

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้าง
ความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2

นายสมยศ ยิ่งยงเมธี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. 2550

**The Roles of Administrators on the Creation of Relationship Between School
and Community in the Special Area under the Office of Tak Educational
Service Area 2**

Mr. Somyot Yingyongmetee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Educational Administration

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2007

หัวข้อวิทยานิพนธ์ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอก เขต 2

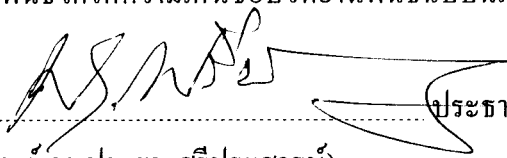
ชื่อและนามสกุล นายสมยศ ยิ่งยงเมธิ

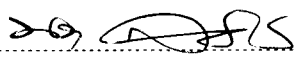
แขนงวิชา บริหารการศึกษา

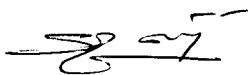
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.นรา สมประสงค์
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สุพิมพ์ ศรีพันธ์วรสกุล

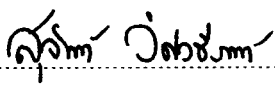
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประยูร ศรีประสาธน์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.นรา สมประสงค์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพิมพ์ ศรีพันธ์วรสกุล)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา บริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

วันที่ 13 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2551

ชื่อวิทยานิพนธ์ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาดาก เขต 2

ผู้วิจัย นายสมยศ ยิ่งยงเมธี **ปริญญา** ศีษาศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา)
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.นรา สมประสงค์ (2) รองศาสตราจารย์ ดร.สุพิมพ์ ศรีพันธ์วรสกุล ปีการศึกษา 2550

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาดาก เขต 2 และ (2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูเกี่ยวกับบทบาทของ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่ พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 จำนวน 335 คนจำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 70 คน และครูผู้สอน จำนวน 265 คนซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานค่า มีค่าความเที่ยง .97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการ ทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า (1)บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ ครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ (2) ผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นต่อบทบาทของ ผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชนและหน่วยงานอื่น ด้านงานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษา และโดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา พื้นที่พิเศษ

Thesis title: The Roles of Administrators on the Creation of Relationship Between School and Community in the Special Area under the Office of Tak Educational Service Area 2

Researcher: Mr.Somyot Yingyongmetee; **Degree:** Master of Education (Educational Administration); **Thesis advisors:** (1) Dr. Nara Somprasonk, Associate Professor; (2) Dr. Supim Sripunvoraskul, Associate Professor; **Academic year:** 2007

ABSTRACT

The objectives of this research were to: (1) study the roles of administrators on the creation of relationship between school and community in the special area under the Office of Tak Educational Service Area 2; and (2) compare the opinions of administrators and teachers on the roles of administrators on the creation of relationship between school and community in the special area under the Office of Tak Educational Service Area 2.

The research sample consisted of 335 randomly selected administrators and teachers in basic education schools under the Office of Tak Educational Service Area 2, classified into 70 school administrators and 265 teachers. The employed data collecting instrument was a rating scale with reliability of .97. Statistical procedures for data analysis were the frequency, percentage, mean, standard deviation, and t-test.

Research findings were that (1) both the overall and by-aspect roles of administrators on the creation of relationship between school and community in the special area under the Office of Tak Educational Service Area 2, according to opinions of the administrators and teachers, were at the high level; and (2) the administrators and teachers in basic education schools differed significantly at the .05 level in their opinions on the overall role of administrators on the creation of relationship between school and community in the special area under the Office of Tak Educational Service Area 2, and on the role aspects of creation of relationships between the school and the community and other agencies, and work concerning the school board.

Keywords: School-community relationship, School administrator's roles, Special Area

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จได้โดยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก
รองศาสตราจารย์ ดร.นรา สมประสงค์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลักและ รองศาสตราจารย์ ดร. สุพิมพ์
ศรีพันธ์วรสกุล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ คำปรึกษา คำแนะนำ ดูแลเอาใจ
ใส่เป็นกำลังใจในการทำงานนับตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้นอย่างสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความ
กรุณาของอาจารย์ทั้งสองท่านและขอขอบพระคุณท่านทั้งสองเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ประยูร ศรีประสาธน์ ประธานกรรมการสอบ
วิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ นายกิตติพงษ์ พิพัฒน์สิริพงษ์ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาดาก เขต 2 ดร.สุรเสน ทั้งทอง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 1
นายสุรชัย อินหว่าง ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญโรงเรียนแม่สอด นายคำนวล มโนธรรม ผู้อำนวยการ
ชำนาญการโรงเรียนบ้านแม่โกนเกน และ นายชำนาญ แสนจุ่ม ผู้อำนวยการชำนาญการโรงเรียน
ชุมชนบ้านแม่ดาวกลางมิตรภาพที่ 26 ที่กรุณาตรวจพิจารณาเครื่องมือวิจัยและให้คำแนะนำซึ่งเป็น
ประโยชน์ต่อการพัฒนาเครื่องมือเป็นอย่างมาก

ขอขอบพระคุณผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 ทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถามให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์
สำหรับการวิจัย

ขอขอบพระคุณอาจารย์วีระพงษ์ อินทรทอง ที่ให้ความช่วยเหลือและให้คำแนะนำใน
การทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกุศลตอบแทนคุณบิดา
มารดา ครู – อาจารย์ ที่ได้อบรมสั่งสอน ให้ความรู้ประสบการณ์ทุกท่าน รวมถึงผู้มีส่วนในการ
ทำการศึกษาวิจัยโดยทั่วกันทุกคน

สมยศ ยี่งยเมธิ

สิงหาคม 2551

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
สมมติฐานการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	11
การบริหารสถานศึกษา.....	12
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน.....	19
บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน.....	26
ขอบข่ายการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน.....	30
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2.....	34
เขตพื้นที่พิเศษและประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนดสำนักงาน ในเขตพื้นที่พิเศษ.....	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	43
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	48
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	48
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	49
การสร้างเครื่องมือ.....	49
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	51

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	55
ตอนที่ 2 เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานและครูผู้สอนที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในเขตพื้นที่พิเศษ	57
ตอนที่ 3 เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัย โดยเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน กับครูผู้สอน เกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 จำแนกตามสถานภาพทางตำแหน่ง.....	71
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	83
สรุปผลการวิจัย.....	83
อภิปรายผล.....	84
ข้อเสนอแนะ.....	88
บรรณานุกรม.....	91
ภาคผนวก.....	97
ก ราชานามผู้ทรงคุณวุฒิ / ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือ.....	98
ข สำเนาหนังสือผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ/ สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย.....	100
ค ผลการประเมินความสอดคล้องเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ.....	103
ง การวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม.....	108
จ แบบสอบถามเพื่อการวิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	117
ประวัติผู้วิจัย.....	124

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 ข้อมูลสถานศึกษา (จำนวนตามสังกัด).....	36
ตารางที่ 2.2 ข้อมูลสถานศึกษา (จำนวนตามขนาด โรงเรียน).....	36
ตารางที่ 2.3 ข้อมูลสถานศึกษา (จำนวนที่อยู่ในพื้นที่พิเศษ ปีงบประมาณ 2548-2549).....	37
ตารางที่ 2.4 ข้อมูลจำนวนข้าราชการครูและลูกจ้างของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานสอนจริง.....	37
ตารางที่ 2.5 ข้อมูลจำนวนนักเรียนและห้องเรียนในสังกัด.....	38
ตารางที่ 2.6 ข้อมูลแสดงผลการทดสอบระดับชาติ(GAT) ปีการศึกษา 2549.....	38
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งตามสถานะของกลุ่มตัวอย่าง.....	48
ตารางที่ 3.2 ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย.....	50
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครูผู้สอน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่พิเศษ จำแนกตามสถานภาพทั่วไป.....	55
ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ โดยรวมและรายด้าน (N = 335).....	57
ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ ด้านการให้บริการชุมชน โดยรวมและรายข้อ (N = 335).....	59
ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่ พิเศษด้านการขอความช่วยเหลือ สนับสนุนจากชุมชน โดยรวมและรายข้อ (N = 335).....	61
ตารางที่ 4.7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารตามกรอบมาตรฐาน การปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอก เขต 2 มาตรฐานด้านพัฒนาแผนงานขององค์กรให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง.....	60
ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ ด้านการเสริมสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่น โดยรวมและรายข้อ (N = 335).....	63

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 4.6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่ พิเศษ ด้านงานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายชื่อ (N = 335).....	65
ตารางที่ 4.7	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่ พิเศษ ด้านการขอรับการสนับสนุนจากชมรม สมาคม มูลนิธิฯหรือ หน่วยงานภายนอก โดยรวมและรายชื่อ (N = 335).....	67
ตารางที่ 4.8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้น พื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ ด้าน การประชาสัมพันธ์โรงเรียน โดยรวมและรายชื่อ (N = 335).....	69
ตารางที่ 4.9	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขต พื้นที่พิเศษ โดยรวมและรายด้าน (N = 335).....	71
ตารางที่ 4.10	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอนเกี่ยวกับบทบาทของ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ ด้านการให้บริการชุมชน โดยรวมและรายชื่อ (N = 335).....	72
ตารางที่ 4.11	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอนเกี่ยวกับบทบาท ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ ด้านการขอความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน โดยรวมและรายชื่อ (N = 335).....	74
ตารางที่ 4.12	การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอนเกี่ยวกับบทบาท ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นๆ โดยรวมและรายชื่อ (N = 335).....	76

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.13 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอนเกี่ยวกับบทบาท ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ ด้านงานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายข้อ (N = 335).....	78
ตารางที่ 4.14 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอนเกี่ยวกับบทบาท ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน ด้านการขอรับการสนับสนุนจากชมรม สมาคมมูลนิธิฯ หรือหน่วยงานภายนอก โดยรวมและรายข้อ (N = 335).....	80
ตารางที่ 4.15 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอนเกี่ยวกับบทบาท ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน โดยรวมและรายข้อ (N = 335).....	81

๑

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2539 – 2550 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการปฏิรูประบบบริหารการศึกษาไว้ โดยมุ่งเน้นการกระจายอำนาจ และสืบเนื่องมาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจในการบริหารจัดการศึกษา หมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา มาตรา 31 ถึง 40 ที่ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน จัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษา อบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ โดยเฉพาะในมาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่ และสถานศึกษาในเขตพื้นที่โดยตรง (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2548 :22-23) ประกอบกับแผนพัฒนา การศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) ได้กล่าวสอดคล้องกันในวัตถุประสงค์ ในข้อ 2 ที่ว่า “เพื่อพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพสอดคล้องสัมพันธ์กับความต้องการของบุคคล ชุมชนและประเทศ ให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2539 : 57) และยังมีกฎกระทรวง ที่กำหนดบุคคลในการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการ สถานศึกษาไว้ว่ากรรมการส่วนหนึ่ง ต้องประกอบไปด้วยชุมชน ท้องถิ่น จากพระราชบัญญัติ กฎหมายและระเบียบดังกล่าว ทำให้สถานศึกษาและผู้บริหารตื่นตัว หันมาให้ความสนใจและเห็น ความสำคัญกันมากขึ้น โดยพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และให้ชุมชนเป็นส่วน หนึ่งของสถานศึกษา จำเป็นต้องพึ่งพาช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (ทัศนาศาสตร์ 2545 : 43-44) สอดคล้องกับผลงานวิจัย ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า โรงเรียน ประถมศึกษามีความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีลักษณะผิวเผิน มีการให้ความร่วมมือกัน ตามโอกาสต่างๆ แต่ขาดการวางแผนที่รัดกุม โรงเรียนจึงไม่มีบทบาทในการพัฒนาชุมชน และ

ชุมชนก็ยังไม่มียุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนเท่าที่ควร (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2540 : 53 – 55)

การปฏิรูปการศึกษาจะประสบความสำเร็จหรือไม่นั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับนโยบายที่ดีเพียงอย่างเดียว แต่จำเป็นต้องอาศัยผู้นำของหน่วยงานที่เป็นตัวแทนองค์กร ที่รับนโยบายนั้นไปปฏิบัติ และสถานศึกษาเป็นหน่วยงานในระดับปฏิบัติ โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกุญแจสำคัญของการบริหารการศึกษา ตามแนวปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะความสำเร็จในการเรียนรู้ของผู้เรียน สถานศึกษาทุกแห่งจำเป็นต้องมีผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ สร้างจิตสำนึกในด้านทิศทางการเป้าหมายที่ท้าทายความสามารถของผู้บริหารเช่นนี้ ย่อมทำให้ผู้บริหารต้องมีการปรับบทบาท ปรับกระบวนการทำงานที่แตกต่างไปจากเดิม สิ่งเหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยทักษะการบริหาร ความพยายาม ความอดทน ผู้บริหารที่มีความต้องการแตกต่างกันจะแสดงบทบาทการบริหารที่แตกต่างกัน และบทบาทการบริหารที่แตกต่างกันย่อมส่งผลต่อการปฏิบัติงานและความสำเร็จของงานต่างกันด้วย

เนื่องจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถานศึกษาที่อยู่ในชนบทและเป็นสถานศึกษาที่อยู่ในเขตพื้นที่พิเศษ การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยในการดำเนินงานของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการละเลยไม่เห็นความสำคัญของชุมชนจึงเป็นการมองข้ามทรัพยากรที่จะอำนวยต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาได้ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงเป็นภารกิจที่สำคัญ เพราะเป็นงานที่มีส่วนสนับสนุนและส่งเสริมงานด้านอื่นๆ ทุกด้านให้มีประสิทธิภาพอยู่ตลอดเวลา โดยทั้งทางตรงและทางอ้อม จึงอาจกล่าวได้ว่าการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นงานที่ยากและสำคัญยิ่งงานหนึ่งที่ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องปฏิบัติให้สำเร็จ ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูยังไม่เข้าใจหลักการและบทบาทของโรงเรียนกับชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทำให้ไม่ได้ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร ผู้บริหารโรงเรียนจึงเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพราะ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นทั้งผู้นำ ผู้ประสานความร่วมมือจากทุกฝ่าย และกระตุ้นให้ครูตลอดจนบุคลากรต่างๆ ในโรงเรียนให้ความสนใจ และสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน เนื่องจากคณะครูไม่มีโอกาสคลุกคลีกับชุมชน โรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้กับชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและใช้ทรัพยากรของโรงเรียน โรงเรียนขาดอุปกรณ์ในการที่จะให้บริการแก่ชุมชน ประชาชนขาดศรัทธาในตัวครูและผู้บริหารโรงเรียน เพราะผู้บริหารและคณะครูในโรงเรียน

ขาดมนุษย์สัมพันธ์ ประพฤติตนไม่เหมาะสมกับการเป็นปวงชนียบุคคล (อ้างถึงใน ชุณ สุทร นนท์ 2538 : 2)

สำหรับปัญหาและอุปสรรคของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญกับการศึกษาน้อย โรงเรียนมีปัญหาที่ไม่เข้าใจกันกับผู้ปกครองและชุมชน ตลอดจนโรงเรียนขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี (อ้างถึงใน ไพฑูรย์ ยาไทย 2538: 3) และจากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนในท้องถิ่นต่างๆ ให้ความสำคัญและการปฏิบัติในระดับปานกลาง น้อย น้อยมากหรือไม่ปฏิบัติเลย สุนิตย์ สุวรรณมณี (2534) สีนเทา บุญขวัญ (2535) นพพงศ์ เหมทานนท์ (2535) ไพฑูรย์ ยาไทย (2538) ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540) สุวรรณ รุทธนาอนุรักษ์ (2540) วิลาวัลย์ ไพโรจน์ (2540) และ ระวี เฉตาไพ (2545)

จังหวัดตากเป็น 1 ใน 17 จังหวัดภาคเหนือ ด้านทิศตะวันตกอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 425 กิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น 8 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ มีเทือกเขาถนนธงชัย แบ่งจังหวัดเป็น 2 ส่วน คือ ฝั่งตะวันออก มี 3 อำเภอ กับ 1 กิ่งอำเภอ และ ฝั่งตะวันตก มี 5 อำเภอ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 รับผิดชอบในพื้นที่ 5 อำเภอ ฝั่งตะวันตก คือ อำเภอแม่สอด อำเภอแม่ระมาด อำเภอท่าสองยาง อำเภอพบพระ และอำเภออุ้มผาง มีอาณาเขตทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน และอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ทิศตะวันออกติดต่อกับ อำเภอเมืองตาก อำเภอบ้านตาก อำเภอสามเงา กิ่งอำเภอวังเจ้าของจังหวัดตาก ทิศตะวันตกติดต่อกับประเทศพม่า ระยะทางประมาณ 580 กิโลเมตร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 มีสภาพบริบทและสภาพปัญหาอุปสรรคในการจัดการศึกษาที่แตกต่างไปจากพื้นที่อื่น เนื่องจากสภาพพื้นที่เป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อน การตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยกระจุกกระจายเป็นห่อมบ้านต่างๆ เป็นจำนวนมาก ทำให้การจัดการศึกษาทำได้ไม่ทั่วถึง สถานศึกษาต้องกระจายไปตั้งในพื้นที่ต่างๆ กัน เส้นทางคมนาคมระหว่างสถานศึกษา กับสถานศึกษา และสถานศึกษากับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 จึงมีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก ทั้งสภาพเส้นทาง พาหนะและระยะเวลาในการเดินทางมีทั้งรถยนต์ จักรยานยนต์ เรือ นั่งช้างและเดินด้วยเท้า สำหรับระยะเวลาในการเดินทางจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดากเขต 2 ไปยังสถานศึกษาที่อยู่เหนือสุดระยะทาง 183 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง ประมาณ 3-4

ชั่วโมง และได้สู่ระยะทาง 244 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 6-8 ชั่วโมง นอกจากนี้ยังมีพื้นที่แนวตะเข็บชายแดนติดต่อกับประเทศประเทศพม่าเป็นระยะทางถึง 580 กิโลเมตร มีโรงเรียนตั้งอยู่ 28 โรงเรียน ประสบกับปัญหาการสู้รบ ปัญหาขาดแคลน ปัญหาโรคระบาดต่างๆ มีความเสี่ยงในเรื่องของความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ทำให้ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ นอกจากการคมนาคมที่มีความยากลำบากในบางพื้นที่แล้ว ระบบการติดต่อสื่อสารทั้งวิทยุ โทรศัพท์ โทรทัศน์ ยังไม่สามารถดำเนินการได้ครอบคลุมทุกพื้นที่ จากอุปสรรคทางสภาพภูมิประเทศ รวมทั้งหลายพื้นที่ที่ไม่มีระบบไฟฟ้าใช้ ทำให้การติดต่อสื่อสารระหว่างสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาตากเขต 2 กับสถานศึกษาในสังกัด ยังไม่ทั่วถึง การประสานงานล่าช้า การติดต่อสื่อสารด้วยระบบ ไอที (IT) ยังทำได้ค่อนข้างจำกัด จากสภาพความพร้อมของเครื่องมือในสถานศึกษามีความแตกต่างกันทั้งจำนวนและความทันสมัย ตลอดจนภาษาที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดความยุ่งยากในการจัดการศึกษามีมากขึ้นด้วย ในด้านประชากรส่วนใหญ่มีฐานะยากจน มีการอพยพไปประกอบอาชีพนอกพื้นที่ในบางฤดูกาล บางครอบครัวทิ้งให้บุตรหลานอาศัยอยู่กับบุคคลอื่น ความสนใจต่อการศึกษาของบุตรหลานมีน้อย ทำให้เกิดปัญหากับนักเรียน เช่น การขาดเรียน การออกกลางคัน เป็นต้น นอกจากนี้การระดมทรัพยากรจากชุมชนในการพัฒนาการศึกษาที่เป็นไปได้ค่อนข้างจำกัด เพราะมีความแตกต่างทางด้านภาษา วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิตที่แตกต่างกันของประชากรในเขตพื้นที่ แม้จะเป็นส่วนหนึ่งแต่ก็เป็นปัญหายุ่งยากในการจัดการศึกษา คือ การสื่อสารระหว่างครูกับนักเรียน สภาพสังคมของอำเภอแม่สอดเป็นลักษณะของสังคมเมือง แต่อำเภออื่น ๆ ยังมีสภาพของสังคมชนบท ความไม่รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกทำให้นักเรียนประสบปัญหาต่าง ๆ บริการสาธารณสุขยังไม่สามารถให้บริการได้ทั่วถึง รวมทั้งมีชายแดนติดต่อกันกับประเทศเพื่อนบ้านเป็นระยะทางยาวตลอดแนว และปัญหาการอพยพของผู้ลี้ภัยสงครามและผู้ลี้ภัยหลบเข้าเมือง ทำให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพอนามัยของประชากรเป็นอย่างมาก โรคระบาดยังคงมีอยู่ เช่น ไข้เลือดออก ไข้มาลาเรีย โรคเท้าช้าง และไข้กาฬหลังแอ่น เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีปัญหาภาวะทุพโภชนาการของนักเรียนในพื้นที่สูงถึงร้อยละ 40 จำนวนข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 ปัจจุบันมีอัตรากำลัง 1,974 คน ยังขาดอัตรากำลังอีก 940 คน สถานศึกษาบางแห่งต้องจัดการเรียนการสอนแบบครูคนเดียวสอนหลายชั้น และความขาดแคลนครูตามวิชาเอกยังมีอยู่เป็นจำนวนมากปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาส่วนใหญ่เป็นคนต่างถิ่น มีอัตราการขอย้ายกลับภูมิลำเนาสูงมาก ส่งผลให้การปฏิบัติงานไม่ต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังมีความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอันเกิดจากโรคภัยไข้เจ็บ การสู้รบตามแนวชายแดนและปัญหาขาดแคลนตามสภาพพื้นที่ แต่สวัสดิการและสวัสดิภาพที่ได้รับจากทางราชการยังไม่ได้รับการสนับสนุนเป็นพิเศษ ทำให้บั่น

ทอนขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานก็เป็นสาเหตุสำคัญในการโยกย้ายด้วย (แผนยุทธศาสตร์ ปีงบประมาณ 2548 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 ; 2548)

ต่อมาเมื่อพุทธศักราช 2544 กระทรวงการคลังได้ประกาศ พระราชกฤษฎีกา เงิน สวัสดิการ สำหรับการปฏิบัติงานประจำสำนักงานในพื้นที่พิเศษ พ.ศ. 2544 ซึ่งจะมีเกณฑ์ในการ พิจารณาเป็นสำนักงานในพื้นที่พิเศษ ดังนี้

1. ความชุกชุมของโรคภัยไข้เจ็บ (เป็นไข้มาลาเรีย จำนวน 16 ราย จากประชากร 1000 คน)
2. ความเสี่ยงภัยจากการสู้รบชายแดน (เป็นตำบลกระสุนตกตามประกาศ กระทรวงกลาโหม)
3. ความยากลำบากในการคมนาคม และติดต่อสื่อสาร
4. ความขาดแคลนด้านสาธารณูปโภค (ไฟฟ้า, ประปา, โทรศัพท์)

จากสภาพบริบทข้างต้น สำนักงานหรือสถานศึกษาส่วนใหญ่ที่ตั้งกีดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 จึงเข้ากับเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด จะเห็นได้ จากสถานศึกษาที่มีทั้งหมด จำนวน 125 โรงเรียน มีโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่พิเศษ ตามประกาศของ กระทรวงการคลังถึง 85 โรงเรียน อีกทั้งสถานศึกษาในสังกัดของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 ยังมีนักเรียนซึ่งประกอบไปด้วยหลายชาติพันธุ์ ทั้ง พม่า กะเหรี่ยง ม้ง เย้า ลีซอ ฯลฯ ทำให้การบริหารงานและการจัดการศึกษามีความยุ่งยาก เพราะฉะนั้นการบริหารงาน ของผู้บริหาร สถานศึกษา ย่อมมีความแตกต่างกันกับพื้นที่ปกติโดยทั่วไปเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะ ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในเขต พื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้บริหาร โรงเรียนได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษา ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน ในเขตพื้นที่พิเศษได้ถูกต้องและเพื่อความเข้าใจอันดีต่อกัน ส่งผลให้การบริหารงานด้าน การศึกษา เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่ อยู่ในเขตพื้นที่พิเศษด้วย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษา บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอน เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอก เขต 2

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย

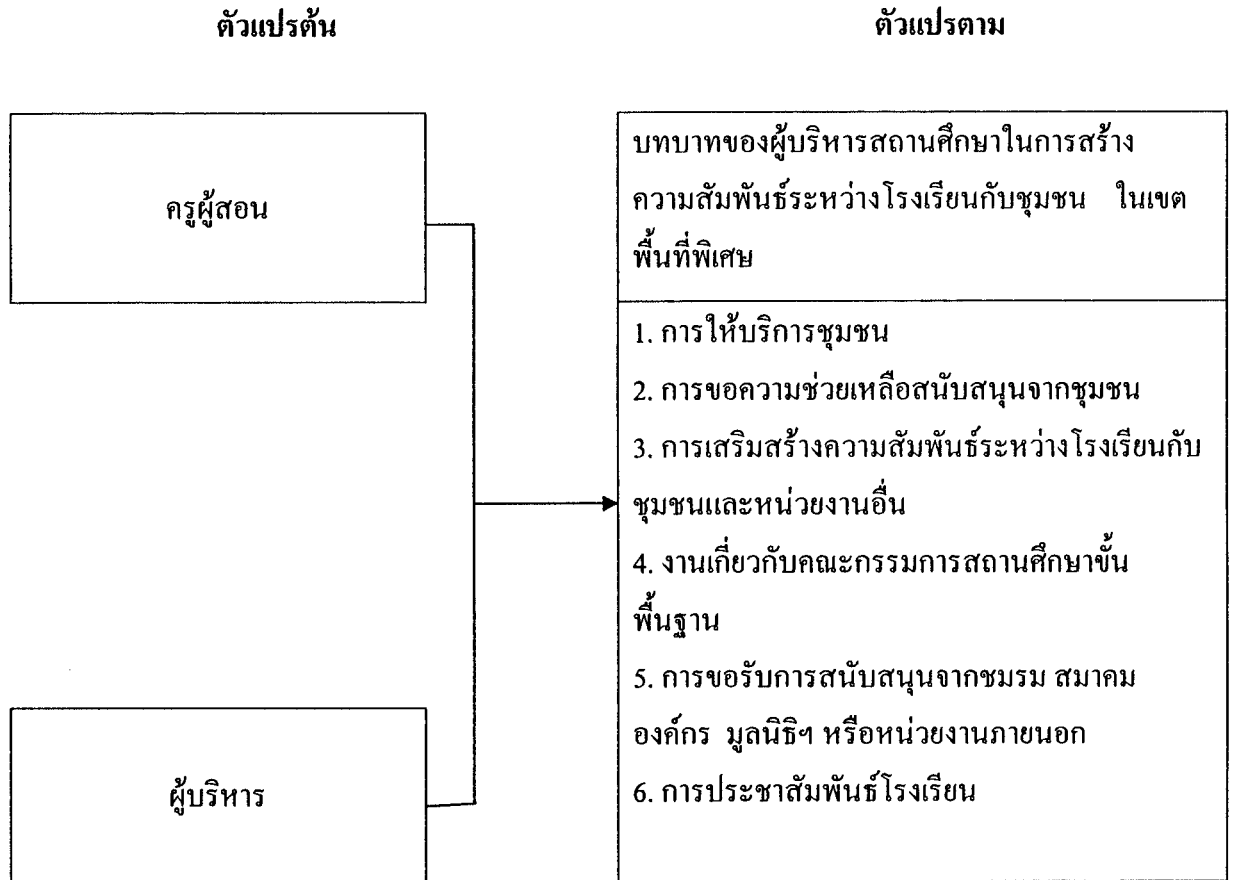
ในการศึกษครั้งนี้ มุ่งศึกษา บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอก เขต 2 โดยยึดกรอบแนวคิดจากการศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในมาตรา 29 มาตรา 40 และมาตรา 58 (2) และแนวคิดการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตลอดจนวรรณกรรม ที่เกี่ยวกับบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้วิจัยนำมากำหนดบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษไว้ดังนี้

1. การให้บริการชุมชน
2. การขอความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน
3. การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ
4. งานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. การขอรับการสนับสนุนจากชมรม สมาคม องค์กร มูลนิธิฯ หรือหน่วยงาน

ภายนอก

6. การประชาสัมพันธ์โรงเรียน

มีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพ

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

ครูผู้สอนกับผู้บริหาร มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ การศึกษาดอก เขต 2 ต่างกัน

5. ขอบเขตการวิจัย

เป็นการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่พิเศษตาม ประกาศกระทรวงการคลัง ในปี พ.ศ. 2548 – 2549 ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอก เขต 2

5.1 ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

5.1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอก เขต 2 จำนวน 85 คน และครูผู้สอนในโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอก เขต 2 จำนวน 813 คน จาก 85 โรงเรียน

5.1.2 กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากตารางของ เคร็จซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan 1970:608- 609) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร 70 คน ครู 265 คน การสุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มอย่างง่าย

6. นิยามศัพท์

6.1 ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง ข้าราชการครูที่ได้รับคำสั่งแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือ ผู้ที่รักษาการในตำแหน่งดังกล่าวที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอก เขต 2

6.2 ครูผู้สอน หมายถึง ครู และ ครูผู้ช่วย ที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอก เขต 2

6.3 เขตพื้นที่พิเศษ หมายถึง เขตพื้นที่ของชุมชนหรือหมู่บ้านที่มีสำนักงานทางราชการหรือสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตั้งอยู่ และมีรายชื่อในประกาศของกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนดสำนักงานในพื้นที่พิเศษ พ.ศ. 2544 ที่มีเกณฑ์ในการพิจารณาการเป็นเขตพื้นที่พิเศษ คือ ความชุกชุมของโรคภัยไข้เจ็บ (เป็นไข้มาลาเรีย จำนวน 16 รายจากประชากร 1,000 คน) ความเสี่ยงภัยจากการสูบบุหรี่ (เป็นตำบลกระสุนตกตามประกาศกระทรวงกลาโหม) ความยากลำบากในการคมนาคม และติดต่อสื่อสาร และความขาดแคลนด้านสาธารณูปโภค (ไฟฟ้า, ประปา, โทรศัพท์)

6.4 ชุมชน หมายถึง ถิ่นฐานที่อยู่ ของกลุ่มคน ถิ่นฐานนี้มีพื้นที่อ้างอิงได้ และกลุ่มคนนี้มีที่อยู่อาศัยร่วมกัน มีการทำกิจกรรม เรียนรู้ ติดต่อสื่อสาร ร่วมมือและพึ่งพา อาศัยกัน มีวัฒนธรรมและภูมิปัญญาประจำถิ่น มีจิตวิญญาณและ ความผูกพันอยู่กับ พื้นที่แห่งนั้น อยู่ภายใต้การปกครองเดียวกันและอยู่ในเขตบริการของโรงเรียน

6.5 พื้นที่พิเศษ หมายถึง พื้นที่ที่อยู่ในประกาศของกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนดสำนักงานในพื้นที่พิเศษ พ.ศ. 2544 เป็นพื้นที่ที่มีความชุกชุมของโรคภัยไข้เจ็บ (เป็นไข้มาลาเรีย จำนวน 16 ราย จากประชากร 1000 คน มีความเสี่ยงภัยจากการสูบบุหรี่ (เป็นตำบลกระสุน

ตกตามประกาศกระทรวงกลาโหม มีความยากลำบากในการ คมนาคม และติดต่อสื่อสาร และ มีความขาดแคลนด้านสาธารณูปโภค (ไฟฟ้า, ประปา, โทรศัพท์) ทำให้มีคุณภาพชีวิต สภาพความเป็นอยู่ การรับข่าวสาร การพัฒนา และการจัดการศึกษาที่ยากและต่ำกว่าปกติ

6.6 บทบาทในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บทบาทของบุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษา ในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน คลอบคลุมงาน 6 ด้าน

6.6.1 การให้บริการชุมชน หมายถึง การบริการที่สถานศึกษาให้กับชุมชน ตามกำลังความสามารถที่สถานศึกษาจะดำเนินการได้ ได้แก่ ข่าวสาร วิชาการ การเป็นที่ปรึกษา การบริการอาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ บุคลากร และงานวิชาการ

6.6.2 การขอความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน หมายถึง การขอความร่วมมือช่วยเหลือ สนับสนุน จากชุมชน ในทุกเรื่อง ได้แก่ แรงงาน ทรัพยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น การแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษา

6.6.3 การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่น หมายถึง การดำเนินการหรือกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษา ที่เอื้ออำนวยให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ได้แก่ การเยี่ยมเยียนพบปะผู้ปกครอง การจัดกิจกรรมกีฬา การประสานงานด้านวิชาการ การเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น การให้บริการทางด้านวิชาการ การมีส่วนร่วมพัฒนาสังคม การเป็นวิทยากรฝึกอบรมและการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น

6.6.4 งานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง งานที่โรงเรียนต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 40 และแนวปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ได้แก่ การสรรหาคณะกรรมการสถานศึกษา การกำหนดนโยบายและแผนร่วมกัน การจัดประชุม คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การกำกับติดตาม การดำเนินงานตามนโยบายและแผนของโรงเรียน การมีส่วนร่วมเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

6.6.5 การขอรับการสนับสนุนจากชมรม สมาคม มูลนิธิฯ หรือหน่วยงานนอก หมายถึง การบริหารจัดการของโรงเรียน เพื่อขอรับการสนับสนุนจากชมรม สมาคม มูลนิธิฯ หรือหน่วยงาน ภายนอก โดยจัดทำโครงการขอรับการสนับสนุน การจัดกิจกรรมระดมทรัพยากรจากภายนอก การประสานงานขอรับการสนับสนุนจากภายนอก การกระตุ้นให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องแสวงหาการสนับสนุนช่วยเหลือจากชมรม สมาคม มูลนิธิฯ หรือหน่วยงานภายนอก

6.6.6 การประชาสัมพันธ์โรงเรียน หมายถึง การเผยแพร่ข่าวสาร การดำเนินงานของสถานศึกษาให้ชุมชนทราบ และมีความภาคภูมิใจในผลงานร่วมกัน รวมทั้งการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน อันจะช่วยให้สถานศึกษาปฏิบัติงานได้ด้วยความสะดวกราบรื่นยิ่งขึ้น ได้แก่ การเผยแพร่ข่าวสารของสถานศึกษา การออกเยี่ยมบ้านนักเรียน พบปะผู้ปกครอง การประชุมผู้ปกครอง การจัดให้มีผู้แทนแต่ละหย่อมบ้านเพื่ออำนวยความสะดวกในการติดต่อประสานงาน

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 นำผลการวิจัยที่ได้ไปพัฒนา ปรับปรุงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ให้เหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์

7.2 ใช้ข้อมูลประกอบการสรรหาผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละพื้นที่ ให้เอื้อต่อการบริหาร และสภาพพื้นที่

7.3 เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน ให้กับผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่พิเศษ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ดังนี้

1. การบริหารโรงเรียน
  - 1.1 ความหมายของการบริหาร
  - 1.2 การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
2. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
  - 2.1 ความจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
  - 2.2 ความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
  - 2.3 หลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
3. บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
3. ขอบข่ายการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
  - 4.1 ด้านการให้บริการชุมชน
  - 4.2 ด้านการขอความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน
  - 4.3 ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่น
  - 4.4 ด้านงานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
  - 4.5 ด้านการขอรับการสนับสนุนจากชมรม สมาคม องค์กร หรือมูลนิธิฯ จาก
ภายนอกพื้นที่
  - 4.6 ด้านการประชาสัมพันธ์
5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต2
6. เขตพื้นที่พิเศษและประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนดสำนักงานในเขตพื้นที่
พิเศษ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การบริหารโรงเรียน

1.1 ความหมายของการบริหาร

คำศัพท์ที่ใช้ในความหมายของการบริหาร มีอยู่สองคำคือ "การบริหาร" (Administration) และ "การจัดการ" (management) การบริหาร มักจะใช้กับการบริหารกิจการสาธารณะหรือการบริหารราชการ ส่วนคำว่า การจัดการ ใช้กับการบริหารธุรกิจเอกชน เราจึงเรียกผู้ที่ดำรงตำแหน่งระดับบริหารในหน่วยงานราชการว่า "ผู้บริหาร" ในขณะที่บริษัท ห้างร้าน ใช้เรียกตำแหน่งเป็น "ผู้จัดการ" เนื่องจากการศึกษาเป็นกิจการที่มุ่งประโยชน์สาธารณะ และจัดเป็นส่วนงานของทางราชการ จึงใช้เรียกชื่อผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวว่า "ผู้บริหารการศึกษา" หากปฏิบัติงานเป็นหัวหน้าในสถานศึกษา เรียกว่า "ผู้บริหารสถานศึกษา" ได้มีผู้ให้คำจำกัดความหมายของ "การบริหาร" ในฐานะที่เป็นกิจกรรมชนิดหนึ่ง ดังต่อไปนี้

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2549:29-31) คำว่า การบริหาร (administration) มีรากศัพท์มาจากภาษาละติน "administratvae" หมายถึง ช่วยเหลือ (assist) หรืออำนวยความสะดวก (direct) การบริหาร มีความสัมพันธ์หรือมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า "minister" ซึ่งหมายถึง การรับใช้หรือผู้รับใช้รัฐ คือ รัฐมนตรี สำหรับความหมายดั้งเดิมของคำว่า administer หมายถึง การติดตามดูแลสิ่งต่างๆ

อรุณ รักธรรม (อ้างถึงใน ปรีชา กลิ่นรัตน์ 2536 :3-5) ได้ให้ความหมายการบริหาร ไว้ว่า เป็นการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งของคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มุ่งถึงความสำเร็จร่วมกันโดยยึดหลักประหยัดและประสิทธิภาพและความสำเร็จนั้นจะต้องเป็นที่พึงพอใจของผู้บริหารในผลงานนั้น จึงเป็นได้ว่า การบริหารเป็นทั้งศาสตร์ทั้งศิลป์

วิโรจน์ สารรัตนะ (2545 :3) การบริหาร หมายถึง กระบวนการดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ โดยอาศัยหน้าที่ของการบริหารที่สำคัญ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การนำและการควบคุม

กลม อัญชันภาติ (2540 :60-61) การบริหาร หมายถึง กระบวนการวางแผน การจัดโครงสร้าง และจัดสายงานขององค์การ และชี้นำตั้งงานการควบคุม รวมถึงการใช้ทรัพยากรอื่นขององค์การ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การที่กำหนดไว้และในการที่จะบรรลุวัตถุประสงค์กิจกรรมต่างๆที่บุคคลร่วมกันทำ

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2545:39) มีความเห็นว่า การบริหารในฐานะที่เป็นกระบวนการ หรือกระบวนการบริหาร เกิดได้จากหลายแนวคิด เช่น โปสเตอร์บ (POSDCoRB) เกิดจากแนวคิด ของ ลูเทอร์ กุลลิก (Luther Gulick) และ ลินดอล เออร์วิก (Lyndall Urwick) ประกอบด้วยขั้นตอน

การบริหาร 7 ประการ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบริหารงานบุคคล (Staffing) การอำนวยการ (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การรายงาน (Reporting) และการงบประมาณ (Budgeting) ขณะที่กระบวนการบริหารตามแนวคิดของ เฮนรี ฟาโยล (Henry Fayol) ประกอบด้วย 5 ประการ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบังคับการ (Commanding) การประสานงาน (Coordinating) และการควบคุมงาน (Controlling) หรือรวมเรียกว่า พอคค์ (POCCC)

ปีเตอร์ เอฟ. ดรึคเกอร์ (Peter F. Drucker อ้างถึงใน วิรัช วิรัชนิภาวรรณ 2550:10) กล่าวว่า การบริหาร คือ ศิลปะในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับผู้อื่น การทำงานต่าง ๆ ให้ลุล่วงไปโดยอาศัยคนอื่นเป็นผู้ทำภายในสภาพองค์การที่กล่าวนั้น ทรัพยากรด้านบุคคลจะเป็นทรัพยากรหลักขององค์การที่เข้าร่วมกันทำงานในองค์การ ซึ่งคนเหล่านี้จะเป็นผู้ใช้ทรัพยากรด้านวัตถุอื่น ๆ เครื่องจักร อุปกรณ์ วัตถุดิบ เงินทุน รวมทั้งข้อมูลสนเทศต่าง ๆ เพื่อผลิตสินค้าหรือบริการออกจำหน่ายและตอบสนองความพอใจให้กับสังคม

เฮอ์เบิร์ต เอ. ไชมอน (Herbert A. Simon 1947 : 3) การบริหาร คือ กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างร่วมกัน

วิจิตร ศรีสะอ้าน (2523 :4) ได้สรุปสาระสำคัญของการบริหารไว้ดังนี้

1. การบริหารเป็นกิจกรรมของกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
2. ร่วมมือกันทำกิจกรรม
3. เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน
4. โดยการใช้กระบวนการ และทรัพยากรที่เหมาะสม

พสุ เดชะรินทร์ (www.pasuonline.net เข้าถึงเมื่อ 4/12/50) กล่าวว่า การบริหารความรู้เป็นความสามารถ หรือกระบวนการภายในองค์กรที่จะเพิ่มหรือพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันขององค์กร โดยอาศัยความรู้ หรือ การบริหารความรู้เป็นกระบวนการหรือระบบในการสรรหาความรู้ที่ถูกต้อง สำหรับบุคคลที่เหมาะสม ในเวลาที่เหมาะสม และช่วยให้มีการแบ่งปันความรู้ความเหมาะสม เพื่อช่วยให้องค์กรพัฒนาและปรับปรุง ความสามารถในการดำเนินงาน

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2541:27) การบริหารมีควบคู่มากับมนุษย์มาเป็นเวลานานแล้ว มนุษย์จะอยู่ในสิ่งแวดล้อมและได้รับประสบการณ์จากการมี ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมแล้ว มนุษย์ก็จะประมวลประสบการณ์นั้นมาถ่ายทอดกับชนรุ่นหลังต่อไป

เซอร์จิโอแวนนี (Sergiovanni) (www.kunkroo.com/admin1.htm เข้าถึงเมื่อ 4/12/50) การบริหาร คือ กระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

เบอร์นาร์ด(Barnard) (www.kunkroo.com/admin1.htm เข้าถึงเมื่อ 4/12/50) การบริหาร คือ การทำงานของคณะบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ที่รวมปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน

กัทเซลและกูบ่า(Getzels & Guba) (www.kunkroo.com/admin1.htm เข้าถึงเมื่อ 4/12/50) การบริหารเป็นกระบวนการทางสังคมที่สามารถมองเห็นได้ 3 ทางคือ

1. ทางโครงสร้าง เป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาตามลำดับขั้นตอนของสายการบังคับบัญชา
2. ทางหน้าที่ เป็นขั้นตอนของหน่วยงานที่ระบุหน้าที่ บทบาท ความรับผิดชอบ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อให้สำเร็จเป้าหมาย
3. ทางปฏิบัติ เป็นกระบวนการที่บุคคลและบุคคลต้องการร่วมทำปฏิกริยาซึ่งกันและกัน

روبินส์ และเคลเตอร์ (Robbins & Coulter) (อ้างถึงใน คูลา มหาวิทยาลัย : 2545) การบริหารเป็นการนำทรัพยากรในการบริหารมาใช้ให้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ตามขั้นตอนการบริหารที่ประกอบด้วย การวางแผน(Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การชี้นำ (Leading) และ การควบคุม(Controlling)

พนัก หันนาคินท์ (2524:3) ให้ความหมายว่า การบริหารโรงเรียน เป็นภารกิจของผู้บริหารที่ต้องบริหารงานให้บรรลุจุดมุ่งหมาย และการบริหารโรงเรียนแตกต่างจากการบริหารธุรกิจซึ่งหวังผลเรื่องกำไร ส่วนการบริหารโรงเรียนมุ่งหวังที่จะพัฒนาคนให้มีคุณภาพ

พนัก หันนาคินท์ (2524:5) มีความคิดเห็นว่าการบริหารหมายถึง ขบวนการที่ผู้บริหารใช้อำนาจตลอดจนทรัพยากรต่างๆ เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่หรือคาดว่าจะมีจัดการดำเนินงานของหน่วยงานหรือสถาบันนั้นๆให้ดำเนินไปสู่จุดหมายที่ต้องการ

การบริหาร จึงเป็นกระบวนการทำงานของคณะบุคคลที่มีวัตถุประสงค์เดียวกัน มีความรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา โดยอาศัยปัจจัยต่างๆมาช่วยในการปฏิบัติงาน

การบริหารโรงเรียน มีมากมาย เช่น งานการสอน งานอาคารสถานที่ งานสร้างความสัมพันธ์ชุมชน และงานอื่นๆ อีกมาก งานเหล่านี้ก็คือ งานบริหาร โรงเรียน หรือภารกิจของการบริหารโรงเรียน (พีสค์ : 1957 อ้างถึงใน ชรุณ สุนทรนนท์) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติ

การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้โรงเรียนเป็นนิติบุคคล มีการกระจายอำนาจในการบริหารและการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังโรงเรียน ทำให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ มีความอิสระในการบริหารจัดการ มีการแบ่งงานออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ งานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล และ งานบริหารทั่วไป โดยเฉพาะงานบริหารทั่วไป ซึ่งครอบคลุมงานต่างๆ ไว้มากมาย กล่าวคือ

1. การดำเนินงานธุรการ
2. งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
4. การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
5. การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
6. งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
7. การส่งเสริม สนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป
8. การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
9. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
10. การรับนักเรียน
11. การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย
12. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
13. การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
14. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
15. การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร

หน่วยงานและสถาบัน สังกัดอื่นที่จัดการศึกษา

16. งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น
17. การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน
18. งานบริการสาธารณะ
19. งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

กล่าวโดยสรุปก็คือ การบริหาร หมายถึงกระบวนการที่ใช้ศาสตร์และศิลป์ของผู้บริหารในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

1.2 การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

อุทัย บุญประเสริฐ (2543 : 9-13) กล่าวว่า คำว่า School – based Management หรือ SBM เป็นรูปแบบในการบริหารและจัดการศึกษาที่ริเริ่มขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา ในช่วงทศวรรษที่ 1980 ในภาษาไทยยังไม่มีคำบัญญัติศัพท์เฉพาะที่แน่นอน ส่วนมากมักจะนิยมเรียกทับศัพท์ว่า School – based Management หรือเรียกย่อๆว่า SBM ในแนวคิดทางการบริหารนั้น การบริหารโดยรูปแบบที่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน จะผูกพันอย่างใกล้ชิด กับเรื่องการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการศึกษา จะพบว่า มีการใช้คำที่มีความหมายที่ใกล้เคียงและเกี่ยวข้องกับอยู่หลายคำด้วยกัน เช่น การตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม (Shared Decision Making) การเพิ่มอำนาจให้โรงเรียน (School Empowerment) การร่วมกันปกครอง (Shared Government) การกระจายอำนาจความรับผิดชอบ (Decentralized Authority) การทำให้โรงเรียนมีอิสระ (School-Site Autonomy) การตัดสินใจโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – based Management)

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based – Management) เป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาส่วนกลางไปยังสถานศึกษาโดยตรง ให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบ มีอิสระ และมีความคล่องตัวในการตัดสินใจในการบริหารจัดการ ด้านวิชาการ ด้านความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมากที่สุด (อุทัย บุญประเสริฐ , 2543 อ้างถึงใน ธเนศ ขำเกิด, 2545 : 148)

สรุปได้ว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเป็นกลยุทธ์ในการปรับปรุงการศึกษา โดยเปลี่ยนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจจากส่วนกลางไปยังแต่ละโรงเรียน โดยให้คณะกรรมการโรงเรียน (School Council หรือ School Board) ซึ่งประกอบด้วย ผู้ปกครอง ครู สมาชิกในชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ ศิษย์เก่า และผู้บริหารโรงเรียน ได้มีอำนาจในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน มีหน้าที่และ ความรับผิดชอบในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณ บุคลากรและวิชาการ โดยให้เป็นไปตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ซึ่งมีหลักการสำคัญดังนี้

1. หลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากกระทรวงและส่วนกลางไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด โดยมีความเชื่อว่าโรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษาเด็ก

2. หลักการมีส่วนร่วม (Participation or Collaboration or Involvement) เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหารตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษาทั้งครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียน การที่บุคคลมี

ส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น

3. หลักการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชน(Return Power to People)

ในอดีตการจัดการศึกษาจะทำหลากหลายทั้งวัดและองค์กรในท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ ต่อมา มีการรวมการจัดการศึกษาไปให้กระทรวงศึกษาธิการเพื่อให้เกิดเอกภาพและมาตรฐานทางการศึกษา แต่เมื่อประชากรเพิ่มขึ้นความเจริญต่างๆ ก้าวไปอย่างรวดเร็ว การจัดการศึกษาโดยส่วนกลางเริ่มมีข้อจำกัด เกิดความล่าช้าและไม่สนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริง จึงต้องมีการคืนอำนาจให้ท้องถิ่นและประชาชนได้จัดการศึกษาเองอีกครั้ง

4. หลักการบริหารตนเอง (Self – managing) ในระบบการศึกษาทั่วไป มักจะกำหนดให้โรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติตามนโยบายของส่วนกลาง โรงเรียนไม่มีอำนาจอย่างแท้จริงสำหรับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น ไม่ได้ปฏิเสธเรื่องการทำงานให้บรรลุเป้าหมายและนโยบายของส่วนรวม แต่มีความเชื่อว่าวิธีการทำงานให้บรรลุเป้าหมายนั้นทำได้หลายวิธี การที่ส่วนกลางทำหน้าที่เพียงกำหนดนโยบายและเป้าหมายแล้วปล่อยให้โรงเรียนมีระบบการบริหารด้วยตนเอง โดยให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงาน ซึ่งอาจดำเนินการได้หลากหลายวิธีการที่แตกต่างกัน แล้วแต่ความพร้อมและสถานการณ์ของโรงเรียน ผลที่ได้น่าจะมีประสิทธิภาพที่สูงกว่าเดิม ที่ทุกอย่างกำหนดมาจากส่วนกลาง ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

5. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (Chek and Balance) ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐานมีองค์กรอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นไปตามกำหนดและเป็นไปตามนโยบายของชาติ

รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่สำคัญมี 4 รูปแบบ ดังนี้

1) รูปแบบที่มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นหลัก (Administration Control SBM) ผู้บริหารเป็นประธานคณะกรรมการ ส่วนกรรมการอื่นๆ ได้จากการเลือกตั้งหรือคัดเลือกจากกลุ่มผู้ปกครอง ครูและชุมชน คณะกรรมการมีบทบาทให้คำปรึกษา แต่อำนาจการตัดสินใจยังคงอยู่ที่ผู้บริหารโรงเรียน

2) รูปแบบที่มีครูเป็นหลัก (Professional Control SBM) เกิดจากแนวคิดที่ว่า ครูเป็นผู้ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด ย่อมรู้ปัญหาได้ดีกว่าและสามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด ตัวแทนคณะครูจะมีสัดส่วนมากที่สุดในการคณะกรรมการโรงเรียน ผู้บริหารยังเป็นประธานคณะกรรมการโรงเรียน บทบาทของคณะกรรมการโรงเรียนเป็นคณะกรรมการบริหาร

3) รูปแบบที่ชุมชนมีบทบาทเป็นหลัก (Community Control SBM) แนวคิดสำคัญคือการจัดการศึกษาควรตอบสนองความต้องการและค่านิยมของผู้ปกครองและชุมชนมากที่สุด ตัวแทนของผู้ปกครองและชุมชนจึงมีสัดส่วนในคณะกรรมการโรงเรียนมากที่สุด ตัวแทนผู้ปกครองและชุมชนเป็นประธานคณะกรรมการ โดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นกรรมการและเลขานุการ

4) รูปแบบที่ครูและชุมชนมีบทบาทเป็นหลัก (Professional Community Control SBM) แนวคิดเรื่องนี้เชื่อว่า ทั้งครูและผู้ปกครองต่างมีความสำคัญในการจัดการศึกษาให้แก่เด็ก เนื่องจากทั้งสองกลุ่มต่างอยู่ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด รับรู้ปัญหาและความต้องการได้ดีที่สุด สัดส่วนของครูและผู้ปกครอง (ชุมชน) ในคณะกรรมการโรงเรียนจะมีเท่าๆกัน แต่มากกว่าตัวแทนกลุ่มอื่นๆ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการโรงเรียนเป็นคณะกรรมการบริหาร

แนวทางการดำเนินงานการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

อุทัย บุญประเสริฐ (2543 : 44 - 46) ได้กล่าวถึงแนวทางการดำเนินการนำรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ไปใช้ในโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่อไปนี้

1. ต้องมีการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่การบริหารจากหน่วยงานบริหารส่วนกลางไปยัง ผู้บริหารโรงเรียนอย่างแท้จริง โดยผู้บริหารโรงเรียนก็ต้องใช้อำนาจหน้าที่นั้นร่วมกับครู ผู้ปกครอง และผู้แทนจากชุมชน
2. มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ (Authority) ซึ่งไม่ใช่เป็นการปิดการระดมความคิดเห็น การมอบอำนาจที่ระมัดระวังเพียงใด ขึ้นอยู่กับภาระงาน บทบาทและความรับผิดชอบของ ผู้รับมอบอำนาจ
3. บุคลากรทุกคนในโรงเรียนต้องรู้จักประสงค์การปฏิบัติงาน บทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบ และการประเมินผลการปฏิบัติงานทั้งของตนและของผู้อื่น
4. บุคลากรใน โรงเรียนและในสำนักงานเขตการศึกษา จะต้องได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน ต้องเรียนรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนบทบาท และการสื่อสาร
5. มีการพัฒนาวิชาชีพและฝึกอบรมให้แก่ครูและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับ การจัดการ การแก้ปัญหาหลักสูตรและการสอน และได้รับการสนับสนุนงบประมาณสำหรับการฝึกอบรม และมีเวลาสำหรับการประชุมอย่างสม่ำเสมอ
6. ได้รับการสนับสนุนจากบุคลากรในโรงเรียน

7. จะต้องจัดให้มีระบบการติดต่อสื่อสาร อย่างเสรี บุคลากรสามารถติดต่อสื่อสารกัน ทั้งในสายงาน ข้ามสายงานหรือข้ามองค์การ ได้นอกจากนี้ คณะกรรมการสถานศึกษาต้องได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการบริหาร เช่น ในเรื่องการตัดสินใจ การสั่งการ การแก้ปัญหา กลุ่มสัมพันธ์ การวางแผนหลักสูตรและการเรียนการสอน งบประมาณ การบริหารบุคคล และผู้บริหาร โรงเรียน ต้องได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับทักษะภาวะผู้นำด้วย

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ไม่ได้มีรูปแบบหรือสูตรสำเร็จ เป็นการบริหารจัดการที่เป็น ไปตามความต้องการของโรงเรียนเอง โดยการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษา ที่มีความร่วมมือร่วมใจ ลงมือปฏิบัติ ปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเป็นรูปแบบที่เหมาะสมหรือมีลักษณะเฉพาะ โรงเรียนนั้น ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

กระบวนการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School - Based Management Process) มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

- 1) วิเคราะห์ศักยภาพโรงเรียน
- 2) กำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ มาตรฐาน ตัวชี้วัด
- 3) กำหนดกลยุทธ์ วางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการ
- 4) ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ
- 5) ประเมินตนเอง ประเมินภายใน
- 6) รายงานประจำปี รายงานการประเมินตนเอง

2. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

งานความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนนั้นสำคัญมาก ต้องพิจารณากันเป็นพิเศษ ประเทศไทยยังเอาใจใส่เรื่องนี้กันน้อย ทั้งนี้คงเป็นเพราะโรงเรียนรัฐบาลมีรัฐบาลอุปการะมิใช่ของประชาชนในท้องถิ่นโดยตรง แต่มีหลักฐานว่าโรงเรียนที่ได้รับความร่วมมือกับประชาชนในท้องถิ่นมักเจริญก้าวหน้าทางวัตถุ เช่นอาคารสถานที่ อุปกรณ์การสอนและการให้การอบรมนักเรียนเป็นอย่างดี

พนัส หันนาคินทร์ (อ้างถึงใน ไพฑูริย์ ยาไทย 2538 : 9) ให้ความเห็นเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พอจะแยกเป็นข้อๆ ได้ดังนี้

2.1 ความจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เนื่องจากโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน เป็นสถาบันพัฒนาคนเพื่อการดำรงชีวิตที่ดีในชุมชน และโรงเรียนยังเป็นองค์กรและตัวกลางที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาชุมชนอีกด้วย ดังนั้น

โรงเรียนและชุมชนจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด สตูฟส์และมาร์ค (Stoops and Marks 1965:369, อ้างถึงใน ชุณ สุทรนนท์ 2546:15) ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่าแต่ละโรงเรียนในชุมชนต่างมีจุดมุ่งหมาย ความต้องการ และมีรูปแบบเฉพาะของตนในแต่ละสังคม ศาสนา และอาชีพ ชุมชนนั้นมีหน้าที่ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียนของตน โรงเรียนเปรียบเสมือนกระจกเงาที่สะท้อนให้เห็นภาพของชุมชนนั้นๆ หลักสูตรที่ใช้ในโรงเรียนก็จะสะท้อนให้เห็นจุดมุ่งหมายในการฝึกอบรมเด็กแต่ละคน ความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจะทำให้นักศึกษาเข้าใจและให้ความร่วมมือในภารกิจทั้งปวงของโรงเรียน ครูใหญ่และคณะครูเป็นผู้ส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เช่น การแจ้งข่าวสาร ข้อมูล ที่เป็นจริงให้ชุมชนทราบ ชุมชนก็อาจให้ความร่วมมือช่วยเหลือในการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี เช่น การให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือสวัสดิการนักเรียน การให้บริการแนะแนวอาชีพ การให้บริการด้านสุขภาพอนามัย รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือดูแลควบคุมด้านระเบียบวินัยนักเรียน ตลอดจนส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เมื่อเป็นเช่นนี้โรงเรียนกับชุมชนจึงจำเป็นต้องสร้างความสัมพันธ์กัน อย่างยิ่ง สุวัฒน์ มุททามธา (อ้างถึงใน ชุณ สุทรนนท์ 2546:15-16) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยแยกกล่าวเป็นข้อๆ ได้ดังนี้

1. การศึกษาในโรงเรียนสัมพันธ์กับบุคคลในชุมชน เพราะโรงเรียนให้การศึกษาแก่นักเรียนซึ่งมาจากชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ นักเรียนนำสิ่งที่เรียนรู้ไปในการดำรงชีวิตประจำวัน นักเรียนต้องสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น รวมทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครองของนักเรียนด้วย บุคคลในชุมชน ก็จะดำรงชีวิตตามนักเรียนไปด้วย จึงถือว่าโรงเรียนให้การศึกษาโดยทางอ้อมแก่บุคคลในชุมชนนั่นเอง

2. เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมคือ ให้ประชาชนยอมรับว่าสถานศึกษาหรือโรงเรียนเป็นสถาบันสำคัญของชุมชน ดังเช่นดั่งนั้น ประชาชนในชุมชน ย่อมมีความรู้สึกร่วมกันในการเป็นเจ้าของโรงเรียน ยินดีที่จะให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือโรงเรียน อาจเป็นเงิน วัสดุ สิ่งของ แรงงาน และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโรงเรียน

3. ทำให้ครูกับผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนในชุมชน มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน เพราะโรงเรียนกับชุมชน มีความสัมพันธ์อันดี แต่ถ้าโรงเรียนกับชุมชนไม่มีความสัมพันธ์กัน จะทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา เช่น โรงเรียนและครูถูกกล่าวหาบ้าง ถูกตำหนิบ้าง

4. เพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มคนที่เป็ปัญหาต่อการจัดการศึกษาในชุมชนแต่ละแห่ง มักจะมีผู้ที่มีปัญหา ไม่เข้าใจการศึกษา ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของโรงเรียน ไม่ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนดั่งนั้น การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จะช่วยแก้ปัญหาเหล่านี้ได้

5. เพื่อปรับปรุงหลักสูตร และการเรียนการสอนตามความต้องการของชุมชน เพราะการเรียนการสอนของโรงเรียนต้องสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับชุมชน ต้องอาศัยความร่วมมือสนับสนุน จากชุมชน จะต้องใช้ทรัพยากรต่างๆ ของชุมชน จะต้องให้ผู้เรียนนำสิ่งที่ได้รับจากการเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และนำไปเผยแพร่แก่ชุมชนได้ นอกจากโรงเรียนให้การศึกษาเพื่อพัฒนาบุคคลแล้วยังมุ่งพัฒนาชุมชนไปด้วย ดังนั้นหลักสูตรและการเรียนการสอนของโรงเรียน จะต้องได้รับการปรับปรุง ตามความต้องการของชุมชนด้วย

6. เพื่อใช้ทรัพยากรของชุมชนให้เป็นประโยชน์ เพราะในชุมชนมีทรัพยากรต่างๆ ทั้งทรัพยากรธรรมชาติ บุคคล สถาบันและวัฒนธรรมพื้นบ้านมากมายด้วยกัน ทรัพยากรต่างๆ เหล่านี้ย่อมนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ในโรงเรียนได้

7. ทำให้โรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจชุมชนดีขึ้น ทั้งในด้านปัญหาของชุมชน ความต้องการของชุมชน ทรัพยากรในชุมชน เพื่อโรงเรียนจะได้ช่วยในการแก้ปัญหาของชุมชน และปรับปรุงหลักสูตร ให้เหมาะสมกับชุมชน

2.2 ความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

โรงเรียนที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาให้นักเรียน มักจะได้รับความสนใจ สอดส่องดูแลและช่วยเหลือเกื้อกูลในด้านต่างๆ จากผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชนอยู่เสมอ ดังนั้นการที่จะให้ชุมชนเห็นความสำคัญของการศึกษาจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่สำคัญยิ่ง ดังเช่น

จิตต์ โชติอุทัย (2532:37) ได้กล่าวถึงความหมายของความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนว่า เป็นการร่วมมือกันกระทำจากโรงเรียน ไปสู่ประชาชนทางหนึ่ง และในขณะเดียวกันก็คอยฟังความคิดเห็นของประชาชน เพื่อนำเอากระแสประชามตินั้นกลับไปสู่โรงเรียนควบคู่กันไป ซึ่งเป็นกระบวนการของการสื่อสารสองทาง (Two – way process of Communication) ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อันนำมาซึ่งความเข้าใจอันดีต่อกัน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532 :25-26) ได้กำหนดความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ชุมชนมีความเข้าใจอันดีต่อโรงเรียน อันจะช่วยให้โรงเรียนได้รับความร่วมมือและความสะดวกในการดำเนินงาน
2. เพื่อให้โรงเรียนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชุมชน คือ บุคคล วัสดุ และสิ่งแวดล้อม เพื่อการดำเนินงานของโรงเรียนได้

3. เพื่อให้โรงเรียนได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากชุมชน ทั้งด้านการเงิน แรงงาน วัสดุอุปกรณ์ และความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานของโรงเรียน

4. เพื่อเป็นการให้ความช่วยเหลือชุมชน ทางด้านวิชาการและอื่นๆ อันจะเป็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมอีกทางหนึ่ง

5. เพื่อสนับสนุนในการดำเนินงานหลักของโรงเรียน คือ งานวิชาการบรรลุเป้าหมายได้สะดวก

6. เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในสิ่งแวดล้อมของหน่วยงาน อันจะทำให้บุคลากรมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2526:327) ได้เสนอแนวความคิดพื้นฐานที่ยอมรับว่า การศึกษาของเด็กมิได้จำกัดอยู่ภายในกำแพงโรงเรียน แต่เด็กได้เรียนรู้อะไรบางอย่างอยู่ตลอดเวลาทั้งขณะอยู่ที่บ้านและที่ต่างๆ ในชุมชนและเชิญเข้าสู่โรงเรียนด้วยเหตุผลสำคัญ 6 ประการ คือ

1. เป็นแหล่งเลือกสรรคนให้ชุมชน โรงเรียนตั้งขึ้นตามความต้องการของชุมชน โรงเรียนจึงมีหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนาคนให้มีความรู้ ความสามารถพอสมควร ก่อนปล่อยให้คนเหล่านั้นออกไปเป็นสมาชิกของชุมชน

2. โรงเรียนเป็นแหล่งพัฒนาคนให้ชุมชน โรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญในการเปลี่ยนแปลงคนอย่างมากรองมาจาก ครอบครัว เด็กอยู่โรงเรียนเป็นเวลานาน ในสภาพแวดล้อมที่ดี โรงเรียนจึงสามารถเปลี่ยนแปลงและหล่อหลอมพฤติกรรมของเด็กให้เป็นไปตามความต้องการของสังคมได้มาก

3. โรงเรียนเป็นแหล่งรวมสาขาวิชาต่างๆ โรงเรียนจึงพร้อมที่จะจัดสิ่งแวดล้อมให้มีคุณค่าแก่นักเรียนออกไปเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน โรงเรียนจึงจำเป็นต้องมีครูที่ดี มีความรู้ความสามารถด้านต่างๆ ที่จะอำนวยความสะดวกให้แก่ชุมชน

4. โรงเรียนเป็นแหล่งถ่ายทอดวัฒนธรรม วัฒนธรรมเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของชุมชน ทั้งโรงเรียนและชุมชน มีหน้าที่ฟื้นฟูและรักษาเพื่อให้เยาวชนเข้าใจความเป็นมาของวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ

5. โรงเรียนเป็นศูนย์รวมของชุมชน โรงเรียนเป็นสมบัติของส่วนรวม ในชุมชน ใช้โรงเรียนเป็นสถานที่ประกอบการเกี่ยวกับศาสนาด้วย

6. โรงเรียนและชุมชนมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ มีจุดหมายพัฒนาคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ และสามารถจัดชุมชนและดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนได้อย่างเป็นปกติสุข

พินิจา วีระชาติ (2542: 51-52) กล่าวว่า การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนมีความมุ่งหมายสรุปได้ดังนี้

1. เพื่อสร้างเสริมสัมพันธภาพระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพราะสัมพันธภาพจะเป็นเครื่องเชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ให้มาร่วมมือกันปฏิบัติการต่าง ๆ ที่มีอยู่ให้บรรลุจุดหมายอันเดียวตามที่กำหนด
2. เพื่อเสริมสร้างความรู้สึกรักเป็นเจ้าของให้แก่ชุมชน เนื่องจากโรงเรียนเป็นสาธารณสมบัติที่ชุมชนเป็นเจ้าของอยู่แล้ว หากแต่มอบหมายให้คณะครูเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการซึ่งมีครูใหญ่เป็นหัวหน้า
3. เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจการของโรงเรียน กิจการต่าง ๆ ของโรงเรียนอาจแบ่งเป็นหลายประเภท เช่น การกำหนดความมุ่งหมายและนโยบาย กิจการเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียน กิจการเกี่ยวกับการพัฒนาอาคารสถานที่ ตลอดจนการพัฒนาด้านวิชาการ เช่น หลักสูตร เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง ในอันที่จะพัฒนาบุตรหลานของเขา
4. เพื่อฟื้นฟู และรักษาวัฒนธรรมของชุมชน ในชุมชนที่มีวัฒนธรรมประจำอยู่มากมาย ทั้งที่เป็นขนบธรรมเนียม ประเพณี และศาสนา วัฒนธรรม เหล่านี้เป็นเครื่องมือสร้างสรรค์ความคิดของชุมชน เป็นเครื่องยึดเหนี่ยว เป็นศูนย์รวมทางจิตใจ และเป็นสัญลักษณ์ของชุมชน ชุมชนจะรักษา และหวงแหนอย่างยิ่ง หากโรงเรียนทำการฟื้นฟู และถ่ายทอดให้แก่เยาวชน ชุมชนจะให้ความร่วมมือทุกประการ เพราะชุมชนมองเห็นว่าโรงเรียนกระทำการเพื่อชุมชนอย่างแท้จริง
5. เพื่อสร้างความกลมกลืนระหว่างบ้านกับโรงเรียน เป็นที่ยอมรับว่าโรงเรียนเป็นหน่วยงานของชุมชน ดำเนินงานพัฒนาคนสำหรับชุมชน โรงเรียนกับชุมชนจึงมีการปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกันในทุกกรณี การดำรงชีพในชุมชนควรจะเป็นหลักสูตรของโรงเรียน ปฏิบัติการต่าง ๆ ควรเป็นของชุมชน โรงเรียนเป็นเพียงสถานที่ฝึกหัดให้เท่านั้น

กิติมา ปรีดีติลล (2532 : 237) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง กระบวนการในการวางแผน การควบคุม การประสานงาน การจัดบุคลากร และ เผยแพร่ความรู้ต่อชุมชนเพื่อร่วมกันพัฒนาชุมชนและโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้าไปพร้อมกัน

ซัมซัน (Sumption, 1966 : 104 – 106) ได้กำหนดความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ 10 ประการ ดังนี้

1. เสนอรายงานให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับกิจการและข่าวสารของโรงเรียน
2. รับทราบความเคลื่อนไหวจากภายนอก เพื่อประโยชน์ของโรงเรียน

3. ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจในความสำคัญของการศึกษา และเกิดความรู้สึกว่าเป็นหน้าที่ของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย ที่จะต้องสนใจต่อการศึกษาของท้องถิ่น
4. ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมดูแลการจัดการศึกษาของโรงเรียน
5. ส่งเสริมให้ประชาชนหรือชุมชน เข้ามามีบทบาทในการวางแผนเป้าหมายของการศึกษาและการพัฒนาการเรียนการสอน
6. สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างบ้านกับ โรงเรียนและชุมชนหรือท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ให้เกิดขึ้น โดยโรงเรียนเป็นศูนย์กลางประชาชน ศูนย์การศึกษาและวัฒนธรรม
7. เสนอความรู้ ความก้าวหน้า และแนวโน้มใหม่ทางการศึกษาแก่ชุมชน
8. ส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ และความร่วมมือระหว่าง โรงเรียนกับสถาบันอื่นๆ ในสังคม
9. เป็นแนวทางในการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนกับชุมชน
10. เป็นการแก้ไขข้อข้องใจ และสิ่งที่จะทำให้ประชาชนเข้าใจโรงเรียนผิด ๆ ช่วยทำให้ประชาชนมองโรงเรียนในแง่ดี ด้วยความซื่อสัตย์และนิยมนกย่อง

ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญเป็นอย่างมากเพราะ โรงเรียนและชุมชนต่างก็มีส่วนร่วมในการพัฒนาคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ และเพื่อความร่วมมืออันดีที่จะสนับสนุนซึ่งกันและกันในการดำเนินงานต่างๆ

2.3 หลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

เนื่องจากการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นงานที่โรงเรียนต้องไปเกี่ยวข้องกับชุมชน ไม่ว่าจะโดยการออกไปหาชุมชน หรือนำชุมชนเข้าสู่โรงเรียนก็ตาม การดำเนินการจำเป็นจะต้องมีการวางแผนจัดดำเนินงานอย่างรอบคอบ และตั้งใจจริง หลักเกณฑ์ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีนักวิชาการหลายคนได้เสนอแนวคิดดังนี้

นพพงษ์ บุญจิตรคุลย์ (2534: 27) ได้กล่าวถึงหลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ว่า

1. ต้องดำเนินการด้วยความบริสุทธิ์ใจ ตรงไปตรงมา และเชื่อถือได้
2. ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ถือเป็นภารกิจที่ต้องทำต่อเนื่องตลอดเวลา
3. ต้องดำเนินการให้ครอบคลุมทุกด้านที่ชุมชนมีส่วนรับผิดชอบ
4. ต้องมีความง่าย และคล่องตัวในการดำเนินงาน
5. ต้องเป็นไปด้วยความสร้างสรรค์ มิใช่ทำลายภาพพจน์ของ โรงเรียน และชุมชน
6. ต้องดำเนินการปรับให้เข้ากับสภาพของชุมชน
7. ต้องดำเนินการด้วยความยืดหยุ่นให้เข้ากับสภาวะวิธีการลงเวลา และ โอกาส

8. ควรจะคำนึงถึงความต้องการที่เกี่ยวกับความเจริญงอกงามของแต่ละคน และการพัฒนาสังคมและชุมชนไปพร้อม ๆ กัน

9. ควรใช้กระบวนการติดต่อสื่อสารสองทางในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

10. ใช้วิถีทางแห่งประชาธิปไตยในการดำเนินงาน

สตูปส์และราฟเฟอร์ตี Stoops และ Rafferty (อ้างถึงใน อรรถย ทิพนตร 2547: 29)

ได้สรุปหลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ 5 ประการคือ

1. ต้องมีทั้งการให้ และการรับข่าวสารต่อชุมชน คือบุคลากรในโรงเรียนจะต้องทราบความเป็นไปของชุมชน และขณะเดียวกันในโรงเรียนก็ต้องแถลงให้ประชาชนทราบถึงปัญหา และวิธีดำเนินงานของโรงเรียน

2. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จะได้ผลอยู่ที่การใช้วิธีการหลาย ๆ ทางในเวลาเดียวกัน

3. ต้องพยายามให้ชุมชนเข้าใจโรงเรียนให้มากขึ้น

4. งานที่จัดทำนั้น ควรเป็นงานที่ทำอย่างต่อเนื่องกัน

5. โรงเรียนควรให้ข้อมูลที่น่าสนใจ และง่ายต่อการเข้าใจ และสอดคล้องกับ

สภาพปัจจุบัน

กิติมา ปรีดีดิลก (2532: 244) ได้ให้หลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่คล้ายคลึงกันคือ

1. ยึดหลักมนุษยสัมพันธ์ การติดต่อสัมพันธ์กับชุมชนนั้น ต้องอาศัยหลัก มนุษยสัมพันธ์เป็นอย่างมาก บุคลากรในโรงเรียนจึงต้องเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี

2. ยึดหลักความจริงใจหรือบริสุทธิ์ใจ ข้อความใด ๆ ที่จะเผยแพร่สู่ประชาชนย่อมจะมีความเชื่อถือได้ ตรงไปตรงมามากที่สุด และไม่ควรมีอะไรปิดบังภายในโรงเรียน

3. ยึดหลักซื่อสัตย์ บุคลากรในโรงเรียนควรมีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ และการทำงานควรให้ประชาชน หรือกรรมการศึกษาของโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่าง ๆ ด้วย

4. ยึดความคงเส้นคงวามหาหมายถึงความสม่ำเสมอในการทำงานการติดต่อสัมพันธ์กับคน

5. ยึดความเสียสละ บุคลากรทุกคนในโรงเรียน ควรมีความเสียสละในการทำงานเพื่อชุมชน

6. ยึดความอดทน บุคลากรในโรงเรียนจะต้องอดทนเป็นอย่างมากในการดำเนินงานของโรงเรียน และการติดต่อกับชุมชน

7. ยึดความยืดหยุ่น การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ควรเป็นลักษณะโอนอ่อนผ่อนปรน การดำเนินการควรมีการยืดหยุ่นตามสถานการณ์ และเวลา

8. ยึดความต่อเนื่อง การจะสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนนั้น ย่อมต้องอาศัยเวลาในการดำเนินงานที่ต่อเนื่องกัน และจำเป็นต้องมีตลอดไป

9. ยึดการครอบคลุมเนื้อหา การสร้างความสัมพันธ์จะต้องครอบคลุมลักษณะงานและขอบข่ายของโรงเรียน ในทุก ๆ ด้านอย่างเพียงพอ มิใช่มุ่งในด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ

10. ยึดความเรียบง่าย การนำเสนอของโรงเรียนต่อชุมชนไม่ว่าจะเป็นด้านใด ควรคำนึงถึงความเรียบง่าย สื่อสัมพันธ์กันเข้าใจ

11. ยึดการสร้างสรรค์ เป็นหลักที่โรงเรียนต้องมุ่งที่จะกระทำเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

12. ความสามารถในการปรับตัว การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นในแต่ละโอกาสและแต่ละสภาพปัญหา

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532:36 อ้างถึงใน ไพฑูรย์ ยาไทย 2538:17) ได้กำหนดหลักปฏิบัติในการดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียนนำไปปฏิบัติ ไว้ชัดเจนดังนี้

1. ดำเนินงานด้วยความบริสุทธิ์ใจและตรงไปตรงมา
2. ติดต่อกับชุมชนต้องมุ่งให้เกิดเจตคติที่ดี
3. ดำเนินการต่อเนื่องตลอดระยะเวลาทั้งในและนอกโรงเรียน
4. สร้างความเข้าใจอันดีให้เกิดทั่วไปไม่จำกัดเฉพาะกลุ่ม
5. รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชนในชุมชน
6. ใช้วิธีดำเนินงานง่ายๆและเป็นกันเองกับประชาชนในชุมชน

สรุปแนวคิดจากหลักเกณฑ์ที่กล่าวมาแล้ว หลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ควรประกอบด้วยหลักของความจริงใจ บริสุทธิ์ใจ ตรงไปตรงมา จะต้องเป็นกระบวนการต่อเนื่อง เป็นวิธีง่ายๆและยินดีรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนในชุมชน

3. บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

โรงเรียนเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม จะเจริญและดำรงอยู่ได้เพราะการร่วมมือช่วยเหลือของสังคม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยสังคม การจะอาศัยความร่วมมือของสังคมได้ก็โดยการบริการของโรงเรียน ซึ่งอยู่ที่การบริหารของครูใหญ่หรือผู้บริหาร โรงเรียนนั่นเอง

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (อ้างถึงใน นายสุทัศน์ อนุพันธ์ 2542 : 13) ได้สรุปงานของผู้บริหารสถานศึกษาว่ามีภารกิจหลักอยู่ 3 ประการ คือ

1. ทำให้สถานศึกษาได้บรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้
2. ทำให้สถานศึกษามีความเจริญก้าวหน้า
3. ทำให้สถานศึกษาอยู่ต่อไปได้ไม่ถล่ม

นอกจากภารกิจหลัก 3 ประการข้างต้นแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะแสดงบทบาทดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้นำทางสังคม จะต้องส่งเสริมความสัมพันธ์ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนพัฒนา ความสามานสามัคคี ความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน
2. เป็นผู้นำทางด้านขบวนการ ผู้นำจะต้องแสดงบทบาทของจรรยาบรรณ ที่จะให้การสื่อสารและการดำเนินงาน เป็นไปด้วยความสะดวก
3. ผู้นำทางด้านภารกิจ ผู้นำจำเป็นจะต้องหาวิธีการ ที่จะต้องทำให้งานของสถานศึกษาสำเร็จลุล่วงไปได้

กิติมา ปรีดีคิลก (2532 : 245) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ดังนี้

1. กำหนดรูปแบบหรือแนวทางในการประสานงาน ผู้บริหารจะเป็นผู้วางแนวทางการรูปแบบของความสัมพันธ์และการประสานสัมพันธ์ระหว่างหน่วยต่าง ๆ
  2. ทำหน้าที่ประสานงาน ผู้บริหารร่วมลงมือปฏิบัติงาน เป็นผู้ประสานงานและสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนด้วยตัวเอง บางครั้งจะต้องเป็นผู้ประสานงานระหว่างชุมชนกับแหล่งวิชาการ หรือหน่วยงานอื่นในการพัฒนาชุมชนนั้น
  3. เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารโรงเรียนถือว่าเป็นผู้ทรงคุณวุฒิของชุมชน ดังนั้น ผู้บริหารจะมีบทบาทสำคัญในการนำการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคม
  4. เป็นผู้แก้ปัญหา ปัญหาบางประการของชุมชนจำเป็นต้องอาศัยความช่วยเหลือแนะนำจากบุคคลภายนอก ซึ่งบทบาทนี้จะตกอยู่กับผู้บริหาร โรงเรียนในการให้คำแนะนำช่วยเหลือ
- พิสิฐ พิษณานนท์ (2530 :91-93 อ้างถึงในจรูณ สุนทรนนท์ 2546:23) กล่าวว่าผู้บริหารโรงเรียนต้องมีบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนได้แก่
1. บทบาทในฐานะผู้นำในสังคมเช่น นำในการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ คิดริเริ่มชี้้นำความคิดใหม่ หรือสิ่งใหม่ๆ เป็นทั้งผู้วิเคราะห์ปัญหาพร้อมงานวางแผนพัฒนาสังคม ประเมินผลและรายงานผลตามแผนพัฒนาท้องถิ่นหรือชุมชนที่เกี่ยวข้อง ได้ทราบ
  2. บทบาทในการประสานงานระหว่างหน่วยราชการกับชุมชน

3. บทบาทหน้าที่ในการบริการทางด้านวิชาการแก่ชุมชน
  4. ผู้บริหารควรให้การบริการแก่ชุมชนในทางทรัพยากรบุคคล เงิน วัสดุ และ
อื่นๆ
  5. ผู้บริหารควรให้ความร่วมมือกับชุมชนด้านกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน
สำหรับคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529:30 อ้างถึงใน ชรุณ
สุนทรนนท์ 2546:23) กำหนดบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในการสร้าง
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังต่อไปนี้
    1. ศึกษาชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่โดยละเอียดในด้านโครงสร้างทางวัฒนธรรมด้าน
ประเพณี อาชีพ สภาพเศรษฐกิจ ทรัพยากร สภาพปัญหาเจตคติและความเชื่อถือต่างๆ อันเป็น
ข้อมูลพื้นฐานที่โรงเรียนจะได้นำมาวิเคราะห์ประกอบในการวางแผนดำเนินงานของโรงเรียนให้
เหมาะสมกับท้องถิ่น
    2. ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรับผิดชอบในการจัดให้มีการวางแผนการดำเนินงาน
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยจัดให้มีส่วนร่วมกันระหว่างคณะครู ผู้ปกครอง
โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน
    3. กระตุ้นและส่งเสริมให้บุคลากรสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนและให้
บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินงานตามแผน
    4. จัดให้มีการประชาสัมพันธ์โรงเรียนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง โดยใช้เทคนิควิธี
ต่างๆ
    5. จัดให้มีการเยี่ยมเยียนชุมชนเพื่อรับทราบความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการ
ดำเนินงาน
    6. รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมต่างๆ ในขอบข่ายงานตลอดถึงการเข้าร่วม
กิจกรรมของชุมชน
    7. จัดให้มีการบริการแก่ชุมชนในด้านต่างๆที่โรงเรียนสามารถทำได้
    8. เลือกบุคคลในชุมชนและแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการศึกษาโรงเรียนและส่งเสริม
สนับสนุนให้คณะกรรมการศึกษาได้แสดงบทบาทในการสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนให้
มากที่สุด โดยให้เป็นไปตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง
    9. ดำเนินการให้โรงเรียนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในท้องถิ่น คือ
บุคคล วัสดุอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้มากที่สุด
- สุวิทย์ บุญช่วย (2526 : 332 จิตต์ โชติอุทัย 2532 :37 อ้างถึงใน กัมภณัท จุนโท,
2536:11) ได้อธิบายถึงบทบาทของโรงเรียนที่มีต่อชุมชนว่า โดยทั่วไปๆ ไปหน้าที่โดยตรงของ

โรงเรียนคือให้วิชาความรู้แก่นักเรียนให้เป็นที่ไปตามความมุ่งหมายของการศึกษา ในเมื่อโรงเรียนเป็นสถาบันที่ให้การศึกษาแก่นักเรียน ชุมชนจะต้องเข้ามาเกี่ยวข้อง ประการแรกในฐานะที่เป็นผู้ปกครองนักเรียน และประการที่สอง ในฐานะที่เป็นเจ้าของโรงเรียนทางอ้อม (ผู้เสียภาษี) ด้วยเหตุผลสองประการนี้ โรงเรียนจะต้องมีความสัมพันธ์กับชุมชน

จาคอบสัน และคณะ (Jacobson and Others, 1963 : 466 – 478) กล่าวถึงวิธีการในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ ดังนี้

1. จัดให้มีเอกสารและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ของโรงเรียนออกเผยแพร่
2. จัดให้มีบริการเสนอข่าวจากโรงเรียนถึงบ้านเป็นประจำ
3. จัดให้มีนิทรรศการภายใน โรงเรียน
4. จัดให้มีวันเยี่ยมเยียนโรงเรียน
5. จัดให้มีสัปดาห์แห่งการศึกษา
6. จัดให้มีโครงการเยี่ยมเยียนผู้ปกครองที่บ้าน
7. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างศิษย์เก่ากับศิษย์ปัจจุบัน
8. ใช้สื่อมวลชนในด้านต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และอื่น ๆ
9. จัดทำรายงานประจำปีชี้แจงให้ทราบ
10. จัดตั้งสมาคมศิษย์เก่า
11. จัดตั้งสมาคมผู้ปกครองและครู
12. จัดกิจกรรมนอกหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี
13. โรงเรียนควรเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นในท้องถิ่น เช่น งานประเพณีต่าง ๆ ของท้องถิ่น นอกจากนั้นควรมีการแสดงละครของนักเรียน หรือการจัดเกมกีฬาต่าง ๆ

สรุปบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน คือ การบริหารงานโรงเรียน ในส่วนที่เกี่ยวกับชุมชน ได้แก่ ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการขอความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่น ด้านงานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการขอรับการสนับสนุนจากชมรม สมาคม องค์กร หรือมูลนิธิฯ จากภายนอกพื้นที่ และด้านการประชาสัมพันธ์

4. ขอบข่ายการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541:21) กล่าวถึงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้สอดคล้องกับด้านการบริหารโรงเรียนในงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไว้ 6 ด้านคือ

4.1 ด้านการให้บริการชุมชน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541:21) ได้ให้ความหมายการให้บริการชุมชน คือการบริการที่โรงเรียนให้กับชุมชนตามความสามารถที่โรงเรียนจะดำเนินการได้ ได้แก่การให้บริการด้านข่าวสารข้อมูล วิชาการ อาชีพ การให้คำแนะนำ คำปรึกษา การให้บริการอาคารสถานที่ หรือวัสดุอุปกรณ์ การให้บริการด้านสวัสดิการเพื่อการแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจ เช่น ที่พักผ่อนหย่อนใจ สนามกีฬา สหกรณ์ร้านค้า ธนาคารข้าว ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ร้านตัดผม ตู้ยาประจำหมู่บ้าน น้ำสะอาดเป็นต้น

ปรีชา คัมภีรปกรณ์ และคิลก พัฒน์วิชัยโชติ (2528:773-774 อ้างถึงใน ชรุณสุนทรนนท์ 2546:24-25) ได้กล่าวถึงการให้บริการชุมชนไว้ว่า นอกจากการจัดกิจกรรมด้านต่างๆ โรงเรียนควรจัดบริการให้แก่ชุมชนเพื่อความสะดวกและความประหยัด มีโรงเรียนจำนวนไม่น้อยที่มีสภาพความพร้อมคิดว่าชุมชนเช่นมีบ่อน้ำ น้ำประปา เครื่องขยายเสียง โต๊ะเก้าอี้ เครื่องใช้ต่างๆ เมื่อเป็นเช่นนี้โรงเรียนควรพิจารณาให้บริการแก่ชุมชนอย่างทั่วถึง และควรกำหนดกฎเกณฑ์ในการให้บริการไว้เพื่อจะให้สิ่งของที่จะให้บริการนั้น คงทนให้สามารถให้บริการได้ตลอดไป สิ่งที่โรงเรียนสามารถจะจัดเป็นบริการแก่ชุมชนได้แก่

1. ด้านอาคารสถานที่ โรงเรียนเป็นสถานที่ให้บริการแก่นักเรียนจำนวนมากอยู่แล้ว โรงเรียนจึงเหมาะสมสำหรับกิจกรรมที่มีคนจำนวนมากด้วย ดังนั้นหากชุมชนขอใช้อาคารบริเวณของโรงเรียนเพื่อจัดกิจกรรมต่างๆแล้ว โรงเรียนจะต้องจัดอำนวยความสะดวกให้เป็นอย่างดี

2. ด้านเครื่องใช้ ได้แก่ เครื่องใช้ที่ยกเคลื่อนที่ได้ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ โต๊ะหมู่บูชา ถ้วยชาม เครื่องขยายเสียง ผ้า màn ผู้ปูโต๊ะ ฯลฯ ซึ่งชุมชนไม่มีใช้เป็นประจำเพื่อกิจการของชุมชน ครอบครัว หรือหมู่บ้าน อาจจะมาขอยืมใช้ โรงเรียนควรเอื้ออำนวยตามสมควร

3. ด้านความรู้เป็นบริการที่พัฒนาคนให้มีความคิดและความรู้ตลอดจนสติปัญญา อันจะเป็นประโยชน์แก่ตนเองและชุมชน โรงเรียนควรจัดรายการประเภทให้ความรู้แก่ประชาชน เช่น จัดบรรยายธรรม การปกครอง การเกษตร การเลี้ยงดูทารก การอนามัยเป็นต้น

4. ด้านสวัสดิการ เป็นบริการที่โรงเรียนจัดขึ้นสำหรับแก้ปัญหาสนองความต้องการ ตลอดจนช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจแก่ชุมชน ได้แก่การจัดสถานที่ สำหรับพักผ่อนหย่อนใจ บริการโรงฝึกงานเพื่อซ่อมเครื่องมือการเกษตร โดยคิดค่าบริการราคาถูก

5. ด้านบุคลากร ได้แก่ ครู นักเรียนและภารโรง บุคลากรเหล่านี้สามารถให้บริการและความช่วยเหลือร่วมมือกับชุมชน ได้ทั้งในด้านแรงงาน ความคิดและด้านอื่นๆ

4.2 ด้านการขอความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541:21) ได้ให้ความหมาย การขอความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน หมายถึง การขอความช่วยเหลือจากชุมชนทุกอย่าง ทั้งทางด้านวิชาการ แรงงาน วัสดุอุปกรณ์งบประมาณ สถานที่หรือคำแนะนำ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว โรงเรียนได้วางแผนหรือโครงการในการขอความช่วยเหลือล่วงหน้า และเมื่อได้รับการสนับสนุน จะจัดกิจกรรมยกย่อง ให้เกียรติออกเกียรติบัตรหรือรายงานผู้บังคับบัญชาชั้นสูง เพื่อออกเกียรติบัตรหรือเครื่องหมายตอบแทนตามระเบียบทางราชการ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 มาตรา 29 กำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสังคมอื่น หาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การพัฒนาระหว่างชุมชน และมาตรา 58 (2) ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสังคมอื่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรอื่น ให้แก่สถานศึกษา และมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสม และความจำเป็น ดังนั้นโรงเรียนกับชุมชนควรให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โรงเรียนอาจขอความช่วยเหลือและขอความร่วมมือจากชุมชนได้ในเรื่องทรัพยากรต่างๆ ดังต่อไปนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 2537 : 158-159)

1. ความช่วยเหลือด้านการเงิน ชุมชนบางชุมชนอาจมีกำลังเงินพอที่จะช่วยเหลือสนับสนุนในการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาได้

2. ความช่วยเหลือด้านวัตถุทางการเกษตร ประชาชนในชุมชนอาจช่วยสนับสนุนวัสดุการเรียนการสอน หรือผลผลิตต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนเช่น ประชาชนในชุมชน ที่มีอาชีพเกษตรกรรม อาจให้ข้าว พืชผักผลไม้ ไข่ ปลา มาทำอาหารให้นักเรียนได้รับประทานตามโครงการอาหารกลางวัน

3. ความร่วมมือในด้านแรงงาน ประชาชนบางคนบางชุมชน อาจไม่สามารถให้ความช่วยเหลือด้านการเงิน วัสดุหรือผลผลิตทางการเกษตรได้ ก็อาจให้ความช่วยเหลือด้านแรงงานแทน เช่น ช่วยซ่อมแซมอาคาร ช่วยทำอาหารกลางวันเลี้ยงนักเรียน

4. ความช่วยเหลือทางด้านความคิดปรับปรุงโรงเรียน จากประชาชนในชุมชน ประชาชนในชุมชนอาจให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในการปรับปรุงโรงเรียนหรือไปร่วมประชุมเมื่อโรงเรียนเชิญไปประชุมก็ได้

5. ความช่วยเหลือในด้านการเป็นวิทยากร ให้ความรู้แก่นักเรียนและครู ประชาชนในชุมชนที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้านเช่น เกษตรกร วิศวกร กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้สูงอายุ โรงเรียนอาจเชิญมาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียนและครูได้

สรุป การขอความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน คือการเปิดโอกาส เชิญชวนหรือหาทางให้บุคคลในชุมชนได้เข้าร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เป็นการขอความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชนทุกอย่างทั้งทางด้านวิทยากร แรงงาน วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ สถานที่หรือคำแนะนำ และทรัพยากรอื่นๆ

4.3 ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่น คือ การดำเนินงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน และหน่วยงานอื่น เช่น

1. การให้ครูมีส่วนร่วมในการติดต่อสัมพันธ์กับชุมชน
2. การจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
3. การจัดตั้งกลุ่มหรือชมรมศิษย์เก่า หรือสมาคมครูและผู้ปกครอง

โรงเรียนเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นหน่วยปฏิบัติการจัดการศึกษาจะเป็นเช่นใด ผลที่เกิดขึ้นจากโรงเรียน ภารกิจหลักของโรงเรียนคือการจัดการ

4.4 ด้านงานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 40 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 38 คณะกรรมการสถานศึกษาฯ จะทำงานร่วมกับสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการตนเองได้ตามกรอบที่กฎหมายกำหนด

โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีบทบาทหน้าที่ในการกำกับดูแล ส่งเสริม และสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบาย และมาตรฐานในการบริหาร และจัดการศึกษา ส่งเสริมในสถานศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ องค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษา เป็นองค์คณะบุคคลที่ทำงานร่วมกับสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็ง ดังนั้น ความหลากหลายของบุคคลที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจึงเอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ด้านต่าง ๆ บุคคลที่ได้รับเลือกเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษา

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 รวมทั้งอำนาจหน้าที่ การบริหารงานบุคคลที่จะเกิดขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งสรุปอำนาจหน้าที่หลัก ๆ ดังนี้

1. กำกับ การดำเนินของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น
2. ส่งเสริมและสนับสนุน การดำเนินกิจการด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา
3. มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
4. ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ดังนั้นงานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นงานที่โรงเรียนต้อง ดำเนินการ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 40 และพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 โดยทั้งสองฝ่ายต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ ตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “ผู้บริหารสถานศึกษา” เป็นผู้เชื่อมโยงระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานกับสถานศึกษาในฐานะกรรมการและเลขานุการ ผู้บริหารจึงเป็นผู้ประสานการดำเนิน กิจการต่าง ๆ โดยคำนึงถึงข้อคิด ความเห็น และมติของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.5 ด้านการขอรับการสนับสนุนจาก ชุมชน สมาคม มูลนิธิฯ จากภายนอกพื้นที่ เป็น การแสวงหาแนวทางและความร่วมมือจากชุมชน ให้ชุมชนได้มีส่วนร่วม หรือเป็นที่ปรึกษา โดย ผู้บริหารในโรงเรียนจะเป็นผู้นำในการดำเนินการร่วมกับผู้ปกครองและคณะครูในโรงเรียน สอบถาม หรือติดต่อไปยังศิษย์เก่าหรือบุคคลในชุมชน ที่อยู่นอกพื้นที่ ให้ช่วยประสานและขอรับ การสนับสนุนจากชุมชน สมาคม องค์กร หรือมูลนิธิฯ จากภายนอกพื้นที่ เพื่อชักนำให้มาร่วม กิจกรรม หรือช่วยเหลือโรงเรียนหรือพัฒนาโรงเรียนให้มีความพร้อมด้านต่างๆมากขึ้น และ โรงเรียนสามารถดำเนินการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.6 ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน คือการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงาน ของโรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อันจะช่วยให้โรงเรียนปฏิบัติงาน ได้สะดวกยิ่งขึ้น ในข่ายงานนี้อาจพิจารณาจากกิจกรรมต่อไปนี้

1. การประชุมผู้ปกครอง เพื่อชี้แจงการปฏิบัติงานของโรงเรียน
2. การจัดทำจุลสาร หรือพิมพ์เผยแพร่

3. จัดทำป้ายประกาศเผยแพร่ข่าวสารของทางโรงเรียน

4. การพบปะเยี่ยมเยือนในวาระที่เหมาะสม

ในด้านการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร นั่นคือมีคุณภาพทั้งทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีสุขภาพอนามัยที่ดี ในบรรดางานบริหารทั้ง 6 งานนั้น งานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่สุดในการที่จะทำให้นักเรียนบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ส่วนงานอื่น ๆ เป็นงานเสริมและสนับสนุนให้งานวิชาการประสบผลสำเร็จดียิ่งขึ้น โรงเรียนที่บริหารอย่างมีประสิทธิภาพและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงนั้น ส่วนมากจะมีความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน โรงเรียน ชุมชนเป็นอย่างดีดังนั้นประชาชนจำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาเพราะการศึกษาที่ดีจะต้องจัดให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น การมีประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะทราบถึงความต้องการของท้องถิ่น

5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 รับผิดชอบในพื้นที่ 5 อำเภอ ฝั่งตะวันตก คือ อำเภอแม่สอด อำเภอแม่ระมาด อำเภอท่าสองยาง อำเภอพบพระ และอำเภออุ้มผาง มีอาณาเขต ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ฮ่องสอน และอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ทิศใต้ ติดต่อกับ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี อำเภอลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอเมืองตาก อำเภอบ้านตาก อำเภอสามเงา กิ่งอำเภอวังเจ้าของจังหวัดตาก ทิศตะวันตกติดต่อกับประเทศพม่า ระยะทางประมาณ 580 กิโลเมตร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 มีสภาพบริบทและสภาพปัญหาอุปสรรค ในการจัดการศึกษาที่แตกต่างไปจากพื้นที่อื่น เนื่องจากสภาพพื้นที่เป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อน การตั้งถิ่นที่อยู่อาศัยกระจุกกระจายเป็นห่อมบ้านต่างๆเป็นจำนวนมาก ทำให้การจัดการศึกษาทำได้ไม่ทั่วถึง สถานศึกษาต้องกระจายไปตั้งในพื้นที่ต่างๆกัน เส้นทางคมนาคมระหว่างสถานศึกษา กับสถานศึกษา และสถานศึกษากับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 จึงมีความแตกต่างกันค่อนข้างมาก ทั้งสภาพเส้นทาง พาหนะและระยะเวลาในการเดินทางมีทั้งรถยนต์ จักรยานยนต์ เรือ นั่งช้างและเดินด้วยเท้า สำหรับระยะเวลาในการเดินทางจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดากเขต 2 ไปยังสถานศึกษาที่อยู่เหนือสุดระยะทาง 183 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง ประมาณ 3-4 ชั่วโมง และได้สุดระยะทาง 244 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทาง 6-8 ชั่วโมง นอกจากนี้ยังมีพื้นที่แนว

ตะเข็บชายแดนติดต่อกับประเทศสหภาพ เมียนมาร์ เป็นระยะทางถึง 580 กิโลเมตร มีโรงเรียนตั้งอยู่ 28 โรงเรียน ประสบกับปัญหาการสู้รบ ปัญหายาเสพติด ปัญหาโรคระบาดต่างๆ มีความเสี่ยงในเรื่องของความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ทำให้ไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ นอกจากการคมนาคมที่มีความยากลำบากในบางพื้นที่แล้ว ระบบการติดต่อสื่อสารทั้งวิทยุ โทรศัพท์ โทรศัพท์ ยังไม่สามารถดำเนินการได้ครอบคลุมทุกพื้นที่ จากอุปสรรคทางสภาพภูมิประเทศ รวมทั้งหลายพื้นที่ที่ยังไม่มีระบบไฟฟ้าใช้ ทำให้การติดต่อสื่อสารระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตากเขต 2 กับสถานศึกษาในสังกัด ยังไม่ทั่วถึง การประสานงานล่าช้า การติดต่อสื่อสารด้วยระบบ ไอที (IT) ยังทำได้ค่อนข้างจำกัด จากสภาพความพร้อมของเครื่องมือในสถานศึกษามีความแตกต่างกันทั้งจำนวนและความทันสมัย ตลอดจนภาษาที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดความยุ่งยากในการจัดการศึกษามีมากขึ้นด้วย ในด้านประชากรส่วนใหญ่มีฐานะยากจน มีการอพยพไปประกอบอาชีพนอกพื้นที่ในบางฤดูกาล บางครอบครัวทิ้งให้บุตรหลาน อาศัยอยู่กับบุคคลอื่น ความสนใจต่อการศึกษาของบุตรหลานมีน้อย ทำให้เกิดปัญหากับนักเรียน เช่น การขาดเรียน การออกกลางคัน เป็นต้น นอกจากนี้การระดมทรัพยากรจากชุมชนในการพัฒนาการศึกษาก็เป็นไปได้ค่อนข้างจำกัด เพราะมีความแตกต่างทางด้านภาษา วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีชีวิตที่แตกต่างกันของประชากรในเขตพื้นที่ แม้จะเป็นส่วนหนึ่งแต่ก็เป็นปัญหาที่ยากในการจัดการศึกษา คือ การสื่อสารระหว่างครูกับนักเรียน สภาพสังคมของอำเภอแม่สอดเป็นลักษณะของสังคมเมือง แต่อำเภออื่น ๆ ยังมีสภาพของสังคมชนบท ความไม่รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกทำให้นักเรียนประสบปัญหาต่าง ๆ บริการสาธารณสุขยังไม่สามารถให้บริการได้ทั่วถึงรวมทั้งมีชายแดนติดต่อกันกับประเทศเพื่อนบ้านเป็นระยะทางยาวตลอดแนว และปัญหาการอพยพของผู้ลักลอบเข้าเมือง ทำให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพอนามัยของประชากรเป็นอย่างมาก โรคระบาดยังคงมีอยู่ เช่น ไข้เลือดออก ไข้มาลาเรีย โรคเท้าช้าง และ ไข้กาฬหลังแอ่น เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีปัญหาภาวะทุพโภชนาการของนักเรียนในพื้นที่สูงถึงร้อยละ 40 จำนวนข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 ปัจจุบันมีอัตรากำลัง 1,974 คน ยังขาดอัตรากำลังอีก 940 คน สถานศึกษาบางแห่งต้องจัดการเรียนการสอนแบบครูคนเดียวสอนหลายชั้น และความขาดแคลนครูตามวิชาเอกยังมีอยู่เป็นจำนวนมากปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาส่วนใหญ่เป็นคนต่างถิ่น มีอัตราการขอย้ายกลับภูมิลำเนาสูงมาก ส่งผลให้การปฏิบัติงานไม่ต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังมีความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอันเกิดจากโรคภัยไข้เจ็บ การสู้รบตามแนวชายแดนและปัญหา ยาเสพติดตามสภาพพื้นที่ แต่สวัสดิการและสวัสดิภาพที่ได้รับจากทางราชการยังไม่ได้รับการสนับสนุนเป็นพิเศษ ทำให้บัณฑิตและกำลังใจในการปฏิบัติงานก็เป็นสาเหตุสำคัญในการ

โยกย้ายด้วย (แผนยุทธศาสตร์ปีงบประมาณ 2548 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 : 2548)

ตารางที่ 2.1 ข้อมูลสถานศึกษา (จำนวนตามสังกัด)

ที่	อำเภอ	สังกัด		รวมทั้งสิ้น	หมายเหตุ
		สพท.	สช.		
1	แม่สอด	42	6	48	
2	แม่ระมาด	25/3 สาขา	1	26/3 สาขา	
3	ท่าสองยาง	19/2 สาขา	0	19/2 สาขา	
4	อุ้มผาง	15/1 สาขา	0	15/1 สาขา	
5	พบพระ	24	0	24	
รวม		125/6 สาขา	7	132/6 สาขา	

ที่มา : ข้อมูล 10 มิ.ย.48 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2

ตารางที่ 2.2 ข้อมูลสถานศึกษา (จำนวนตามขนาดโรงเรียน)

ที่	ขนาดโรงเรียน	เกณฑ์	จำนวนโรงเรียน
1	ขนาดที่ 1	นักเรียน 1-120 คน	27
2	ขนาดที่ 2	นักเรียน 121-200 คน	29
3	ขนาดที่ 3	นักเรียน 201-300 คน	19
4	ขนาดที่ 4	นักเรียน 301-499 คน	26
5	ขนาดที่ 5	นักเรียน 500-1,499 คน	30
6	ขนาดที่ 6	นักเรียน 1,500-2,499 คน	1
รวม			132

ที่มา : ข้อมูล 10 มิ.ย.48 กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2

ตารางที่ 2.3 ข้อมูลสถานศึกษา (จำนวนที่อยู่ในพื้นที่พิเศษ ปีงบประมาณ 2548-2549)

ที่	อำเภอ	จำนวนสถานศึกษา		หมายเหตุ
		ทั้งหมด	พื้นที่พิเศษ	
1	แม่สอด	42	25	ไม่รวมสาขา
2	แม่ระมาด	25/3 สาขา	18	
3	ท่าสองยาง	19/2 สาขา	15	
4	อุ้มผาง	15/1 สาขา	14	
5	พบพระ	24	13	
รวม		125/6 สาขา	85	

ที่มา : ข้อมูลประกาศกระทรวงการคลัง ปี 2548,2549

ตารางที่ 2.4 ข้อมูลจำนวนข้าราชการครูและลูกจ้างของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานสอนจริง

ที่	อำเภอ	จำนวนครู		ครูอัตราจ้าง, ครูพี่เลี้ยง		รวมทั้งสิ้น	อัตรากำลังครู ขาดเกณฑ์
		สพท.	สช.	สพท.	สช.		
1	แม่สอด	582	171	28	57	838	-206
2	แม่ระมาด	245	34	16	10	305	-127
3	ท่าสองยาง	224	0	45	0	269	-236
4	อุ้มผาง	132	0	14	0	146	-129
5	พบพระ	361	0	55	0	461	-242
รวม		1,544	205	158	67	1,974	-940

ที่มา : กลุ่มบริหารงานบุคคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2

ตารางที่ 2.5 ข้อมูลจำนวนนักเรียนและห้องเรียนในสังกัด

ระดับ	ก่อนประถม	ประถม	มัธยมต้น	มัธยมปลาย	รวม
จำนวน ห้องเรียน	366	1,117	267	90	1,840
จำนวน นักเรียน	8,214	27,849	8,108	3,161	47,332

ที่มา : ข้อมูล 10 มิ.ย. 2548 กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอก เขต 2

ตารางที่ 2.6 ข้อมูลแสดงผลการทดสอบระดับชาติ(GAT) ปีการศึกษา 2549

ชั้น	ภาษาไทย	คณิต	ภาษาอังกฤษ
ป. 6	46.57	40.66	35.69
ม. 3	49.45	36.71	29.07

ที่มา : แผนยุทธศาสตร์ ปีงบประมาณ 2550 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอก เขต 2

6. เขตพื้นที่พิเศษและประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนดสำนักงานในเขตพื้นที่พิเศษ

การจัดการศึกษาของไทย มีหลายหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน เทศบาล กรมตำรวจ วิทยาลัยครู สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศาสนาและวัฒนธรรม และการศึกษาออกโรงเรียน ในจำนวนทั้งหมดนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโรงเรียนในสังกัดมากที่สุด ดังนั้นในฐานะที่เป็นกรมใหญ่ดูแลรับผิดชอบด้านการศึกษาอันเป็นพื้นฐานของประเทศ จึงมีปัญหาต่างๆ เกิดขึ้นมากมาย โดยเฉพาะปัญหาคุณภาพการศึกษาดกค่าความไม่เสมอภาคทางการศึกษา ปัญหาเศรษฐกิจของข้าราชการครู ที่มีผลกระทบต่อการทำงาน ปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน ของข้าราชการครูในท้องถิ่นทุรกันดาร และปัญหามั่นคงของชาติ

สมชัย วุฒิปรีชา (2531:1) ได้อธิบายถึงสภาพของข้าราชการครูในโรงเรียนเสี่ยงภัยว่า “ข้าราชการครู ต้องปฏิบัติงานหนักด้วยความยากลำบากในด้านต่างๆ ทั้งสภาพความเป็นอยู่การเดินทาง การเสี่ยงต่อโรคภัยไข้เจ็บ โจรผู้ร้าย และอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ที่ปฏิบัติงานตามแนว

ชายแดน ต้องเสี่ยงภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินอันเกิดจากการสู้รบของเขมรฝ่ายต่างๆ หรือการสู้รบตามแนวชายแดนไทย – ลาวเป็นต้น” ด้วยเหตุนี้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในสมัยนั้นจึงจัดให้มีโครงการจัดเงินเพิ่มพิเศษโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่เสี่ยงภัยขึ้น (หนังสือด่วนที่สุด ที่ ศธ 1401/6651 ลงวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2531) เพื่อเป็นการบำรุงขวัญและกำลังใจแก่ครูในพื้นที่เสี่ยงภัยตลอดจนเพื่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนในท้องถิ่นทุรกันดารล่อแหลม เรียกว่า “เงินเพิ่มพิเศษโรงเรียนเสี่ยงภัย” นายสมชัย วุฒิปรีชา ได้ชี้แจงถึงโครงการโรงเรียนเสี่ยงภัยเพิ่มเติมว่า โครงการดังกล่าว คือการจัดเงินเพิ่มพิเศษให้แก่ข้าราชการครูและลูกจ้างที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่อยู่ในเขตผู้ก่อการร้ายและโรงเรียนชายแดนให้ได้รับเงินเพิ่มเติมพิเศษร้อยละ 10 ของเงินเดือน จากงบประมาณและนอกเหนือจากสิทธิพิเศษอื่นๆ ปกติจะทำเป็นปีๆ ตามสถานการณ์ของประเทศ ตามโครงการนี้ แม้ว่าโรงเรียนจะได้รับเบี้ยกั้นคารอยู่แล้ว ตามพระราชกฤษฎีกาสวัสดิการเกี่ยวกับเบี้ยกั้นคาร พ.ศ. 2524 ก็ตาม แต่โรงเรียนที่ได้รับช้ำนี้มีเหตุการณ์เสี่ยงภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินมากกว่าโรงเรียนที่มีความกั้นคารปกติ

ในปัจจุบัน โรงเรียนเหล่านี้ได้เปลี่ยนชื่อเป็นสำนักงานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่พิเศษตามประกาศของกระทรวงการคลัง เรื่อง กำหนดสำนักงานในพื้นที่พิเศษ แห่งพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการสำหรับการปฏิบัติงานประจำสำนักงานในพื้นที่พิเศษ พ.ศ. 2544 ซึ่งมีรายละเอียดหลักเกณฑ์ในการพิจารณากำหนดสำนักงานในพื้นที่พิเศษ ไว้ดังนี้

1. ลักษณะที่ตั้งสำนักงาน จำแนกออกเป็น 3 ประเภท คือ

1.1 สำนักงานตั้งอยู่ในพื้นที่ราบ หมายถึง สำนักงานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ต่ำกว่าเกณฑ์ความสูงที่คณะกรรมการพิจารณากำหนดสำนักงานที่ตั้งอยู่บนพื้นที่พิเศษกำหนดในแต่ละจังหวัด

1.2 สำนักงานตั้งอยู่บนภูเขา หมายถึง สำนักงานที่ตั้งอยู่บนพื้นที่สูงตั้งแต่เกณฑ์ความสูงที่คณะกรรมการพิจารณากำหนดสำนักงานที่ตั้งอยู่บนพื้นที่พิเศษกำหนดในแต่ละจังหวัด

1.3 สำนักงานตั้งอยู่บนเกาะ หมายถึง สำนักงานที่ตั้งอยู่บนพื้นที่ที่มีน้ำล้อมรอบโดยตลอด พื้นที่มีลักษณะตัดขาดตลอดปี และต้องเดินทางสัญจรโดยทางเรือ หรือทางอากาศเท่านั้น ไม่สามารถสัญจรโดยทางถนนได้ และหากมีสะพานที่รถสัญจรได้เชื่อมกับแผ่นดินแล้วไม่ถือว่าพื้นที่ดังกล่าวเป็นเกาะอีกต่อไป

2. สำนักงานในพื้นที่พิเศษ ประกอบด้วยเกณฑ์การพิจารณา ลักษณะที่ตั้งของสำนักงานว่า สำนักงานตั้งอยู่ในพื้นที่ราบ หรือสำนักงานตั้งอยู่บนภูเขา ให้พิจารณาดังนี้

2.1 สำนักงานจะต้องกรอกข้อมูลความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง และ พิกัดของสำนักงาน การหาความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางของสำนักงาน ให้ใช้แผนที่ภูมิประเทศ

1: 50,000 ของกรมแผนที่ทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด หรือเครื่องมือวัด GPS เป็น เอกสารอ้างอิง

2.2 เปรียบเทียบความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางของสำนักงานที่ได้เกณฑ์ ความสูงที่คณะกรรมการพิจารณากำหนดสำนักงานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่พิเศษกำหนดในแต่ละจังหวัด ทั้งนี้เกณฑ์ดังกล่าวจะจัดส่งให้กับหน่วยงานต้นสังกัดของสำนักงาน และคณะกรรมการพิจารณา กำหนดสำนักงานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่พิเศษระดับจังหวัด เพื่อใช้ประกอบการพิจารณา

1) หากความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางของสำนักงานต่ำกว่าความสูงที่ คณะกรรมการฯกำหนด หมายความว่า สำนักงานเป็นสำนักงานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ราบ

2) หากความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางของสำนักงานเท่ากับหรือสูงกว่า ความสูงที่ คณะกรรมการฯกำหนด หมายความว่า สำนักงานเป็นสำนักงานที่ตั้งอยู่บนภูเขา การขอกำหนดเป็นสำนักงานในพื้นที่พิเศษ ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ

1. ความยากลำบากของการคมนาคม

1.1 ระยะทางใกล้หรือสะดวกที่สุดที่ใช้เดินทางเป็นประจำจากสำนักงานถึง ที่ว่าการอำเภอ

- 1) เส้นทางเป็นถนนลาดลง
- 2) เส้นทางเป็นถนนลาดยาง หรือคอนกรีต

1.2 ระยะทางใกล้ หรือสะดวกที่สุด ที่ใช้เดินทางเป็นประจำจากสำนักงานถึง อำเภอเมือง (ตัวจังหวัด) ที่ใกล้ที่สุด

- 1) เส้นทางเป็นถนนลาดลง
- 2) เส้นทางเป็นถนนลาดยาง หรือคอนกรีต

1.3 มี/ไม่มี รถประจำทาง/รถรับจ้างวิ่งผ่านสำนักงาน

1.4 ไม่มีรถยนต์โดยสารไปมาได้ตลอดปี

เกณฑ์การพิจารณา ความยากลำบากของการคมนาคม

“คณะกรรมการฯ” หมายถึงคณะกรรมการพิจารณากำหนดสำนักงานที่ตั้งอยู่ใน พื้นที่พิเศษ

“สำนักงาน” หมายถึง สำนักงานในสังกัดกระทรวง กรม หรือหน่วยงานราชการ อื่นใดของรัฐ แต่ไม่รวมถึงองค์กรอิสระ หน่วยงานตามกคค หมายถึงด้วยระเบียบบริหารราชการส่วน ท้องถิ่น

“ถนนลาดยางหรือคอนกรีต” หมายถึง เส้นทางที่มีการปรับผิวทางโดยลาดยาง หรือ คอนกรีตแล้ว

“ถนนลาลอง” หมายถึง เส้นทางอื่น นอกเหนือจาก “ถนนลาดยางหรือคอนกรีต” เช่น ถนนธรรมชาติ ถนนลูกรัง เป็นต้น

“รถประจำทาง” หมายถึง รถไฟ ถึงโดยสารประจำทางตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก และให้หมายความรวมถึงยานพาหนะอื่นใดที่ให้บริการขนส่งแก่บุคคลทั่วไปเป็นประจำ โดยมีเส้นทางวิ่งที่แน่นอนและมีอัตราโดยสารที่แน่นอน

“รถรับจ้าง” หมายถึง รถหรือยานพาหนะอื่นใดที่ให้บริการขนส่งแก่บุคคลทั่วไป เพื่อสินจ้าง โดยไม่มีเส้นทางวิ่งผ่านที่แน่นอนและไม่มีอัตราค่าโดยสารที่แน่นอน

“เรือประจำทาง” หมายถึง เรือกลเดินทางประจำตามกฎหมาย ว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทยและให้หมายความรวมถึงยานพาหนะอื่นใดที่ให้บริการในการขนส่งแก่บุคคลทั่วไปเป็นประจำ โดยมีเส้นทางเดินเรือที่แน่นอนและมีอัตราค่าโดยสารที่แน่นอน ตามประเภทการใช้และภายในเขตที่กำหนดไว้ในใบอนุญาตใช้เรือในการนี้ให้ถือว่าเรือที่เดินรับจ้างเป็นการประจำระหว่างตำบลใดๆ ในน่านน้ำไทยเป็นเวลาตั้งแต่สามเดือนขึ้นไปเป็นเรือประจำทางตามความหมายนี้ด้วย

“เรือรับจ้าง” เรือหรือยานพาหนะอื่นใดที่ให้บริการในการขนส่งแก่บุคคลทั่วไป เพื่อเพื่อสินจ้าง โดยไม่มีเส้นทางเรือที่แน่นอนและไม่มีอัตราค่าโดยสารที่แน่นอน

“สำนักงานที่มีรถประจำทางหรือรถรับจ้างวิ่งผ่านสำนักงาน” ให้หมายรวมถึงสำนักงานที่ตั้งอยู่ห่างจากถนนที่มีรถประจำทางหรือรถรับจ้างวิ่งผ่าน แล้วแต่กรณีไม่เกินระยะทาง 1 กิโลเมตรด้วย

2. ความขาดแคลนด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ หรือปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีพ

เกณฑ์การพิจารณา ความขาดแคลนด้านสาธารณูปโภคสาธารณูปการ หรือปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีพ

2.1 มีไฟฟ้า แต่ไม่สามารถใช้ได้ รวมกันปีละตั้งแต่ 90 วันขึ้นไป หมายถึง ไฟฟ้า ที่นำมาใช้ภายในสำนักงานมีการเรียกเก็บเงินค่าใช้จากหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานเอกชน โดยการส่งไฟฟ้าผ่านสาย/ท่อ ส่งมาถึงสำนักงาน แต่ในระยะเวลา 1 ปี ไม่สามารถใช้ไฟฟ้ารวมกันได้ตั้งแต่ปีละ 90 วันขึ้นไป

กรณีสำนักงานมีไฟฟ้าใช้หากปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีไฟฟ้าใช้แล้ว โดยการส่งไฟฟ้าผ่านสาย/ท่อมาถึงสำนักงาน ไม่ว่าจะมีการเรียกเก็บเงินหรือไม่เรียกเก็บเงินค่าใช้ไฟฟ้า ให้ถือว่า มีไฟฟ้าใช้ในสำนักงานแล้ว

2.2 ไม่มีไฟฟ้าใช้ตลอดปี หมายถึง ไฟฟ้าที่นำมาใช้ในสำนักงานไม่มีการเรียกเก็บเงินค่าใช้จากหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานเอกชน โดยการส่งไฟฟ้าผ่านสาย/ท่อ ส่งมาถึงสำนักงานตลอดปี

2.3 มีน้ำ แต่ไม่สามารถใช้ได้รวมกันปีละตั้งแต่ 90 วันขึ้นไป หมายถึง น้ำที่นำมาใช้ภายในสำนักงานมีการเรียกเก็บเงินค่าใช้น้ำ จากหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานเอกชน โดยการส่งน้ำผ่านท่อ ส่งมาถึงสำนักงาน แต่ในระยะเวลา 1ปี ไม่สามารถใช้น้ำรวมกันได้ตั้งแต่ปีละ 90 วันขึ้นไป

กรณีสำนักงานมีน้ำใช้หากปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีน้ำใช้แล้ว โดยการส่งไฟฟ้าผ่านสาย/ท่อมาถึงสำนักงาน ไม่ว่าจะมีการเรียกเก็บเงินหรือไม่เรียกเก็บเงินค่าใช้น้ำ ให้ถือว่ามิใช่ในสำนักงานแล้ว เช่น ประปาหมู่บ้าน ประปาภูเขา และประปาจากการสูบน้ำบาดาล

2.4 ไม่มีน้ำใช้ตลอดปี หมายถึง น้ำที่นำมาใช้ในสำนักงานไม่มีการเรียกเก็บเงินค่าใช้จากหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานเอกชน โดยการส่งน้ำผ่านสาย/ท่อ ส่งมาถึงสำนักงานตลอดปี

2.5 มีโทรศัพท์ แต่ไม่สามารถใช้ได้รวมกันปีละตั้งแต่ 90 วันขึ้นไป หมายถึง ในรัศมี 100เมตรรอบสำนักงานมีโทรศัพท์ขององค์กร โทรศัพท์แห่งประเทศไทยติดตั้ง แต่ไม่สามารถใช้ได้รวมกันปีละตั้งแต่ 90 วันขึ้นไป

2.6 ไม่มีโทรศัพท์ใช้ตลอดปี หมายถึง ในรัศมี 100เมตรรอบสำนักงานมีโทรศัพท์ขององค์กร โทรศัพท์แห่งประเทศไทยติดตั้งอยู่ตลอดปี

2.7 มีบ้านพักที่ทางราชการจัดหาให้* แต่ไม่เพียงพอ

2.8 ไม่มีบ้านพักที่ทางราชการจัดหาให้*

* บ้านพักที่ทางราชการจัดหาให้ หมายถึงบ้านพักทางราชการที่ขึ้นทะเบียนครุภัณฑ์ไว้เท่านั้น

3. ความเสี่ยงภัย เกณฑ์การพิจารณาจาก เป็นตำบลกระสุนตก ตามประกาศของกระทรวงกลาโหม

4. ความชุกชุมของโรคภัยไข้เจ็บ เกณฑ์การพิจารณาจาก อัตราส่วนจำนวนประชากรในชุมชน เจ็บป่วยเป็นไข้มาลาเรีย 16 คน ต่อประชากร 1,000 คน

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่พิเศษ ยังไม่พบการทำวิจัย แต่มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในพื้นที่อื่นๆ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเสนอเป็นแนวทาง และเพื่อเปรียบเทียบในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ ดังต่อไปนี้

สินเทา บุญขวัญ (2535: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ปรากฏว่าระดับการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูอาจารย์ ประธานกรรมการศึกษา โดยส่วนรวมและรายองค์ประกอบอยู่ในระดับปานกลาง และผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติงานดังกล่าวตามทัศนะของครูอาจารย์ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ รายองค์ประกอบพบว่าการให้บริการแก่ชุมชนของครูอาจารย์ในโรงเรียนขนาดเล็กมีทัศนะแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.5

กัมภณช์ จุนโท (2536: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่เสี่ยงภัย เขตการศึกษา 2 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษามีระดับการปฏิบัติงานปัญหาและวิธีการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง

ไพฑูรย์ ยาไทย (2538 :72) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามการรับรู้ของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับปานกลางและเมื่อเปรียบเทียบการรับรู้ระหว่างผู้นำชุมชนกับผู้ปกครองนักเรียน ที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2541: 266) ทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับ โรงเรียนประถมศึกษา ในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าคนในชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนมากที่สุดคือกลุ่มกรรมการศึกษา หรือ

กลุ่มกรรมการโรงเรียน โดยชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพย์สินของมากที่สุด สำหรับวิธีการเข้ามามีส่วนร่วมมีทั้งทางตรงและทางอ้อมส่วนปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนนั้นมีปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม เช่น เศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยี ปัจจัยเกี่ยวกับชุมชนได้แก่ประวัติความเป็นมา ลักษณะและองค์ประกอบของชุมชน คุณลักษณะของบุคคลในชุมชน ปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ได้แก่ผู้บริหาร ครู ผลงาน วิธีปฏิบัติงาน กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วม ของประชาชนเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเข้าไปร่วมประชุมแสดงความคิดเห็น ร่วมประสานงาน ร่วมบริจาคเงินและทรัพย์สิน ตลอดจนในด้านการเสียดุลแรงงาน อย่างไรก็ตามประชาชนส่วนใหญ่มีภารกิจส่วนตัวและต้องประกอบอาชีพ จึงมักไม่มีเวลาที่จะร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ กับทางราชการได้ ดังนั้น การมีส่วนร่วมในรูปของการบริจาคต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งที่สะดวกกว่าวิธีการอื่น ๆ

ทองแดง มณีพงษ์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนเกี่ยวกับบทบาทปัญหาและอุปสรรคในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนและเปรียบเทียบทัศนคติต่อบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารและครูผู้สอน พบว่ามีบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับมากและเห็นว่ามีปัญหาในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อบทบาทปัญหาและอุปสรรคในการกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นิรันดร์ ช่วยเจริญ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี พบว่า โรงเรียนบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยการประชุมครูและกรรมการโรงเรียน เพื่อกำหนดแผนงานและโครงการก่อนที่จะดำเนินการตามกิจกรรมเป็นครั้งๆไป มีการกำหนดปฏิทินและการดำเนินงานตามปฏิทินกำหนดงานเป็นบางกิจกรรม การแต่งตั้งผู้รับผิดชอบการดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการ ใช้การประชุมชี้แจงให้ความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรก่อนการปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน แหล่งงบประมาณในการดำเนินงานส่วนใหญ่ได้จากการบริจาคของคณะครู ศิษย์เก่าและผู้ปกครอง การประเมินผลการดำเนินงาน มีเพียงบางกิจกรรมโดยใช้เครื่องมือแบบสังเกต งานที่โรงเรียนดำเนินการมาก คือ การประกาศให้นักเรียนนำข่าวสาร แจ้งผู้ปกครอง การให้ยืมใช้อาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ การจัดสถานที่เพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการแก่ผู้มาติดต่อ การขอรับความช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์จากผู้นำ

ชุมชนเป็นการจัดหาทุน บริจาคของขวัญ ราชวัลสนับสนุนกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน การประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเกี่ยวกับการบริการให้คำแนะนำตรวจรักษาแก่ประชาชนและนักเรียนในโรงเรียน การร่วมมือกับกลุ่มบุคคล ชมรม สมาคม มูลนิธิหรือหน่วยงานราชการ โดยการจัดโครงการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด การส่งนักเรียนเข้าประกวดผลงานทางวิชาการ และแข่งขันกีฬากับสถาบันอื่น ส่วนปัญหาในการบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน คือขาดแคลนงบประมาณเพื่อนำมาจัดกิจกรรมด้านความสัมพันธ์กับชุมชน คือขาดแคลนงบประมาณเพื่อนำมาจัดกิจกรรมด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ชุมชนมีฐานะทางเศรษฐกิจยากจน ผู้ปกครองเข้าใจว่าการดำเนินงานภายในโรงเรียนเป็นเรื่องของทางราชการเท่านั้น กรรมการโรงเรียนมีงานประจำไม่ค่อยมีเวลาให้กับโรงเรียน สภาพเศรษฐกิจในชุมชนไม่เอื้อต่อการบริจาค เพื่อจัดตั้งชมรม สมาคม มูลนิธิ

ชรุณ สุทธนนท์ (2546 : 102) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระนอง ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามการรับรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครูผู้สอน เปรียบเทียบการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครูผู้สอนมีการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระนอง ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

ไพฑูรย์ บัวแดง (2547: บทคัดย่อ) ผลการวิจัยพบว่า (1) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีการปฏิบัติตามบทบาทการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก (2) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีระดับการปฏิบัติตามบทบาทการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในภาพรวมไม่แตกต่างกัน และ (3) แนวทางในการเสริมสร้างบทบาทของคณะกรรมการที่สำคัญ ได้แก่ การให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและพัฒนาโรงเรียน การให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมมือกับสถานศึกษาในการประชาสัมพันธ์ การประชุมชี้แจงเกี่ยวกับรายรับรายจ่ายเพื่อความโปร่งใสในการทำงาน และการสร้างความศรัทธาของชุมชนที่มีต่อโรงเรียน

จากผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังในการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่กล่าวมา

ข้างต้นนั้นไม่ว่าจะเป็นด้านการบริหารงาน หรือด้านการความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในเกือบทุกภาคและทุกสังกัด สรุปได้ว่าพฤติกรรมในการบริหารงานและพฤติกรรมในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง และพฤติกรรมในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามความคาดหวังของผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก

7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

อเมนู-ทีกา (Amenu - Tekaa, อ้างถึงในเสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2537: 185) ได้ศึกษาทัศนคติของชาวอินเดียนในประเทศแคนาดา เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา ซึ่งผลวิจัยพบว่า การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จในชุมชนที่มีประชาชนที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรการจัดการศึกษาที่สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชน และสอดคล้องกับวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ เมื่อประชาชนมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็ง การจัดการศึกษาก็จะประสบผลสำเร็จ

ฮาคานเนน (Hakanen.1975:อ้างถึงใน ชรุณ สุนทรนนท์ 2546: 42) ได้สำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครองและกลุ่มนักวิชาการ เกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในรัฐเซาท์ดาโคตา ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ปกครองยังขาดความรู้ที่เพียงพอเกี่ยวกับความเป็นไปของโรงเรียนและการศึกษา ได้เสนอแนะ ให้มีการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมากขึ้น
2. การขาดข้อมูล ข่าวสารและการติดต่อภายในชุมชน ทำให้ผู้ปกครองขาดความสัมพันธ์กันภายในชุมชน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อไม่เพียงพอ มีข้อเสนอให้แจ้งนโยบายการติดต่อระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จุดมุ่งหมาย ความรับผิดชอบ รายละเอียดเกี่ยวกับการเงิน เวลาและความจำเป็นด้านอื่นๆของโรงเรียนให้ชุมชนทราบ

อับเดล - ฮาดี้ (Abdel Hady, อ้างถึงในเสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2537: 185) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารการศึกษาในประเทศอียิปต์ ได้แสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหลักสำคัญของประชาธิปไตยจำเป็นจะต้องปรับปรุงรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนควรจะกำหนดเป้าหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน ช่องทางการ ติดต่อสื่อสารระหว่างประชาชนกับสถานศึกษา ประเด็นหรือกิจกรรมที่ประชาชนควรจะมีส่วนร่วม

ชูเลอร์ (Schuler อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2537: 185) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษาในมหาวิทยาลัยมินนิโซตา สหรัฐอเมริกา โดยศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ ผลปรากฏว่าการเข้ามีส่วนร่วมอย่างไม่มี

ประสิทธิภาพเกิดจากความบกพร่องในการติดต่อสื่อสาร ปัญหาการมีส่วนร่วมได้แก่ ระดับของการเข้าร่วมเพียงอย่างเดียว การเข้าร่วมโดยขาดความเข้าใจในสถานการณ์ทั้งหมด ขาดข้อตกลงเกี่ยวกับขอบเขตของการมีส่วนร่วม เป็นต้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษายาทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอก เขต 2 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีขั้นตอนวิธีการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอก เขต 2 จำนวน 85 คน และครูผู้สอนในโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอก เขต 2 จำนวน 813 คน จาก 85 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากตารางของ เครีจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan 1970:608-609) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร 70 คน ครู 265 คน การสุ่มใช้การสุ่มอย่างง่าย ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งตามสถานะของกลุ่มตัวอย่าง

สถานะ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ผู้บริหาร	85	70
ครูผู้สอน	813	265
รวม	898	335

จากตารางที่ 3.1 แสดงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่พิเศษ จำนวน 70 คน ครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่พิเศษ จำนวน 265 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนามาจาก ของไพฑูรย์ ยาไทย (2546:111) และชรุณ สุนทรนนท์(2546:136) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน เป็นการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการรับรู้ เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบมาตราวัดของ ลิเคิร์ท มี 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด

3. การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยศึกษาขอบข่ายงานความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ แนวทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือ ดังนี้

3.1 ศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ

3.2 ศึกษาขอบข่ายงานความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน เพื่อหาสาระสำคัญในการสร้างแบบสอบถาม

3.3 ศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในเขตพื้นที่พิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2

3.4 ศึกษาการสร้างแบบสอบถามจากหนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

3.5 ศึกษาแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของไพฑูรย์ ยาไทย (2546:111) และ ของ ชรุณ สุนทรนนท์ (2546:136) แล้วนำมาปรับปรุง ได้แบบสอบถามโดยใช้ผลการค้นคว้าจากข้อ 1-4 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า แบ่งเป็น 6 ด้านจำนวน 42 ข้อ

3.6 นำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาแก้ไขเนื้อหา ความถูกต้อง ถ้อยภาษาและความเหมาะสมของแบบสอบถาม

3.7 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางการบริหาร การศึกษาจำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้แบบประเมิน IOC มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป

3.8 นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่พิเศษ ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 4 คน และ ครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่พิเศษ ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 29 คน รวมทั้งสิ้น 33 คน

3.9 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา หาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม ด้วยวิธีหาสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach อ้างถึงใน ชรุณ สุทรนนท์ 2546 :47) เมื่อทดสอบเครื่องมือแล้ว แบบสอบถามทั้งที่พัฒนาขึ้นทั้งรายด้านและทั้งฉบับ ได้ค่า ความเที่ยง ดังรายละเอียด ตามตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

รายด้านของแบบสอบถาม	ค่าความเที่ยง
- การให้บริการชุมชน	.91
- การขอความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน	.81
- การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ	.86
- งานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	.92
- การขอรับการสนับสนุนจาก ชมรม สมาคม มูลนิธิฯ หรือหน่วยงานภายนอก	.91
- การประชาสัมพันธ์โรงเรียน	.89
รวมทั้งฉบับ	.97

3.10 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบครั้งสุดท้าย ได้แบบสอบถาม บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 แบบสอบถามครอบคลุมเนื้อหาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามขอบข่ายงานที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2532 : 30) แบ่งออกเป็น 6 ด้าน รวม 42 ข้อ ดังต่อไปนี้

1) ด้านการให้บริการชุมชน จำนวน 10 ข้อ

- 2) ด้านการขอความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน จำนวน 7 ข้อ
- 3) ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่น
จำนวน 7 ข้อ
- 4) ด้านงานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 5 ข้อ
- 5) ด้านการขอรับการสนับสนุนจาก ชมรม สมาคม มูลนิธิฯ หรือหน่วยงาน
ภายนอก จำนวน 5 ข้อ
- 6) ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน จำนวน 8 ข้อ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จาก มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ขออนุญาตผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอก
เขต2 และขอความอนุเคราะห์ให้ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอก เขต2 เพื่อส่ง
แบบสอบถามไปยังโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บข้อมูล จำนวน 4 โรงเรียน เป็นผู้บริหาร
สถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่พิเศษ รวมทั้งสิ้น 33 คน

4.2 ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามโดยผ่านผู้บริหารโรงเรียนและ
ขอความอนุเคราะห์การรับแบบสอบถามคืนผู้วิจัยโดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งคืนให้ผู้วิจัยทาง
ไปรษณีย์ ซึ่งจัดซองเอกสารเจ้าหน้าที่อยู่ของผู้วิจัยพร้อมติดแสตมป์ไว้ทุกฉบับ โดยกำหนด
เวลาที่ส่งคืนภายใน 20 วัน หรือส่งคืนที่ช่องรับหนังสือของโรงเรียน หรือ เก็บคืนในคราว
ประชุมผู้บริหารประจำเดือน

4.3 ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนและตรวจสอบความสมบูรณ์ของ
แบบสอบถาม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมด คัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์นำมาลงรหัส แล้ว
ทำการวิเคราะห์ ค่าสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เพื่อให้ทราบถึงรายละเอียดเกี่ยวกับจำนวนร้อยละ และความถี่ของจำนวนของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแยกเป็นรายละเอียดตามสถานภาพ คือ

- 1) สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 2) เพศ
- 3) อายุ
- 4) วุฒิการศึกษา
- 5) ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน และครูผู้สอน ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ

ข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์ขั้นนี้ คือ

1) กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเป็นมาตรฐานค่าตามแบบมาตราวัด ของลิเคิร์ท แสดงระดับบทบาทที่ปฏิบัติจริงใน ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหาร สถานศึกษาในเขตพื้นที่พิเศษ ซึ่งกำหนดให้แต่ละข้อคำถามมีน้ำหนักคะแนนให้ไว้ตามลำดับ น้ำหนัก ดังนี้

ระดับบทบาทที่ปฏิบัติจริงมากที่สุด	ให้น้ำหนัก	5
ระดับบทบาทที่ปฏิบัติจริงมาก	ให้น้ำหนัก	4
ระดับบทบาทที่ปฏิบัติจริงปานกลาง	ให้น้ำหนัก	3
ระดับบทบาทที่ปฏิบัติจริงน้อย	ให้น้ำหนัก	2
ระดับบทบาทที่ปฏิบัติจริงน้อยที่สุด	ให้น้ำหนัก	1

2) การประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานใช้ เปรียบเทียบกับเกณฑ์ประเมินความคิดเห็น

การแปลผลของค่าเฉลี่ย ใช้เกณฑ์ของ เบสต์ (Best 1977:174) ซึ่งแปลค่าเฉลี่ยดังนี้

คะแนนค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.99 หมายถึง ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

คะแนนค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

คะแนนค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3) คำนวณค่าเฉลี่ย (mean) ของแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริง ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหาร โรงเรียนในเขตพื้นที่พิเศษ เป็นรายชื่อ รายด้าน และคำนวณค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 6 ด้าน ทั้ง 2 กลุ่ม

4) คำนวณหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เกี่ยวกับบทบาทที่ปฏิบัติจริง ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหาร โรงเรียนในเขตพื้นที่พิเศษเป็นรายชื่อ รายด้าน และคำนวณค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 6 ด้าน ทั้ง 2 กลุ่ม

5) วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ โดยทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้ การทดสอบค่าที

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้จะได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้จำแนกตามสถานภาพทางตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ วุฒิต่างการศึกษา ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง
- ตอนที่ 2 เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูผู้สอนที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ ซึ่งมีขอบข่ายครอบคลุมทั้ง 6 ด้าน ต่อไปนี้ การให้บริการชุมชน การขอความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่น งานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การขอรับการสนับสนุนจากชมรม สมาคม องค์กรหรือมูลนิธิฯ ภายนอกพื้นที่และการประชาสัมพันธ์โรงเรียน
- ตอนที่ 3 เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานของการวิจัยโดยเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับครูผู้สอน เกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดงภาค 2 จำแนกตามสถานภาพทางตำแหน่ง

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครูผู้สอนในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่พิเศษ จำแนกตามสถานภาพทั่วไป

สถานภาพทางตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพทางตำแหน่ง		
ผู้บริหาร	70	20.90
ครูผู้สอน	265	79.10
รวม	335	100.00
เพศ		
ชาย	130	38.80
หญิง	205	61.20
รวม	335	100.00
อายุ		
30 ปีและต่ำกว่า	101	30.10
31 - 40 ปี	119	35.50
41 - 50 ปี	107	31.90
51 ปีขึ้นไป	8	2.40
รวม	335	100.00
ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งปัจจุบัน		
1 - 3 ปี	121	36.10
4 - 6 ปี	70	20.90
7 - 9 ปี	33	9.90
10 ปีขึ้นไป	111	33.10
รวม	335	100.00
วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	269	80.30
สูงกว่าปริญญาตรี	66	19.70
รวม	335	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่พิเศษ เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 20.90 ครูผู้สอน จำนวน 265 คน คิดเป็นร้อยละ 79.10 เพศชาย จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 38.80 เพศหญิง จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 61.20 อายุ 31 - 40 ปี มากที่สุด จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 35.50 อายุ 51 ปีขึ้นไปน้อยที่สุด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.40 ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งปัจจุบัน 1 - 3 ปี มากที่สุด จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 36.10 7 - 9 ปี น้อยที่สุดจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 9.90 วุฒิการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 269 คน คิดเป็นร้อยละ 80.30 สูงกว่าปริญญาตรีน้อยที่สุด จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 19.70

**ตอนที่ 2 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ**

ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการ
สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ ตามตารางที่ 4.2 – ตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้น
พื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ
โดยรวมและรายด้าน (N = 335)

บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานปฏิบัติ	ผู้บริหาร			ครูผู้สอน			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การให้บริการชุมชน	3.92	.48	มาก	3.81	.58	มาก	3.83	.56	มาก
2. การขอความช่วยเหลือ สนับสนุนจากชุมชน	3.86	.54	มาก	3.74	.60	มาก	3.77	.59	มาก
3. การเสริมสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และหน่วยงานอื่น	4.04	.51	มาก	3.87	.56	มาก	3.91	.56	มาก
4. งานเกี่ยวกับคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.25	.54	มาก	3.98	.61	มาก	4.04	.61	มาก
5. การขอรับการสนับสนุนจาก ชมรม สมาคม องค์กร หรือ มูลนิธิภายนอกพื้นที่	3.68	.66	มาก	3.55	.71	มาก	3.58	.70	มาก
6. การประชาสัมพันธ์โรงเรียน	3.85	.49	มาก	3.75	.61	มาก	3.77	.59	มาก
รวมทุกด้าน	3.93	.43	มาก	3.78	.52	มาก	3.82	.50	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = .50) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติงานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = .61) ด้านการขอรับการสนับสนุนจากชมรม สมาคม องค์กร หรือมูลนิธิภายนอกพื้นที่ มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = .70)

เมื่อพิจารณาตามความคิดเห็นของผู้บริหารพบว่า บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติงานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = .54) ด้านการขอรับการสนับสนุนจากชมรม สมาคม องค์กร หรือมูลนิธิภายนอกพื้นที่ มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = .66)

เมื่อพิจารณาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนพบว่า บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติงานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = .61) ด้านการขอรับการสนับสนุนจากชมรม สมาคม องค์กร หรือมูลนิธิภายนอกพื้นที่ มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = .71) เช่นกัน

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้น
พื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ ด้าน
การให้บริการชุมชน โดยรวมและรายข้อ (N = 335)

บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานปฏิบัติด้านการ ให้บริการชุมชน	ผู้บริหาร			ครูผู้สอน			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. บริการข่าวสารเพื่อพัฒนา คุณภาพชีวิตในชุมชน	3.53	.67	มาก	3.52	.72	มาก	3.52	.71	มาก
2. ส่งเสริมให้บุคลากรเป็นที่ปรึกษา ในการจัดทำเอกสาร โครงการ ต่างๆให้กับชุมชน	3.67	.71	มาก	3.55	.72	มาก	3.57	.73	มาก
3. บริการอาคาร สถานที่หรือวัสดุ ครุภัณฑ์ของโรงเรียนในการจัด กิจกรรมต่างๆของชุมชน	4.15	.71	มาก	4.00	.77	มาก	4.04	.76	มาก
4. สนับสนุนให้บุคลากร ภายใน สถานศึกษาชั้นพื้นฐานเข้าร่วม พัฒนาชุมชน วัด และสถานที่ ราชการ	4.10	.70	มาก	3.98	.76	มาก	4.01	.74	มาก
5. จัดสนามกีฬาของสถานศึกษาให้ เป็นศูนย์กลางของการออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการ	4.15	.83	มาก	3.89	.79	มาก	3.94	.80	มาก
6. ร่วมจัดกิจกรรมด้าน ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และประเพณีกับชุมชน	4.24	.54	มาก	4.00	.72	มาก	4.05	.70	มาก
7. จัดบริการห้องสมุดของ สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ ของชุมชน	3.51	.89	มาก	3.63	1.97	มาก	3.61	1.81	มาก
8. ส่งเสริมบุคลากรในสถานศึกษา ให้บริการด้านวิชาการ แก่ชุมชน	3.60	.83	มาก	3.61	.78	มาก	3.61	.79	มาก

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานปฏิบัติด้านการ ให้บริการชุมชน	ผู้บริหาร			ครูผู้สอน			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
9. ให้ความช่วยเหลือครอบครัว นักเรียนหรือบุคคลอื่นในภาวะ ต่างๆที่ควรช่วยเหลือ	3.99	.70	มาก	3.86	.76	มาก	3.89	.75	มาก
10. อำนวยความสะดวกเมื่อมี ผู้ปกครองมาติดต่องาน	4.28	.61	มาก	4.07	.74	มาก	4.11	.72	มาก
รวมทุกข้อ	3.92	.48	มาก	3.81	.58	มาก	3.83	.56	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้าง
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ ด้านการให้บริการชุมชนพบว่า โดยรวม
อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = .56) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก
บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติ อำนวยความสะดวกเมื่อมีผู้ปกครองมาติดต่องาน
มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = .72) บริการข่าวสารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน มี
ค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = .71)

เมื่อพิจารณาตามความคิดเห็นของผู้บริหารพบว่า บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้น
พื้นฐานปฏิบัติในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ อำนวยความ
สะดวกเมื่อมีผู้ปกครองมาติดต่องาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = .61) จัดบริการห้องสมุด
ของสถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = .89)

เมื่อพิจารณาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนพบว่า บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้น
พื้นฐานปฏิบัติในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ อำนวยความ
สะดวกเมื่อมีผู้ปกครองมาติดต่องาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = .74) บริการข่าวสารเพื่อ
พัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = .72)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้น
พื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษด้านการ
ขอความช่วยเหลือ สนับสนุนจากชุมชน โดยรวมและรายข้อ (N = 335)

บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานปฏิบัติ ด้านการขอความ ช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน	ผู้บริหาร			ครูผู้สอน			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
11. ขอความร่วมมือในด้านแรงงาน จากผู้ปกครองนักเรียนหรือ ชุมชนในท้องถิ่น ในเขตบริการ เพื่อช่วยในการจัดกิจกรรม ของ โรงเรียน	4.13	.73	มาก	3.95	.80	มาก	3.99	.79	มาก
12. ขอความสนับสนุนด้านทรัพยากร จากท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัด การศึกษาของโรงเรียน	3.97	.67	มาก	3.73	.80	มาก	3.79	.78	มาก
13. โรงเรียนจัดกิจกรรมหารายได้ ระดมทรัพยากรจากชุมชน ใน เทศกาลต่างๆ	3.40	1.00	ปาน กลาง	3.33	.90	ปาน กลาง	3.35	.92	ปาน กลาง
14. เชิญผู้ปกครองหรือภูมิปัญญา ท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรให้ ความรู้แก่นักเรียน	3.61	.72	มาก	3.54	.82	มาก	3.56	.80	มาก
15. เชิญผู้ปกครองหรือชุมชนมี ส่วนร่วมในกิจกรรมที่โรงเรียนจัด	4.29	.62	มาก	4.06	.70	มาก	4.11	.69	มาก
16. ขอใช้สถานที่ของชุมชนในการ จัดกิจกรรมของโรงเรียน เช่น การเข้าค่ายพักแรมลูกเสือ	3.68	.98	มาก	3.71	.87	มาก	3.70	.90	มาก
17. ขอความร่วมมือจากชุมชนให้มี ส่วนร่วมในการ แสดงความ คิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะ ในการจัดการศึกษา	3.94	.77	มาก	3.86	.78	มาก	3.88	.78	มาก
รวมทุกข้อ	3.86	.54	มาก	3.74	.60	มาก	3.77	.59	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ ด้านการขอความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = .59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าบทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติ เชิญผู้ปกครองหรือชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่โรงเรียนจัดมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = .69) ข้อเชิญผู้ปกครองหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = .80) ส่วนข้อโรงเรียนจัดกิจกรรมหารายได้ ระดมทรัพยากรจากชุมชนในเทศกาลต่างๆ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$, S.D. = .92)

เมื่อพิจารณาตามความคิดเห็นของผู้บริหารพบว่า บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ ข้อเชิญผู้ปกครองหรือชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่โรงเรียนจัด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = .62) ข้อเชิญผู้ปกครองหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = .72) ส่วนข้อโรงเรียนจัดกิจกรรมหารายได้ ระดมทรัพยากรจากชุมชนในเทศกาลต่างๆ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = 1.00)

เมื่อพิจารณาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนพบว่า บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ ข้อเชิญผู้ปกครองหรือชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่โรงเรียนจัด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = .70) ข้อเชิญผู้ปกครองหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียน มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = .82) ส่วนข้อโรงเรียนจัดกิจกรรมหารายได้ ระดมทรัพยากรจากชุมชนในเทศกาลต่างๆ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$, S.D. = .90)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษาชั้น
พื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ ด้าน
การเสริมสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่น โดยรวม
และรายข้อ (N = 335)

บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาชั้น พื้นฐานปฏิบัติ ด้านการเสริมสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชนและหน่วยงานอื่น	ผู้บริหาร			ครูผู้สอน			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
18. จัดบุคลากรออกเยี่ยมเยียน พบปะผู้ปกครองนักเรียนอย่าง สม่ำเสมอ ติดตามนักเรียนที่มี ปัญหา การขาดเรียน หรือ เจ็บป่วย	3.78	.72	มาก	3.70	.76	มาก	3.72	.75	มาก
19. เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วน ร่วมในการเสนอแนะ ปรับปรุง และ พัฒนาโรงเรียน	4.03	.69	มาก	3.87	.73	มาก	3.90	.72	มาก
20. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครู และ บุคลากรเป็นวิทยากรในการ ประชุมอบรม สัมมนาแก่ชุมชน และหน่วยงานอื่น	3.89	.82	มาก	3.76	.76	มาก	3.79	.78	มาก
21. จัดการแข่งขันกีฬาภายใน โรงเรียนโดยชุมชนมีส่วนร่วม	4.26	.79	มาก	4.01	.73	มาก	4.07	.75	มาก
22. ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนร่วม กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น ที่ชุมชนและหน่วยงานจัดขึ้น	4.37	.64	มาก	4.19	.69	มาก	4.23	.68	มาก
23. เชิญวิทยากรจากสถาบัน หน่วยงานต่างๆ มาบรรยายให้ ความรู้แก่ครูหรือนักเรียนตาม ความเหมาะสม	3.71	.76	มาก	3.61	.80	มาก	3.63	.79	มาก

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาชั้น พื้นฐานปฏิบัติ ด้านการเสริมสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชนและหน่วยงานอื่น	ผู้บริหาร			ครูผู้สอน			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
24. ประสานงานและความร่วมมือ กับหน่วยงานต่างๆในชุมชน เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล, สถานีอนามัยและองค์กรเอกชน	4.21	.63	มาก	3.96	.71	มาก	4.01	.70	มาก
รวมทุกข้อ	4.03	.51	มาก	3.87	.56	มาก	3.91	.56	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในการสร้าง
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, S.D. =
.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าบทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานปฏิบัติ ส่งเสริมให้
ครูและนักเรียนร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นชุมชนและ
หน่วยงานจัดขึ้น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = .68) เชิญวิทยากรจากสถาบัน หน่วยงาน
ต่างๆ มาบรรยายให้ ความรู้แก่ครูหรือนักเรียนตาม ความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{X} = 3.63$,
S.D. = .79)

เมื่อพิจารณาตามความคิดเห็นของผู้บริหารพบว่า บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาชั้น
พื้นฐานปฏิบัติในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ ข้อส่งเสริม
ให้ครูและนักเรียนร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นที่ชุมชนและ
หน่วยงานจัดขึ้น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = .64) ข้อเชิญวิทยากรจากสถาบัน หน่วยงาน
ต่างๆ มาบรรยายให้ ความรู้แก่ครูหรือนักเรียนตาม ความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{X} = 3.71$,
S.D. = .76)

เมื่อพิจารณาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนพบว่า บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาชั้น
พื้นฐานปฏิบัติในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ ข้อ
ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นที่
ชุมชนและหน่วยงานจัดขึ้น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = .69) ข้อเชิญวิทยากรจาก

สถาบัน หน่วยงานต่างๆ มาบรรยายให้ ความรู้แก่ครูหรือนักเรียนตาม ความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ย
น้อยสุด ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = .80)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้น
พื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ ด้าน
งานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายข้อ (N = 335)

บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานปฏิบัติ ด้านงานเกี่ยวกับ คณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน	ผู้บริหาร			ครูผู้สอน			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
25. ดำเนินการสรรหาบุคลากรใน ชุมชน ให้ได้มาซึ่งตัวแทนกลุ่ม องค์ประกอบของคณะกรรมการ อย่างโปร่งใส เป็นธรรม	4.14	.72	มาก	3.87	.71	มาก	3.93	.72	มาก
26. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้ คณะกรรมการสถานศึกษาชั้น พื้นฐานมีส่วนร่วมกำหนด นโยบาย แผนพัฒนาของ สถานศึกษาแผนปฏิบัติการ- ประจำปี	4.15	.73	มาก	3.90	.74	มาก	3.96	.74	มาก
27. จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการ สถานศึกษาชั้นพื้นฐานตาม ระเบียบกำหนด	4.46	.64	มาก	4.17	.70	มาก	4.23	.67	มาก
28. ผู้บริหารนำเสนอผลงานการ ปฏิบัติงานตามนโยบายให้ คณะกรรมการสถานศึกษาทราบ/ พิจารณา	4.26	.67	มาก	4.00	.72	มาก	4.06	.72	มาก

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานปฏิบัติ ด้านงานเกี่ยวกับ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	ผู้บริหาร			ครูผู้สอน			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
29. จัดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐานมีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมต่างๆ ที่สถานศึกษาจัด ขึ้น เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน	4.25	.65	มาก	3.97	.74	มาก	4.03	.73	มาก
รวมทุกข้อ	4.25	.54	มาก	3.98	.61	มาก	4.04	.61	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ ด้านงานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = .61) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าบทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติ จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามระเบียบกำหนด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = .67) ดำเนินการสรรหาบุคลากรในชุมชน ให้ได้มาซึ่งตัวแทนกลุ่ม องค์ประกอบของคณะกรรมการ อย่างโปร่งใส เป็นธรรม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = .72)

เมื่อพิจารณาตามความคิดเห็นของผู้บริหารพบว่า บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ ด้านงานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ข้อจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามระเบียบกำหนด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = .64) ข้อดำเนินการสรรหาบุคลากรในชุมชน ให้ได้มาซึ่งตัวแทนกลุ่มองค์ประกอบของคณะกรรมการอย่างโปร่งใส เป็นธรรม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = .72)

เมื่อพิจารณาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนพบว่า บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ ด้านงานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ข้อจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามระเบียบกำหนด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = .70) ข้อดำเนินการสรรหา

บุคลากรในชุมชน ให้ได้มาซึ่งตัวแทนกลุ่มองค์ประกอบของคณะ กรรมการอย่างโปร่งใส เป็นธรรม มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{X} = 3.87, S.D. = .71$)

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ ด้านการขอรับการสนับสนุนจากชมรม สมาคม มูลนิธิฯหรือหน่วยงานภายนอก โดยรวมและรายข้อ (N = 335)

บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานปฏิบัติ ด้านการขอรับ การสนับสนุนจากชมรม สมาคม มูลนิธิฯหรือหน่วยงานภายนอก	ผู้บริหาร			ครูผู้สอน			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
30. กระตุ้นให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง แสวงหาการสนับสนุนช่วยเหลือ จากชมรม สมาคม มูลนิธิฯ หรือ หน่วยงานภายนอก	3.76	.78	มาก	3.67	.76	มาก	3.69	.77	มาก
31. จัดหาผู้อุปการะ ดูแล สนับสนุน จาก ชมรม สมาคม มูลนิธิฯ หรือ หน่วยงานภายนอก	3.72	.77	มาก	3.54	.83	มาก	3.58	.82	มาก
32. จัดทำโครงการขอรับการ สนับสนุน ช่วยเหลือด้าน ทรัพยากรจากภายนอกพื้นที่ โดย มีชมรม สมาคม มูลนิธิฯ หรือ หน่วยงานภายนอก ช่วย ประสานงานให้	3.85	.76	มาก	3.65	.82	มาก	3.69	.81	มาก
33. จัดกิจกรรมหารายได้จากชมรม สมาคม มูลนิธิฯ หรือ หน่วยงานภายนอก	3.50	.90	ปาน กลาง	3.39	.91	ปาน กลาง	3.41	.91	ปาน กลาง

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานปฏิบัติ ด้านการขอรับ การสนับสนุนจากชมรม สมาคม มูลนิธิหรือหน่วยงานภายนอก	ผู้บริหาร			ครูผู้สอน			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
34. จัดทำโครงการขอรับการ สนับสนุนจากชมรม สมาคม มูลนิธิ หรือ หน่วยงานภายนอก									
ชุมชน	3.56	.85	มาก	3.51	.85	มาก	3.52	.85	มาก
รวมทุกข้อ	3.68	.66	มาก	3.55	.71	มาก	3.58	.70	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ ด้านการขอรับการสนับสนุนจากชมรม สมาคม มูลนิธิหรือหน่วยงานภายนอก พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58, S.D. = .70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าบทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติ จัดทำโครงการขอรับการสนับสนุน ช่วยเหลือด้านทรัพยากรจากภายนอกพื้นที่ โดยมีชมรม สมาคม มูลนิธิ หรือ หน่วยงานภายนอก ช่วยประสานงานให้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.69, S.D. = .81$) จัดกิจกรรมหารายได้จากชมรม สมาคม มูลนิธิ หรือหน่วยงานภายนอก มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{X} = 3.41, S.D. = .91$)

เมื่อพิจารณาตามความคิดเห็นของผู้บริหารพบว่า บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ ด้านการขอรับการสนับสนุนจากชมรม สมาคม มูลนิธิหรือหน่วยงานภายนอก จัดทำโครงการขอรับการสนับสนุน ช่วยเหลือด้านทรัพยากรจากภายนอกพื้นที่ โดยมีชมรม สมาคม มูลนิธิหรือหน่วยงานภายนอก ช่วยประสานงานให้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.85, S.D. = .76$) ข้อจัดทำโครงการขอรับการสนับสนุนจากชมรม สมาคม มูลนิธิ หน่วยงาน จากภายนอกชุมชน มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{X} = 3.56, S.D. = .85$) ส่วนข้อ จัดกิจกรรมหารายได้จากชมรม สมาคม มูลนิธิ หรือหน่วยงานภายนอก อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.50, S.D. = .90$)

เมื่อพิจารณาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนพบว่าบทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ ด้านการ

ขอรับการสนับสนุนจากชมรม สมาคม มูลนิธิฯ หรือหน่วยงานภายนอก ข้อ กระตุ้นให้ผู้ที่มีส่วน
เกี่ยวข้องแสวงหาการสนับสนุนช่วยเหลือ จากชมรม สมาคม มูลนิธิฯหรือหน่วยงานภายนอก มี
ค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = .76) ข้อจัดทำโครงการขอรับการสนับสนุนจากชมรม
สมาคม มูลนิธิฯหรือหน่วยงานภายนอกชุมชน มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = .85) ส่วน
ข้อ จัดกิจกรรมหารายได้จากชมรม สมาคม มูลนิธิฯหรือหน่วยงานภายนอก อยู่ในระดับปานกลาง
($\bar{X} = 3.39$, S.D. = .91)

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้น
พื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ ด้าน
การประชาสัมพันธ์โรงเรียน โดยรวมและรายข้อ (N = 335)

บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานปฏิบัติ ด้านการ ประชาสัมพันธ์โรงเรียน	ผู้บริหาร			ครูผู้สอน			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
35. จัดให้มีสิ่งพิมพ์หรือแผ่นพับ เพื่อ เผยแพร่ข่าวสารและกิจกรรม ของโรงเรียน เป็นประจำ	3.74	.81	มาก	3.66	.85	มาก	3.68	.84	มาก
36. จัดให้มีเว็บไซต์ ของโรงเรียน แสดงข้อมูลพื้นฐาน และแนะนำ โรงเรียน หรือ สารที่เป็น ประโยชน์	3.46	1.09	มาก	3.52	.97	มาก	3.51	1.00	มาก
37. ขอความร่วมมือออกกระจายข่าว ในชุมชนช่วยประชาสัมพันธ์ งานหรือกิจกรรมของโรงเรียน	3.90	.81	มาก	3.72	.79	มาก	3.76	.80	มาก
38. จัดให้มีเสียงตามสายในโรงเรียน เผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียน	3.83	.86	มาก	3.72	.90	มาก	3.75	.89	มาก
39. จัดให้มีป้ายนิเทศเพื่อเผยแพร่ ความรู้ทางวิชาการหรือข่าวสาร ความเคลื่อนไหวของโรงเรียน	3.93	.70	มาก	3.85	.78	มาก	3.87	.77	มาก
40. ประชุมผู้ปกครอง เพื่อรายงาน ผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน	4.14	.74	มาก	4.00	.73	มาก	4.03	.74	มาก

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานปฏิบัติ ด้านการ ประชาสัมพันธ์โรงเรียน	ผู้บริหาร			ครูผู้สอน			รวม		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
41. จัดให้มีผู้แทนในแต่ละหย่อม/ หมู่บ้านช่วยชี้แจงและ ประชาสัมพันธ์งาน หรือ กิจกรรม ที่โรงเรียนจัดขึ้น	3.82	.68	มาก	3.68	.74	มาก	3.71	.73	มาก
42. ส่งเสริมให้บุคลากร ชุมชน ได้รับ ทราบข้อมูลข่าวสาร ของ สถานศึกษาที่ถูกต้อง เป็น ปัจจุบัน	4.01	.57	มาก	3.82	.71	มาก	3.86	.68	มาก
รวมทุกข้อ	3.85	.49	มาก	3.75	.61	มาก	3.77	.59	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่ ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = .59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าบทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานปฏิบัติ ประชุมผู้ปกครองเพื่อรายงานผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = .74) จัดให้มีเว็บไซต์ ของโรงเรียนแสดงข้อมูลพื้นฐาน และแนะนำ โรงเรียน หรือ สารที่เป็นประโยชน์มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 1.00)

เมื่อพิจารณาตามความคิดเห็นของผู้บริหารพบว่า บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ข้อประชุมผู้ปกครองเพื่อรายงานผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = .74) ข้อจัดให้มีเว็บไซต์ ของโรงเรียนแสดงข้อมูลพื้นฐาน และแนะนำโรงเรียน หรือ สารที่เป็นประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 1.09)

เมื่อพิจารณาตามความคิดเห็นของครูผู้สอนพบว่า บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ข้อประชุมผู้ปกครองเพื่อรายงานผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ย

สูงสุด ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = .73) ข้อจัดให้มีเว็บไซต์ ของโรงเรียนแสดงข้อมูลพื้นฐาน และแนะนำโรงเรียน หรือ สารที่เป็นประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = .97)

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ โดยรวมและรายด้านตามสถานภาพทางตำแหน่ง ตามตารางที่ 4.9- ตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.9 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ โดยรวมและรายด้าน (N = 335)

บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติ	สถานภาพทางตำแหน่ง				t	Sig
	ผู้บริหาร (n = 70)		ครูผู้สอน (n = 265)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1.การให้บริการชุมชน	3.92	.48	3.81	.58	1.471	.142
2.การขอความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน	3.86	.54	3.74	.60	1.538	.105
3.การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่น	4.04	.51	3.87	.56	2.378*	.019
4.งานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	4.25	.54	3.98	.61	3.637*	.000
5.การขอรับการสนับสนุนจากชมรม สมาคมองค์กร หรือมูลนิธิภายนอกพื้นที่	3.68	.66	3.55	.71	1.346	.179
6.การประชาสัมพันธ์โรงเรียน	3.85	.49	3.75	.61	1.379	.169
รวมทุกด้าน	3.93	.43	3.78	.52	2.503*	.014

P > .05

จากตารางที่ 4.9 เมื่อเปรียบเทียบ ความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอนเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ ตามสถานภาพทางตำแหน่ง โดยภาพรวมพบว่า บทบาทของผู้บริหาร

สถานศึกษาชั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ มีบทบาทแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านงานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน และด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่นมีบทบาทแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.10 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอนเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ ด้านการให้บริการชุมชนโดยรวมและรายชื่อ (N = 335)

บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานปฏิบัติ ด้านการให้บริการชุมชน	สถานภาพทางตำแหน่ง				t	Sig
	ผู้บริหาร (n = 70)		ครูผู้สอน (n = 265)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. บริการข่าวสารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน	3.53	.67	3.52	.72	.113	.910
2. ส่งเสริมให้บุคลากรเป็นที่ปรึกษา ในการจัดทำเอกสารโครงการต่างๆให้กับชุมชน	3.67	.71	3.55	.74	1.221	.223
3. บริการอาคาร สถานที่หรือวัสดุครุภัณฑ์ของโรงเรียนใน การจัดกิจกรรมต่างๆของชุมชน	4.15	.71	4.00	.77	1.482	.139
4. สนับสนุนให้บุคลากร ภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานเข้าร่วมพัฒนาชุมชน วัด และสถานที่ราชการ	4.10	.70	3.98	.76	1.136	.257
5. จัดสนามกีฬาของสถานศึกษาให้เป็นศูนย์กลางของการออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการ	4.15	.83	3.89	.79	2.435*	.017
6. ร่วมจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และประเพณีกับชุมชน	4.24	.54	4.00	.72	3.073*	.003
7. จัดบริการห้องสมุดของสถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน	3.51	.89	3.63	1.97	-4.88	.626
8. ส่งเสริมบุคลากรในสถานศึกษาให้บริการด้านวิชาการ แก่ชุมชน	3.60	.83	3.61	.78	-.142	.887

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติ ด้านการให้บริการชุมชน	สถานภาพทางตำแหน่ง				t	Sig
	ผู้บริหาร (n = 70)		ครูผู้สอน (n = 265)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
9. ให้ความช่วยเหลือครอบครัวนักเรียน หรือบุคคล อื่นในภาวะต่างๆ ที่ควรช่วยเหลือ	3.99	.70	3.86	.76	1.230	.219
10. อำนวยความสะดวกเมื่อมีผู้ปกครองมาติดต่องาน	4.28	.61	4.07	.74	2.459*	.015
รวมทุกข้อ	3.92	.48	3.81	.58	1.471	.142

P > .05

จากตารางที่ 4.10 เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอนเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในเขตพื้นที่พิเศษ โดยภาพรวมพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ ด้านการให้บริการชุมชน มีบทบาทไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ร่วมจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม และ ประเพณีกับชุมชนมีบทบาทแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อำนวยความสะดวกเมื่อมีผู้ปกครองมาติดต่องานมีบทบาทแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจัดสนามกีฬาของสถานศึกษาให้เป็นศูนย์กลางของการออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการ มีบทบาทแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.11 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอนเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ ด้านการขอความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน โดยรวมและรายข้อ (N = 335)

บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติ ด้านการขอความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน	สถานภาพทางตำแหน่ง				t	Sig
	ผู้บริหาร (n = 70)		ครูผู้สอน (n = 265)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
11. ขอความร่วมมือในด้านแรงงานจากผู้ปกครองนักเรียนหรือชุมชนในท้องถิ่น ในเขตบริการ เพื่อช่วยในการจัดกิจกรรม ของโรงเรียน	4.13	.73	3.95	.80	1.699	.090
12. ขอความสนับสนุนด้านทรัพยากรจากท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาของโรงเรียน	3.97	.67	3.73	.80	2.555*	.012
13. โรงเรียนจัดกิจกรรมหารายได้ ระดมทรัพยากรจากชุมชนในเทศบาลต่างๆ	3.40	1.00	3.33	.90	.589	.557
14. เชิญผู้ปกครองหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียน	3.61	.72	3.54	.82	.667	.505
15. เชิญผู้ปกครองหรือชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่โรงเรียนจัด	4.29	.62	4.06	.70	2.734*	.007
16. ขอใช้สถานที่ของชุมชนในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน เช่น การเข้าค่ายพักแรมลูกเสือ	3.68	.98	3.71	.87	-.256	.798
17. ขอความร่วมมือจากชุมชนให้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษา	3.94	.77	3.86	.78	.823	.411
รวมทุกข้อ	3.86	.54	3.74	.60	1.538	.125

P > .05

จากตารางที่ 4.11 เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอนเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในเขตพื้นที่พิเศษ โดยภาพรวมพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ ด้านการขอความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน มีบทบาทไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า เชื้อผู้ปกครองหรือชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่โรงเรียนจัด มีบทบาทแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขอความช่วยเหลือสนับสนุนด้านทรัพยากรจากท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาของโรงเรียน มีบทบาทแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.12 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอนเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขต
พื้นที่พิเศษ ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นๆ โดยรวมและรายข้อ
(N = 335)

บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติ ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นๆ	สถานภาพทางตำแหน่ง				t	Sig
	ผู้บริหาร (n = 70)		ครูผู้สอน (n = 265)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
18. จัดบุคลากรออกเยี่ยมเยียนพบปะผู้ปกครอง นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ติดตามนักเรียนที่มีปัญหา การขาดเรียน หรือเจ็บป่วย	3.78	.72	3.70	.76	.787	.432
19. เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะ ปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียน	4.03	.69	3.87	.73	1.681	.094
20. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครู และบุคลากรเป็น วิทยากรในการประชุมอบรม สัมมนาแก่ชุมชน และหน่วยงานอื่น	3.89	.82	3.76	.76	1.284	.200
21. จัดการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน โดยชุมชนมี ส่วนร่วม	4.26	.79	4.01	.73	2.447*	.016
22. ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนร่วมกิจกรรมวันสำคัญ ทางศาสนา วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น ที่ ชุมชนและหน่วยงานจัดขึ้น	4.38	.64	4.19	.69	2.141*	.034
23. เชิญวิทยากรจากสถาบัน หน่วยงานต่างๆ มา บรรยายให้ความรู้ แก่ครูหรือนักเรียนตามความ เหมาะสม	3.71	.76	3.61	.80	.947	.344
24. ประสานงานและความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในชุมชน เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล , สถานีอนามัย และองค์กรเอกชน	4.21	.63	3.96	.71	2.871*	.005
รวมทุกข้อ	4.04	.51	3.87	.56	2.378*	.019

P > .05

จากตารางที่ 4.12 เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอนเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในเขตพื้นที่พิเศษ โดยภาพรวมพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นๆ มีบทบาทแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ประสานงานและความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆในชุมชน เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล, สถานีอนามัย และองค์กรเอกชนมีบทบาทแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จัดการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน โดยชุมชนมีส่วนร่วมมีบทบาทแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น ที่ชุมชนและหน่วยงานจัดขึ้นมีบทบาทแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.13 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอนเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขต
พื้นที่พิเศษ ด้านงานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและราย
ข้อ (N = 335)

งานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	สถานภาพทางตำแหน่ง				t	Sig
	ผู้บริหาร (n = 70)		ครูผู้สอน (n = 265)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
25. ดำเนินการสรรหาบุคลากรในชุมชน ให้ได้มา ซึ่งตัวแทนกลุ่ม องค์กรประกอบของ คณะกรรมการอย่างโปร่งใส เป็นธรรม	4.14	.72	3.87	.71	2.811*	.006
26. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมกำหนด นโยบาย แผนพัฒนาของ สถานศึกษา แผนปฏิบัติการ-ประจำปี	4.15	.73	3.90	.74	2.598*	.011
27. จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานตามระเบียบกำหนด	4.46	.60	4.17	.70	3.504*	.001
28. ผู้บริหารนำเสนอผลงานการปฏิบัติงานตาม นโยบายให้ คณะกรรมการสถานศึกษาทราบ / พิจารณา	4.26	.67	4.00	.72	2.869*	.005
29. จัดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมี ส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมต่างๆ ที่สถานศึกษา จัดขึ้น เพื่อเสริมสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่าง สถานศึกษากับชุมชน	4.25	.65	3.97	.74	3.123*	.002
รวมทุกข้อ	4.25	.54	3.98	.61	3.637*	.000

P > .05

จากตารางที่ 4.13 เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอนเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ โดยภาพรวมและรายข้อทุกข้อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.14 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอนเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านการขอรับการสนับสนุนจากชมรม สมาคมมูลนิธิฯ หรือหน่วยงานภายนอก โดยรวมและรายข้อ (N = 335)

การขอรับการสนับสนุนจากชมรม สมาคม มูลนิธิฯหรือหน่วยงานภายนอก	สถานภาพทางตำแหน่ง				t	Sig
	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
30. กระตุ้นให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง แสวงหาการ สนับสนุน ช่วยเหลือจากชมรม สมาคม มูลนิธิฯ หรือหน่วยงานภายนอก	3.76	.80	3.67	.76	.930	.353
31. จัดหาผู้อุปการะ ดูแล สนับสนุนจาก ชมรม สมาคม มูลนิธิฯหรือหน่วยงานภายนอก	3.72	.77	3.54	.83	1.637	.102
32. จัดทำโครงการขอรับการสนับสนุน ช่วยเหลือ ด้านทรัพยากร จากภายนอกพื้นที่ โดยมีชมรม สมาคม มูลนิธิฯหรือหน่วยงานภายนอก ช่วย ประสานงานให้	3.85	.76	3.65	.82	1.869	.063
33. จัดกิจกรรมหารายได้จากชมรม สมาคม มูลนิธิฯ หรือหน่วยงานภายนอก	3.50	.90	3.39	.91	.897	.370
34. จัดทำโครงการขอรับการสนับสนุนจากชมรม สมาคม มูลนิธิฯหรือหน่วยงานภายนอกชุมชน	3.56	.85	3.51	.85	.408	.683
รวมทุกข้อ	3.68	.66	3.55	.71	1.346	.179

จากตารางที่ 4.14 เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอนเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในเขตพื้นที่พิเศษ โดยภาพรวมพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ ด้านการขอรับการสนับสนุนจากชมรม สมาคม มูลนิธิฯหรือหน่วยงานภายนอกทั้งในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.15 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอนเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน โดยรวมและรายข้อ (N = 335)

การประชาสัมพันธ์โรงเรียน	สถานภาพทางตำแหน่ง				t	Sig
	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน			
	(n = 70)		(n = 265)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
35. จัดให้มีสิ่งพิมพ์หรือแผ่นพับ เพื่อเผยแพร่ ข่าวสารและกิจกรรม ของโรงเรียน เป็นประจำ	3.74	.81	3.66	.85	.667	.505
36. จัดให้มีเว็บไซต์ ของโรงเรียน แสดงข้อมูล พื้นฐาน และแนะนำ โรงเรียน หรือ สารที่เป็น ประโยชน์	3.46	1.09	3.52	.97	-.430	.668
37. ขอความร่วมมือหรือกระจายข่าวในชุมชนช่วย ประชาสัมพันธ์ งานหรือกิจกรรมของโรงเรียน	3.90	.81	3.72	.79	1.737	.083
38. จัดให้มีเสียงตามสายในโรงเรียน เผยแพร่ ข่าวสารของโรงเรียน	3.83	.86	3.72	.90	.935	.350
39. จัดให้มีป้ายนิเทศเพื่อเผยแพร่ความรู้ทาง วิชาการหรือข่าวสาร ความเคลื่อนไหวของ โรงเรียน	3.93	.70	3.85	.78	.773	.440
40. ประชุมผู้ปกครอง เพื่อรายงานผลการ ปฏิบัติงานของโรงเรียน	4.14	.74	4.00	.73	1.461	.145
41. จัดให้มีผู้แทนในแต่ละห้อง/หมู่บ้านช่วยชี้แจง และประชาสัมพันธ์งาน หรือกิจกรรมที่ โรงเรียนจัดขึ้น	3.82	.68	3.68	.74	1.474	.141
42. ส่งเสริมให้บุคลากร ชุมชน ได้รับทราบข้อมูล ข่าวสาร ของ สถานศึกษาที่ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน	4.01	.57	3.82	.71	2.369*	.019
รวมทุกข้อ	3.84	.49	3.75	.61	1.557	.122

P > .05

จากตารางที่ 4.15 เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอนเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในเขตพื้นที่พิเศษ โดยภาพรวมพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษด้าน การประชาสัมพันธ์โรงเรียนในภาพรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ส่งเสริมให้บุคลากร ชุมชน ได้รับทราบข้อมูล ข่าวสาร ของสถานศึกษาที่ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน มีบทบาทแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ ผู้วิจัยเสนอตามลำดับดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอก เขต 2 และเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารกับครูผู้สอนเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอก เขต 2

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอก เขต 2 จำนวน 85 คน และครูผู้สอนในโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอก เขต 2 จำนวน 813 คน จาก 85 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่พิเศษ จำนวน 70 คน และครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่พิเศษ จำนวน 265 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 335 คน การสุ่มใช้การสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร และ ครูผู้สอน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอก เขต 2 เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอก เขต 2 ทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการขอความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และหน่วยงาน

อื่นๆ ด้านงานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการขอรับการสนับสนุนจาก ชมรม สมาคม มูลนิธิฯ หรือหน่วยงานภายนอก และ ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บและรวบรวมข้อมูลโดยได้ดำเนินการขออนุญาตต่อหน่วยงานต้นสังกัดเป็นลำดับ การแจกแบบสอบถามและการเก็บคืนโดยทางไปรษณีย์ ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 33 คน ได้ค่าความเที่ยงแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .9659

1.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังนี้

1.4.1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอกเขต 2 พบว่าทั้งโดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับ มาก

1.4.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอกเขต 2 เมื่อพิจารณาารวมทุกด้าน พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ มีบทบาทแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้และเมื่อเปรียบเทียบแยกในแต่ละด้านปรากฏผลดังนี้ ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการขอความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน ด้านการขอรับการสนับสนุนจาก ชมรม สมาคม มูลนิธิฯหรือหน่วยงานภายนอก และ ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียนพบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษไม่แตกต่างกัน แต่ในด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ และ ด้านงานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ.05

2. อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ในการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอกเขต 2 ได้พบประเด็นที่จะนำมาอภิปรายดังต่อไปนี้

2.1 ผลการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิต เขต 2 ทั้ง 6 ด้าน คือ การให้บริการชุมชน การขอความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ งานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การขอรับการสนับสนุนจาก ชมรม สมาคม มูลนิธิฯ หรือหน่วยงานภายนอก และการประชาสัมพันธ์โรงเรียน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = .50) และ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าบทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติ งานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองแดง มณีพงษ์ (2542 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับบทบาทปัญหาและอุปสรรคในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษาและเปรียบเทียบทัศนคติต่อบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับมาก การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการปฏิบัติในบทบาทการบริหารงานสถานศึกษาด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในมาตรา 29 ที่กำหนดให้สถานศึกษาประสานความร่วมมือกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดระบบการเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสารและรู้จักเลือกภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งมีการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management) แต่โรงเรียนยังขาดความพร้อมทางด้านทรัพยากรและงบประมาณในการบริหารจัดการ จึงทำให้เป็นที่ยอมรับของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครูผู้สอนได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับสุวัฒน์ มุทฺธเมธา (2524:104 – 11) ที่กล่าวว่า การสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลในชุมชน เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมให้ประชาชนยอมรับสถานศึกษามีความรู้สึกร่วมกันในการเป็นเจ้าของสถานศึกษา ยินดีที่จะให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือเพื่อพัฒนาสถานศึกษา

2.2 จากการวิจัยครั้งนี้พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอก เขต 2 เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมทุกด้าน พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ มีบทบาทแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบแยกในแต่ละด้านปรากฏผลดังนี้ ด้านการให้บริการชุมชน พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนในเขตพื้นที่พิเศษส่วนใหญ่เป็นศูนย์กลางของชุมชนมีความพร้อมในด้านต่างๆมากกว่าทั้งด้านอาคารสถานที่ ครุภัณฑ์และบุคลากร ด้านการขอความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนในเขตพื้นที่พิเศษจะขาดแคลนในเรื่องของงบประมาณและบุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะด้านจึงมีการระดมทรัพยากรในรูปแบบต่างๆจากท้องถิ่น มาช่วยส่งเสริมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และหน่วยงานอื่นๆ พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนในเขตพื้นที่พิเศษแต่ละโรงเรียนมีบริบทที่แตกต่างกัน เช่นการสื่อสาร การคมนาคม การใช้ภาษา วัฒนธรรมความเป็นอยู่ และบางหน่วยงานอยู่ห่างไกลกัน ไม่มีพาหนะและงบประมาณค่าใช้จ่ายในการเดินทางดำเนินงานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนในเขตพื้นที่พิเศษ มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่พื้นฐานความรู้ต่างกันและโรงเรียนให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานน้อย ด้านการขอรับการสนับสนุนจาก ชมรม สมาคม มูลนิธิหรือหน่วยงานภายนอก พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษไม่แตกต่างกันทางด้านสถิติ อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนในเขตพื้นที่พิเศษประชากรส่วนใหญ่ในชุมชนมีฐานะยากจน ขาดแคลนเศรษฐกิจโดยรวมไม่ดี จึงต้องระดมทรัพยากรหรือหาผู้สนับสนุนจากภายนอกพื้นที่ ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษไม่แตกต่างกันทางด้านสถิติ อาจเป็น

เพราะว่าโรงเรียนในเขตพื้นที่พิเศษส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในด้าน การประชาสัมพันธ์โรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน

ผลการเปรียบเทียบ ในภาพรวมพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ ปรากฏว่าแตกต่างกันนั้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไพฑูรย์ ยาไทย (2538 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามการรับรู้ของผู้นำชุมชนและผู้ปกครองในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ระหว่างผู้นำชุมชนกับผู้ปกครองนักเรียนที่มีผลต่อบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบต่างกัน กล่าวคือผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารสถานศึกษาที่รับผิดชอบในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ที่ครอบคลุมงาน ทั้ง 6 ด้านโดยตรง คือด้านการให้บริการชุมชน การขอความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่น งานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การขอรับการสนับสนุนจากชมรม สมาคม มูลนิธิหรือหน่วยงานภายนอกและการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ต่างจากครูผู้สอนที่เป็นบุคลากรในสถานศึกษาที่มีหน้าที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาเป็นงานหลัก นอกจากนี้จะได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานอื่นที่ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งเป็นบางครั้ง ดังนั้นจึงส่งผลให้ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ โดยภาพรวมแตกต่างกัน

เมื่อมองรายด้าน ด้านการให้บริการชุมชน ด้านการขอความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน ด้านการขอรับการสนับสนุนจาก ชมรม สมาคม มูลนิธิฯ หรือหน่วยงานภายนอก และด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครูผู้สอนพบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากสถานศึกษากับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ มีสภาพปัญหาและความต้องการใกล้เคียงกัน และ ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักว่าสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนจำเป็นต้องมีการประสานให้ความร่วมมือกับชุมชน เช่น การให้บริการชุมชนเพราะสถานศึกษามีทรัพยากรที่เอื้อต่อการให้บริการต่อชุมชนได้ เช่น อาคารสถานที่ บุคลากรใน

สถานศึกษาตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ต่างๆ และการขอรับการสนับสนุนจาก ชมรม สมาคม มูลนิธิฯ หรือหน่วยงานภายนอกเป็นแนวทางแสวงหาความร่วมมือจากชุมชนที่จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจภายในชุมชนโดยรวมไม่ดี ส่วนใหญ่ยังขาดแคลน จึงจำเป็นต้องมีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาจากภายนอก และสร้างความตระหนักให้กับชุมชน โดยเชิญชวนเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ปรึกษาทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้แก่สถานศึกษาและมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น จึงเป็นเหตุที่พอสรุปได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ในด้านการให้บริการชุมชน ด้านการขอความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน ด้านการขอรับการสนับสนุนจาก ชมรม สมาคม มูลนิธิฯ หรือหน่วยงานภายนอก และด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ จากการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานและครูผู้สอนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอกเขต 2 อยู่ในระดับมาก แต่พบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานและครูผู้สอนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้านการขอความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง

ผู้วิจัยจึงได้ให้ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายว่า เมื่อรัฐบาลจัดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาจากส่วนกลางให้แก่กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปยังโรงเรียนโดยตรง เพื่อให้การบริหารงานในสถานศึกษาสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ที่กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคลและด้านการบริหารทั่วไปไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาที่อยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรงรวมทั้งสถานศึกษาที่อยู่ในเขตพื้นที่พิเศษ ดังนั้นโรงเรียนเมื่อได้รับการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการศึกษาให้มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการทุกด้านแล้วจะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการสร้างความสัมพันธ์

ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในทุกๆด้านมีระดับสูงขึ้นไป โดยเฉพาะด้านการขอความช่วยเหลือ สนับสนุนจากชุมชน และ ด้านการขอรับการสนับสนุนจากชมรม สมาคม มูลนิธิหรือหน่วยงาน ภายนอก เนื่องจากโรงเรียนจะมีความพร้อมทางด้านทรัพยากรต่างๆทั้งด้านงบประมาณและ บุคลากรก็จะส่งผลให้ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครูผู้สอนในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษอยู่ในระดับสูงขึ้นไปด้วย

ในเชิงปฏิบัติ ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่าผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขต พื้นที่พิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอกเขต 2 ควรปรับกระบวนการบริหารและบทบาท ของผู้บริหารสถานศึกษาในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ ดังนี้

3.1.1 ด้านการให้บริการชุมชน จากข้อค้นพบ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ สถานศึกษาควร ให้บริการข่าวสารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนเนื่องจากชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษส่วนใหญ่อยู่ ห่างไกลและกันดาร ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการอบรมและนำ ความรู้มาถ่ายทอดให้คำแนะนำกับชุมชน โดยวิธีการต่างๆอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง

3.1.2 ด้านการขอความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน จากข้อค้นพบ บทบาท ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขต พื้นที่พิเศษ สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมหารายได้ การระดมทรัพยากรจากชุมชนในเทศกาลต่างๆ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรชี้แจงทำความเข้าใจถึงความจำเป็นและความสำคัญของการระดม ทรัพยากรโดยให้ความสำคัญกับการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาในท้องถิ่นมีส่วนร่วม ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และต้องคำนึงถึงความพร้อมของชุมชนเป็นหลัก

3.1.3 ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงาน อื่น จากข้อค้นพบ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ สถานศึกษาควรส่งเสริมด้านการเชิญวิทยากรจากสถาบัน หน่วยงานต่างๆ มาบรรยายให้ ความรู้แก่ครูหรือนักเรียนตามความเหมาะสม ดังนั้นผู้บริหาร สถานศึกษาควรมีการวางแผนการจัดกิจกรรมอย่างชัดเจนและมีการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ไว้ล่วงหน้าในการมาให้ความรู้แก่ครูหรือนักเรียนตามความเหมาะสมและเปิด โอกาสให้หน่วยงาน ต่างๆได้เข้ามาใช้สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางการเผยแพร่ความรู้ตามความต้องการของท้องถิ่น

3.1.4 ด้านงานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากข้อค้นพบ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ในเขตพื้นที่พิเศษ สถานศึกษาควรดำเนินการคัดเลือกบุคลากรในชุมชน ให้ได้มาซึ่งตัวแทนกลุ่มองค์กรประกอบของคณะ กรรมการ อย่างโปร่งใส เป็นธรรม ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรชี้แจงและทำความเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการและเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการสรรหาบุคลากรที่จะมาเป็นตัวแทนกลุ่ม

3.1.5 ด้านการขอรับการสนับสนุนจากชมรม สมาคม มูลนิธิฯหรือหน่วยงานภายนอก จากข้อค้นพบ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมหารายได้จากชมรม สมาคม มูลนิธิฯหรือหน่วยงานภายนอก ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประชุมชี้แจงถึงความต้องการและวัตถุประสงค์ของการปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษา โดยให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการจัดกิจกรรมหารายได้จากชมรม สมาคม มูลนิธิฯหรือหน่วยงานภายนอก

3.1.6 ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน จากข้อค้นพบ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ สถานศึกษาควรจัดให้มีเว็บไซต์ ของโรงเรียนแสดงข้อมูลพื้นฐาน และแนะนำ โรงเรียน หรือ สาระที่เป็นประโยชน์ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรให้เข้ารับการอบรมในการจัดทำข้อมูลสารสนเทศและมีการจัดทำเว็บไซต์ ของโรงเรียน โดยการมอบหมายเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ที่เอื้ออำนวยกับบริบทของแต่ละท้องถิ่น

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาวิจัย การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ ตามการรับรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2.2 เนื่องจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่พิเศษแต่ละแห่งตั้งอยู่ในชุมชนที่มีชาติพันธุ์ วัฒนธรรมและภาษาแตกต่างกันมาก ผู้วิจัยควรศึกษาทำการวิจัยเปรียบเทียบสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่พิเศษที่มีการใช้ภาษาถิ่นมากกว่าภาษาไทยกลาง กับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ใช้ภาษาไทยกลางอย่างเดียว

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กลม อัญชันภาติ (2540) *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ พิมพ์ครั้งที่ 3*
กรุงเทพมหานคร วิชาการพิมพ์
- กิติมา ปรีดีติลล (2532) *การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น* กรุงเทพมหานคร
โรงพิมพ์ อักษรภาพิพัฒนา
- กัมภณท์ จุนโท (2536) “การปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษาในพื้นที่เสี่ยงภัย เขตการศึกษา 2” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน (2527) “รายงานการวิจัยและประเมินผล
ประสิทธิภาพ ของการประถมศึกษา” กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภา
_____ (2540) “เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาคณะกรรมการโรงเรียน”
กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
_____ (2541) “ชุดฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูงบริหารศาสตร์” เล่มที่ 3
กรุงเทพมหานคร คัมปายอิมเมจิจ
- จิตต์ โชติอุทัย (2532) “การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและการศึกษาเพื่อพัฒนา
ชนบท” ยะลา ศูนย์ฝึกอบรมผู้บริหารการศึกษาเขตการศึกษา 2 สำนักงานศึกษาธิการ
เขตการศึกษา 2
- จำเริญ สีสม (2546) “การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เปรียบเทียบการสร้าง
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามการรับรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี” มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
- ชรุณ สุทรนนท์ (2546) “บทบาทของผู้บริหารในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ
ชุมชน ตามการรับรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครูผู้สอน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระนอง” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ชาญชัย อาจินสมาจาร (2541) “การบริหารงานโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานประถมศึกษา
กรณศึกษา อำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิคดิ” สถาบันราชภัฏอุดรดิคดิ สำนักวิทยบริการ

- ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2541) “การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของ ชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร” ปรินญา นิพนธ์ ครุศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศุลา มหาพสุธานนท์ (2545) “การบริหารการพัฒนา : ความหมาย เนื้อหา แนวทางและการแก้ปัญหา” กรุงเทพมหานคร พิมพ์ครั้งที่ 4 สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ทองแดง มณีพงษ์ (2542) “บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ตามทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี” สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
- ทัศนาศาสตร์ (2545) “การมีส่วนร่วมในสถานศึกษา” วารสารทางวิชาการ ปีที่ 5 ฉบับที่ 8 กระทรวงศึกษาธิการ
- ธเนศ จำเกิด (2545) “ยุทธศาสตร์การบริหารแบบไฮเทค การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน” เข้าถึงได้จาก www.sbp.ac.th/hightech/04.html
- นิรันดร์ ช่วยเจริญ (2543) “การบริหารงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี” ปรินญา นิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา ภาควิชาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ประมวลสาระชุดวิชา (2548) “ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา ฉบับเพิ่มเติม” มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ปรีชา กลิ่นรัตน์ (2536) “การบริหารพลศึกษาและการจัดการธุรกิจกีฬา” ขอนแก่นการพิมพ์ ขอนแก่น
- ปรีชา คัมภีร์ปรกรณ์ และคิลก พัฒน์วิชัยโชติ (2528) “ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน” เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 7 พิมพ์ครั้งที่ 2 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ปัญญา แก้วกียรุ และ สุภัทร พันธุ์พัฒนกุล (2545) “การบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบการใช้โรงเรียนเป็นฐานหรือเขตพื้นที่การศึกษาเป็นฐาน” กรุงเทพมหานคร สำนักงานปฏิรูปการศึกษา

ผ่องศรี วาณิชย์สุภวงศ์ (2543) เอกสารคำสอนระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา ปัตตานี ฝ่าย
เทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักงานวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
วิทยาเขตปัตตานี

- แผนปฏิบัติการปีงบประมาณ 2548 (2548) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดก เขต 2
แผนปฏิบัติการปีงบประมาณ 2549 (2549) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดก เขต 2
พนัส หันนาคินทร์ (2521) “การศึกษาของไทย” กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
_____ (2524) “หลักการบริหารโรงเรียน” กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
พนิจดา วีระชาติ (2542) “การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน” กรุงเทพมหานคร
ไอ.เอส.พรินต์ติ้ง เฮ้าส์
พร เกาทัณฑ์ทอง (2545) “สภาพที่เป็นจริงและความคาดหวังของพฤติกรรมกรรมการสร้าง
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏเพชรบุรี
พระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการสำหรับการปฏิบัติงานประจำสำนักงานในพื้นที่พิเศษ พ.ศ. 2544
พสุ เดชะรินทร์ (2549) “การบริหารความรู้ (Knowledge Management) มีความจำเป็นและสำคัญ
อย่างไร” http://www.pasuonline.net/d7_10406.html ,Feb '06@Week4 เข้าถึงเมื่อ
4/12/50
พิสิฐ พิษณานนท์ (2530) การบริหารโรงเรียนกับชุมชน พิมพ์ครั้งที่ 2 นครปฐม มหาวิทยาลัย
ศิลปากร
ไพฑูริย์ ยาไทย (2538) “บทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน
กับชุมชน ตามการรับรู้ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา
สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา” วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ไพฑูริย์ บัวแดง (2547) “บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้าง
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายการนิเทศ
การศึกษา 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- วิจิตร ศรีสะอ้าน และคณะ (2523) “หลักและระบบบริหารการศึกษา” กรุงเทพมหานคร
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- วิเชียร ภู่อุวรรณ (2544) “ความมีส่วนร่วม” วารสารทางวิชาการ ปีที่ 4 ฉบับที่ 9 : 25-27
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2545) “การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น : สหรัฐอเมริกา อังกฤษ
ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และไทย” กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์โพธิ์เพช
- _____ (2549) “การพัฒนาเมืองและชนบทประยุกต์” กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์โพธิ์เพช
- _____ (2549) “หลักปรัชญาประศาสนศาสตร์ แนวคิดและกระบวนการ” กรุงเทพมหานคร
เอ็กซ์เปอร์เน็ท
- _____ (2550) “การบริหารจัดการและการบริหารการพัฒนา” กรุงเทพมหานคร
เอ็กซ์เปอร์เน็ท
- วิโรจน์ สารรัตนะ (2545) “การบริหาร” พิมพ์ครั้งที่ 3 โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธ์ กรุงเทพมหานคร
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2542) “9 in 1 รู้เฟื่องเรื่องศัพท์การบริหารธุรกิจ/การบริหารรัฐกิจ”
กรุงเทพมหานคร ซีระฟิล์มและไซเท็กซ์
- สามัญศึกษา, กรม (2544) “คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กรมสามัญศึกษา”
กรุงเทพมหานคร ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา
- _____ (2544) “แนวทางสู่การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน” กรุงเทพมหานคร กลุ่มวิจัย
และประเมินคุณภาพการศึกษา
- สายสมร ยูนิมิ (2544) “บทความทางวิชาการเรื่องการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน” ยะลา
ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 2
- สินเทา บุญขวัญ (2535) “การศึกษาการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของ
ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
นครศรีธรรมราช ตามทัศนะของครูอาจารย์และประธานกรรมการศึกษา”
ปริญญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา
- สุทัศน์ อนุพันธ์ (2542) “คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร โรงเรียนในทัศนะของกรรมการ
โรงเรียนและครูอาจารย์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขตการศึกษา 11”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- สุวัฒน์ มุทฺธเมธา (2545) ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน กรุงเทพมหานคร โอเดียน
สตอรี่

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี พระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ (2542) และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2550) “หลักและกระบวนการบริหาร”
เอกสารประกอบการอบรม การบริหารงานให้หัวหน้าฝ่ายทั่วประเทศ
<http://www.kunkroo.com/admin1.html> เข้าถึงเมื่อ 10/12/2550
- เสาวนิตย์ ชัยมุสิก (2544) “แนวคิดในการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษา ของกรมสามัญศึกษา ด้วยกล
ยุทธ์การใช้โรงเรียนเป็นฐานในการบริหาร (School - Based Management : SBM)”
กรุงเทพมหานคร หน่วยศึกษานิเทศก์, กรมสามัญศึกษา
- อุทัย บุญประเสริฐ (2529) “การใช้แหล่งทรัพยากรของท้องถิ่นในการพัฒนาโรงเรียนชุมชน”
เอกสารการสอนชุดวิชา โรงเรียนกับชุมชน นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- อุทัย บุญประเสริฐ (2543) “รายงานการวิจัยการศึกษาแนวทางการบริหารและการ จัดการ ศึกษา
ของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหาร โดยใช้โรงเรียน เป็นฐาน (School - Based
Management)” กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- Herbert A. Simon, (1947). *Administrative Behavior*. New York: Macmillian, 1947, p. 3.
- Jacobson, P.B. and Others. (1963). *The Effective School Principal*. 2 nd.ed. N.j. ; Prentice all.
- Neagley, Rossl Evans, N. Dean, and Lynn, Tr. Closance, A. (1969). *The School Administration
and Learning Resources*. Princeton - Hall, Inc., Englewood Cliffs. N. J.
- Stoops, E. and Rafferty, M.L.,Jr. (1961). *Practices and Trends in School Administration*.
New York : Ginn.
- Sumption, Merle R. (1966). *School community Relation A New Approach*. New York : McGraw -
Hill.
- Robert V. Krejcie and Earyle W. (1970). *Morgan Educational and Psychological Measurement*.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ / ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบร่างเครื่องมือ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ / ผู้เชี่ยวชาญตรวจร่างเครื่องมือ

1. ชื่อ นายกิตติพงษ์ พิพัฒน์ศิริพงษ์
 สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดากเขต 2
 วุฒิการศึกษา คบ.อังกฤษ, กศ.ม. เอกบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดากเขต 2
2. ชื่อ ดร.สุรเสน ทั้งทอง
 สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดากเขต 1
 วุฒิการศึกษา กศ.บ., น.บ., กศ.ม. และ Ed.D บริหาร University of the Northern Philippines
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดากเขต 1
3. ชื่อ นายสุรชัย อินหว่าง
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนแม่สอด
 วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) เอกบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ
 ผู้อำนวยการ โรงเรียนแม่สอด , ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ, ผู้ตรวจผลงานทางวิชาการ
 ของผู้ทำผลงานอาจารย์ 3
4. ชื่อ นายคำนวม มโนธรรม
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านแม่โกนเกน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดากเขต 2
 วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) เอกบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ
 ผู้อำนวยการ โรงเรียน 20 ปี, เป็นคณะกรรมการตรวจผลงานของผู้ ขอกำหนด
 ตำแหน่งผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษระดับเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2
5. ชื่อ นายชำนาญ แสนจุ่ม
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวมิตรภาพที่ 26 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดากเขต 2
 วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) เอกบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร
 ประสบการณ์หรือความชำนาญ
 ผู้อำนวยการ โรงเรียน 16 ปี, ผู้อำนวยการ โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ตาวมิตรภาพที่ 26

ภาคผนวก ข

1. สำเนาหนังสือผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ
2. สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ 0522.16(บ)/165

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

26 มีนาคม 2550

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเครื่องมือวิจัย
เรียน
สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นายสมยศ ยิ่งยงเมธี นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหาร
การศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์
เรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ
ชุมชนในเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอก เขต 2 ตามโครงการวิทยานิพนธ์
ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและ
ได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่
จัดทำนั้นมีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติและสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย
ทางสาขาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา ได้โปรด
พิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้ี้ด้วย
สำหรับรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี
จึงขอบคุุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

สุจินต์ วิสวธีรานนท์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิสวธีรานนท์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566 – 7

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/ 167

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

26 มีนาคม 2550

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาดากเขต 1

เนื่องด้วย นายสมยศ ยิ่งยงเมธิ นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหาร
การศึกษาศาขวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง
บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
ในเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยจากท่านซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา
และครูผู้สอนอีกส่วนหนึ่งในสถานศึกษาของท่าน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บ
ข้อมูลเพื่อการวิจัยตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความ
กรุณาจากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

สุจินต์ วิศวกรรมนท์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิศวกรรมนท์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3566 -7

ภาคผนวก ก

ผลการประเมินความสอดคล้องเชิงเนื้อหาของเครื่องมือ

ผลการประเมินความสอดคล้องเชิงเนื้อหา

ข้อ ที่	บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานปฏิบัติ	ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC
		คน ที่1	คน ที่2	คน ที่3	คน ที่4	คน ที่5		
ด้านการให้บริการชุมชน								
1.	บริการข่าวสารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน	1	1	1	1	1	5	1.00
2.	ส่งเสริมให้บุคลากรเป็นที่ปรึกษา ในการจัดทำเอกสาร โครงการต่างๆให้กับชุมชน	1	1	1	1	1	5	1.00
3.	บริการอาคาร สถานที่หรือวัสดุครุภัณฑ์ของโรงเรียนใน การจัดกิจกรรมต่างๆของชุมชน	1	1	1	1	1	5	1.00
4.	สนับสนุนให้บุคลากรภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้า ร่วมพัฒนาชุมชน วัด และสถานที่ราชการ	1	1	1	1	1	5	1.00
5.	จัดสนามกีฬาของสถานศึกษาให้เป็นศูนย์กลางของ การ ออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการ	1	1	1	1	1	5	1.00
6.	ร่วมจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และประเพณีกับชุมชน	1	1	1	1	1	5	1.00
7.	จัดบริการห้องสมุดของสถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ของ ชุมชน	1	1	1	1	1	5	1.00
8.	ส่งเสริมบุคลากรในสถานศึกษาให้บริการด้านวิชาการแก่ ชุมชน	1	1	1	1	1	5	1.00
9.	ให้ความช่วยเหลือครอบครัวนักเรียน หรือบุคคลอื่นใน ภาวะต่างๆ ที่ควรช่วยเหลือ	1	1	1	1	1	5	1.00
10.	อำนวยความสะดวกเมื่อมีผู้ปกครองมาติดต่องาน	1	1	1	1	1	5	1.00
การขอความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน								
11.	ขอความร่วมมือในด้านแรงงานจากผู้ปกครองนักเรียน หรือชุมชนในท้องถิ่น ในเขตบริการ เพื่อช่วยในการจัด กิจกรรมของโรงเรียน	1	1	1	1	1	5	1.00
12.	ขอความสนับสนุนด้านทรัพยากรจากท้องถิ่น เพื่อ ส่งเสริมการจัดการศึกษาของโรงเรียน	1	1	1	1	1	5	1.00
13.	โรงเรียนจัดกิจกรรมหารายได้ ระดมทรัพยากรจากชุมชน ในเทศกาลต่างๆ	1	1	1	1	1	5	1.00
14.	เชิญผู้ปกครองหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรให้ ความรู้แก่นักเรียน	1	1	1	1	1	5	1.00
15.	เชิญผู้ปกครองหรือชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ โรงเรียนจัด	1	1	1	1	1	5	1.00

ข้อ ที่	บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานปฏิบัติ	ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC
		คน ที่1	คน ที่2	คน ที่3	คน ที่4	คน ที่5		
16.	ขอใช้สถานที่ของชุมชนในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน เช่นการเข้าค่ายพักแรมลูกเสือ	1	1	1	1	1	5	1.00
17.	ขอความร่วมมือจากชุมชนให้มีส่วนร่วมในการ แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.00
ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และหน่วยงานอื่น								
18.	จัดบุคลากรออกเยี่ยมเยียนพบปะผู้ปกครองนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ติดตามนักเรียนที่มีปัญหา การขาดเรียน หรือเจ็บป่วย	1	1	1	1	1	5	1.00
19.	เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียน	1	1	1	1	1	5	1.00
20.	ส่งเสริมสนับสนุนให้ครู และบุคลากรเป็นวิทยากรในการประชุมอบรม สัมมนาแก่ชุมชนและหน่วยงานอื่น	1	1	1	1	1	5	1.00
21.	จัดการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน โดยชุมชนมีส่วนร่วม	1	1	1	1	1	5	1.00
22.	ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นที่ชุมชนและหน่วยงานจัดขึ้น	1	1	1	1	1	5	1.00
23.	เชิญวิทยากรจากสถาบัน หน่วยงานต่างๆ มาบรรยายให้ความรู้แก่ครูหรือนักเรียนตามความเหมาะสม	1	1	1	1	1	5	1.00
24.	ประสานงานและความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆในชุมชน เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล , สถานีอนามัย และองค์กรเอกชน	1	1	1	1	1	5	1.00
ด้านงานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน								
25.	ดำเนินการสรรหาบุคลากรในชุมชน ให้ได้มาซึ่งตัวแทนกลุ่ม องค์ประกอบของคณะกรรมการอย่าง โปร่งใส เป็นธรรม	1	1	1	1	1	5	1.00
26.	จัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมกำหนดนโยบาย แผนพัฒนาของสถานศึกษาแผนปฏิบัติการ-ประจำปี	1	-1	1	1	1	3	0.60

ข้อ ที่	บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานปฏิบัติ	ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC
		คน ที่1	คน ที่2	คน ที่3	คน ที่4	คน ที่5		
27.	จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามระเบียบกำหนด	1	1	1	1	0	4	0.80
28.	ผู้บริหารนำเสนอผลงานการปฏิบัติงานตามนโยบายให้ คณะกรรมการสถานศึกษาทราบ/พิจารณา	1	1	1	1	1	5	1.00
29.	จัดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการ จัดกิจกรรมต่างๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้น เพื่อเสริมสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน	1	1	1	1	1	5	1.00
การขอรับการสนับสนุนจากชมรม สมาคม มูลนิธิฯหรือหน่วยงานภายนอก								
30.	กระตุ้นให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง แสวงหาการสนับสนุน ช่วยเหลือจากชมรม สมาคม มูลนิธิฯหรือหน่วยงาน ภายนอก	1	1	1	1	1	5	1.00
31.	จัดหาผู้อุปการะ ดูแล สนับสนุนจาก ชมรม สมาคม มูลนิธิฯหรือหน่วยงานภายนอก	1	1	1	1	1	5	1.00
32.	จัดทำโครงการขอรับการสนับสนุน ช่วยเหลือด้าน ทรัพยากร จากภายนอกพื้นที่ โดยมีชมรม สมาคม มูลนิธิ ฯ หรือหน่วยงานภายนอกช่วยประสานงานให้	1	1	1	1	1	5	1.00
33.	จัดกิจกรรมหารายได้จากชมรม สมาคม มูลนิธิฯหรือ หน่วยงานภายนอก	1	1	1	1	1	5	1.00
34.	จัดทำโครงการขอรับการสนับสนุนจากชมรม สมาคม มูลนิธิฯหรือหน่วยงาน ภายนอกชุมชน	1	1	1	1	1	5	1.00
การประชาสัมพันธ์โรงเรียน								
35.	จัดให้มีสิ่งพิมพ์หรือแผ่นพับ เพื่อเผยแพร่ข่าวสารและ กิจกรรมของ โรงเรียน เป็นประจำ	1	1	1	1	1	5	1.00
36.	จัดให้มีเว็บไซต์ ของโรงเรียน แสดงข้อมูลพื้นฐาน และ แนะนำโรงเรียน หรือ สารที่เป็นประโยชน์	1	1	1	1	1	5	1.00
37.	ขอความร่วมมือหอกระจายข่าวในชุมชนช่วย ประชาสัมพันธ์ งานหรือกิจกรรมของ โรงเรียน	1	1	1	1	1	5	1.00
38.	จัดให้มีเสียงตามสายในโรงเรียน เผยแพร่ข่าวสารของ โรงเรียน	1	1	1	1	1	5	1.00
39.	จัดให้มีป้ายนิเทศเพื่อเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการหรือ ข่าวสารความเคลื่อนไหวของโรงเรียน	1	1	1	1	1	5	1.00
40.	ประชุมผู้ปกครอง เพื่อรายงานผลการปฏิบัติงานของ โรงเรียน	1	1	1	1	1	5	1.00

ข้อ ที่	บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานปฏิบัติ	ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ					รวม	IOC
		คน ที่1	คน ที่2	คน ที่3	คน ที่4	คน ที่5		
41.	จัดให้มีผู้แทนในแต่ละห้อง/หมู่บ้านช่วยชี้แจงและ ประชาสัมพันธ์งาน หรือกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น	1	1	1	1	1	5	1.00
42.	ส่งเสริมให้บุคลากร ชุมชน ได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร ของสถานศึกษาที่ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน	1	1	1	1	1	5	1.00

ภาคผนวก ง

การวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม
 วัตถุประสงค์การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการให้บริการชุมชน
 จากการทดลองใช้เครื่องมือ

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
N1	34.2727	33.0795	.6061	.9052
N2	34.2424	30.5019	.7611	.8957
N3	33.8182	33.5284	.3957	.9205
N4	34.3333	29.6667	.8163	.8918
N5	33.8182	33.7784	.5233	.9095
N6	33.8182	31.2784	.6451	.9035
N7	34.3333	30.8542	.7541	.8962
N8	34.3333	30.2917	.8627	.8896
N9	33.9091	32.4602	.7186	.8994
N10	33.4848	32.8201	.7662	.8982

Reliability Coefficients

N of Cases = 33.0

N of Items = 10

Alpha = .9103

ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม
 วัดบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการขอความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน
 จากการทดลองใช้เครื่องมือ

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
N11	21.8485	17.3201	.5828	.7767
N12	21.7273	17.0795	.5818	.7755
N13	22.6970	16.0928	.5163	.7854
N14	21.6364	16.1136	.4344	.8059
N15	21.3030	16.0928	.7077	.7541
N16	21.9697	16.9678	.4505	.7963
N17	21.9091	15.5227	.6054	.7676

Reliability Coefficients

N of Cases = 33.0   N of Items = 7

Alpha = .8056

ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม
 วัดบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ
 ชุมชน
 และหน่วยงานอื่น จากการทดลองใช้เครื่องมือ

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
N18	23.2121	13.8598	.7014	.8276
N19	23.1515	14.0701	.7670	.8191
N20	23.4545	14.6307	.4887	.8643
N21	22.7879	15.7973	.4745	.8590
N22	22.7576	14.7519	.7917	.8210
N23	23.6364	13.9261	.6881	.8297
N24	23.0000	15.9375	.5535	.8491

Reliability Coefficients

N of Cases = 33.0

N of Items = 7

Alpha = .8589

ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม
 วัดบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านงานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษา
 จากการทดลองใช้เครื่องมือ

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
N25	16.7273	9.5795	.6716	.9205
N26	16.7576	8.0644	.7818	.8996
N27	16.3636	8.4886	.8029	.8951
N28	16.5758	7.9394	.8298	.8890
N29	16.4848	7.6326	.8664	.8811

Reliability Coefficients

N of Cases = 33.0

N of Items = 5

Alpha = .9168

ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม
 วัดบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการขอรับการสนับสนุนจากชมรม สมาคม องค์กร
 หรือมูลนิธิภายนอกพื้นที่ จากการทดลองใช้เครื่องมือ

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
N30	12.6061	8.8087	.8160	.8792
N31	12.8182	8.7784	.8608	.8711
N32	12.5758	8.9394	.7776	.8870
N33	13.2424	9.4394	.6060	.9224
N34	12.6364	8.1136	.8136	.8799

Reliability Coefficients

N of Cases = 33.0

N of Items = 5

Alpha = .9088

ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม
วัดบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน
จากการทดลองใช้เครื่องมือ

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
N35	26.4848	23.1326	.8071	.8580
N36	27.0909	24.7102	.4586	.8923
N37	26.6667	23.0417	.7600	.8614
N38	26.5152	25.8826	.4828	.8866
N39	26.5152	24.8201	.5023	.8863
N40	26.3636	20.6761	.8540	.8487
N41	27.0606	24.3712	.6339	.8738
N42	26.6970	21.7178	.7855	.8573

Reliability Coefficients

N of Cases = 33.0

N of Items = 8

Alpha = .8858

ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม
วัดบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งฉบับ จากการทดลองใช้เครื่องมือ

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
N1	153.9697	556.0928	.5073	.9656
N2	153.9394	548.2462	.6066	.9652
N3	153.5152	552.2576	.4724	.9659
N4	154.0303	541.4053	.7413	.9646
N5	153.5152	553.1951	.5935	.9653
N6	153.5152	543.1951	.7024	.9648
N7	154.0303	550.7178	.5684	.9654
N8	154.0303	547.2178	.6866	.9649
N9	153.6061	551.0587	.6809	.9650
N10	153.1818	555.4659	.6183	.9653
N11	153.8485	558.7576	.4173	.9660
N12	153.7273	554.6420	.5018	.9656
N13	154.6970	550.9053	.4490	.9661
N14	153.6364	533.9261	.7139	.9648
N15	153.3030	540.9678	.8274	.9643
N16	153.9697	557.9053	.3332	.9666
N17	153.9091	536.0227	.7659	.9644
N18	153.7273	540.8295	.7653	.9645
N19	153.6667	542.9167	.8000	.9644
N20	153.9697	543.5928	.6232	.9652
N21	153.3030	555.7803	.4718	.9658
N22	153.2727	551.7045	.6757	.9650
N23	154.1515	540.7576	.7652	.9645

ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม
วัดบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งฉบับ จากการทดลองใช้เครื่องมือ (ต่อ)

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
N24	153.5152	558.0701	.4827	.9657
N25	153.5152	555.7576	.5932	.9653
N26	153.5455	541.9432	.7774	.9645
N27	153.1515	551.9451	.6014	.9652
N28	153.3636	539.7386	.8456	.9642
N29	153.2727	538.5795	.8428	.9641
N30	154.1515	550.0701	.6209	.9652
N31	154.3636	549.9886	.6453	.9651
N32	154.1212	551.7348	.5735	.9653
N33	154.7879	558.9223	.3624	.9663
N34	154.1818	549.5909	.5388	.9655
N35	153.5152	545.0701	.7474	.9646
N36	154.1212	550.7348	.4902	.9658
N37	153.6970	544.2178	.7215	.9647
N38	153.5455	558.9432	.4164	.9659
N39	153.5455	551.1307	.5271	.9656
N40	153.3939	531.1837	.8483	.9640
N41	154.0909	546.4602	.7096	.9648
N42	153.7273	538.9545	.7301	.9646

Reliability Coefficients

N of Cases = 33.0

N of Items = 42

Alpha = .9659

ภาคผนวก จ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
ในเขตพื้นที่พิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2

The roles of administrators on the creation of Relationship
between School and community in the Special Area
under the Office of Tak Educational Service Area 2

คำชี้แจง

1. ในการวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน
ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน ในเขตพื้นที่พิเศษสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาตาก เขต 2
2. แบบสอบถามทั้งหมดมี 2 ตอน คือ
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน เป็นการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการสร้าง
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในเขตพื้นที่พิเศษ
3. คำตอบแบบสอบถาม ความคิดเห็นของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ครั้งนี้เป็น
อย่างยิ่ง ผู้วิจัยจะนำไปวิเคราะห์ในภาพรวม ฉะนั้นจึงไม่มีผลกระทบต่อท่าน และหน่วยงานของ
ท่านแต่อย่างใด ขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียน ✓ ลงใน ○ หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง

1. สถานภาพทางตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม

- 1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่พิเศษ
1.2 ครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่พิเศษ

2. เพศ

- 2.1 ชาย
2.2 หญิง

3. อายุ

- 3.1 30 ปีและต่ำกว่า
3.2 31 - 40 ปี
3.3 41 - 50 ปี
3.4 51 ปีขึ้นไป

4. ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งปัจจุบัน

- 4.1 1 - 3 ปี
4.2 4 - 6 ปี
4.3 7 - 9 ปี
4.4 10 ปีขึ้นไป

5. วุฒิการศึกษา

- 5.1 ปริญญาตรี
5.2 สูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการสร้าง

ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในเขตพื้นที่พิเศษ

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง

โรงเรียนกับชุมชน แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงไปในช่องระดับการปฏิบัติที่ตรงกับสภาพความ

เป็นจริง ตามที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่พิเศษ ปฏิบัติ โดยมีเกณฑ์การพิจารณา

ดังนี้ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การให้บริการชุมชน					
1. บริการข่าวสารเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน					
2. ส่งเสริมให้บุคลากรเป็นที่ปรึกษา ในการจัดทำเอกสาร โครงการต่างๆให้กับชุมชน					
3. บริการอาคาร สถานที่หรือวัสดุครุภัณฑ์ของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมต่างๆของชุมชน					
4. สนับสนุนให้บุคลากร ภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้าร่วมพัฒนาชุมชน วัด และสถานที่ราชการ					
5. จัดสนามกีฬาของสถานศึกษาให้เป็นศูนย์กลางของการออกกำลังกาย เล่นกีฬา และนันทนาการ					
6. ร่วมจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และประเพณีกับชุมชน					
7. จัดบริการห้องสมุดของสถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน					
8. ส่งเสริมบุคลากรในสถานศึกษาให้บริการด้านวิชาการแก่ชุมชน					
9. ให้ความช่วยเหลือครอบครัวนักเรียน หรือนุคคลอื่นในภาวะต่างๆ ที่ควรช่วยเหลือ					
10. อำนวยความสะดวกเมื่อมีผู้ปกครองมาติดต่องาน					

บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การขอความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน					
11. ขอความร่วมมือในด้านแรงงานจากผู้ปกครองนักเรียนหรือชุมชนในท้องถิ่น ในเขตบริการ เพื่อช่วยในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน					
12. ขอความสนับสนุนด้านทรัพยากรจากท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาของโรงเรียน					
13. โรงเรียนจัดกิจกรรมหารายได้ ระดมทรัพยากรจากชุมชน ในเทศกาลต่างๆ					
14. เชิญผู้ปกครองหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่นักเรียน					
15. เชิญผู้ปกครองหรือชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่โรงเรียนจัด					
16. ขอใช้สถานที่ของชุมชนในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน เช่นการเข้าค่ายพักแรมลูกเสือ					
17. ขอความร่วมมือจากชุมชนให้มีส่วนร่วมในการ แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษา					
การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่น					
18. จัดบุคลากรออกเยี่ยมเยียนพบปะผู้ปกครองนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ติดตามนักเรียนที่มีปัญหา การขาดเรียน หรือเจ็บป่วย					
19. เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะ ปรับปรุงและพัฒนาโรงเรียน					
20. ส่งเสริมสนับสนุนให้ครู และบุคลากรเป็นวิทยากรในการประชุมอบรม สัมมนาแก่ชุมชนและหน่วยงานอื่น					
21. จัดการแข่งขันกีฬาภายใน โรงเรียน โดยชุมชนมีส่วนร่วม					
22. ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นที่ชุมชนและหน่วยงานจัดขึ้น					

บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
23. เชิญวิทยากรจากสถาบัน หน่วยงานต่างๆ มาบรรยายให้ความรู้แก่ครูหรือนักเรียนตามความเหมาะสม					
24. ประสานงานและความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในชุมชน เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล , สถานีอนามัย และองค์กรเอกชน					
งานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน					
25. ดำเนินการสรรหาบุคลากรในชุมชน ให้ได้มาซึ่งตัวแทนกลุ่มองค์กรประกอบของคณะกรรมการอย่างโปร่งใส เป็นธรรม					
26. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมกำหนดนโยบาย แผนพัฒนาของสถานศึกษาแผนปฏิบัติการ-ประจำปี					
27. จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามระเบียบกำหนด					
28. ผู้บริหารนำเสนอผลงานการปฏิบัติงานตามนโยบายให้คณะกรรมการสถานศึกษาทราบ/พิจารณา					
29. จัดให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้น เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน					
การขอรับการสนับสนุนจากชมรม สมาคม องค์กร หรือมูลนิธิฯ ภายนอกพื้นที่					
30. กระตุ้นให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง แสวงหาการสนับสนุนช่วยเหลือจากชมรม สมาคม องค์กร หรือมูลนิธิฯ ภายนอกพื้นที่					
31. จัดหาผู้อุปการะ ดูแล สนับสนุนจาก ชมรม สมาคม องค์กร หรือมูลนิธิฯ ภายนอกพื้นที่					
32. จัดทำโครงการขอรับการสนับสนุน ช่วยเหลือด้านทรัพยากร จากภายนอกพื้นที่ โดยมีชมรม สมาคม องค์กร หรือมูลนิธิฯ ช่วยประสานงานให้					

บทบาทที่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติ	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
33. จัดกิจกรรมหารายได้จากชมรม สมาคม องค์กร หรือมูลนิธิฯ ภายนอกพื้นที่					
34. จัดทำโครงการขอรับการสนับสนุนจากชมรม สมาคม องค์กร หรือมูลนิธิ ฯ จากภายนอกชุมชน					
การประชาสัมพันธ์โรงเรียน					
35. จัดให้มีสิ่งพิมพ์หรือแผ่นพับ เพื่อเผยแพร่ข่าวสารและกิจกรรมของโรงเรียน เป็นประจำ					
36. จัดให้มีเว็บไซต์ ของโรงเรียน แสดงข้อมูลพื้นฐาน และแนะนำโรงเรียน หรือ สารที่เป็นประโยชน์					
37. ขอความร่วมมือหอกระจายข่าวในชุมชนช่วยประชาสัมพันธ์ งานหรือกิจกรรมของโรงเรียน					
38. จัดให้มีเสียงตามสายใน โรงเรียน เผยแพร่ข่าวสารของโรงเรียน					
39. จัดให้มีป้ายนิเทศเพื่อเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการหรือข่าวสารความเคลื่อนไหวของโรงเรียน					
40. ประชุมผู้ปกครอง เพื่อรายงานผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน					
41. จัดให้มีผู้แทนในแต่ละหย่อม/หมู่บ้านช่วยชี้แจงและประชาสัมพันธ์งาน หรือกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น					
42. ส่งเสริมให้บุคลากร ชุมชน ได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร ของสถานศึกษาที่ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน					

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อนำไปใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายสมยศ ยิ่งยงเมธี
วัน เดือน ปี เกิด	23 มกราคม 2505
สถานที่เกิด	อำเภอขามเฒ่าลี้บุรี จังหวัดกำแพงเพชร
ประวัติการศึกษา	ป.กศ วิทยาลัยครูกำแพงเพชร พ.ศ. 2523 พ.ม ศึกษาด้วยตนเอง พ.ศ.2525 ศษ.บ. (การประถมศึกษา) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พ.ศ. 2527
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 61 (บ้านห้วยชะอุ)
	อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการสถานศึกษา